

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

MINUTA

**Întâlnirii președinților secțiilor pentru cauze privind conflicte de muncă
și asigurări sociale**

București, 23-24 noiembrie 2022

În perioada 23-24 noiembrie 2022, a avut loc, la București, *Întâlnirea președinților secțiilor pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale din cadrul curților de apel*, dedicată discutării aspectelor de practică neunitară în materia dreptului muncii și asigurărilor sociale. La întâlnire au participat reprezentanți a 14 curți de apel, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Ministerului Justiției.

Dezbaterile au fost moderate de doamna profesor universitar dr. Raluca Dimitriu și doamna profesor universitar dr. Luminița Dima, formatori ai Institutului Național al Magistraturii la disciplina Dreptul muncii, în calitate de experți selectați în cadrul proiectului.

La finalul întâlnirii, doamna prof. Raluca Dimitriu a realizat o scurtă prezentare a unor modificări aduse de Legea nr. 283/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii, precum și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, care sunt susceptibile de a crea probleme de interpretare și aplicare practică, în materia concedierii (art. 59), duratei timpului de muncă (art. 118), concediilor acordate salariatului (art. 152²), dreptul salariatului de a solicita trecerea pe un post vacant care îi asigură condiții de muncă mai favorabile [art. 39 alin. (1) lit. m¹)].

În urma dezbaterilor, referitor la temele incluse în punctajul de discuții, s-au conturat concluziile expuse în cele ce urmează.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

CUPRINS

I. RAPORTURI DE MUNCĂ.....	3
1. Constatarea încălcării de către angajator a dispozițiilor legale privitoare la condițiile de muncă ce trebuie asigurate personalului angajat și obligarea angajatorului la plata daunelor morale.....	3
2. Restituirea sumelor încasate de salariații unor instituții publice, ca urmare a măsurilor dispuse în urma controalelor efectuate de Curtea de Conturi .	20
3. Obligația angajatorului de a efectua demersuri în vederea reintegrării dispusă prin hotărâre judecătorească executorie	23
4. Termenul de contestare a deciziei de concediere pe motive disciplinare ..	31
5. Încadrarea salarială a personalului TESA care activează în cadrul unei instituții publice finanțate integral din venituri proprii.....	36
II. SECURITATE SOCIALĂ.....	61
1. Stabilirea/recalcularea pensiei prin valorificarea veniturilor suplimentare față de salariile brute sau nete înscrise în carnetul de muncă.....	62
2. Perioada pentru care se acordă sumele rezultate ca urmare a revizuirii drepturilor de pensie.....	71
3. Competența materială a instanțelor în cazul litigiilor privind contestațiile împotriva ordinelor de încetare a plății indemnizației pentru limită de vârstă prevăzute de art. 49 din Legea nr. 96/2006	75
4. Data de la care se acordă diferențele de drepturi de pensie ca urmare a aplicării indicelui de corecție prevăzut de art. 170 din Legea nr. 263/2010 în interpretarea dată de Curtea Constituțională prin decizia nr. 702/2019	96
5. Indicele de corecție în cazul deciziilor de pensie pentru limită de vârstă emise după emiterea unei decizii de pensie anticipată (parțială) (ne)pusă în plată	113

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

I. RAPORTURI DE MUNCĂ

1. Constatarea încălcării de către angajator a dispozițiilor legale privitoare la condițiile de muncă ce trebuie asigurate personalului angajat și obligarea angajatorului la plata daunelor morale

Problema de drept¹: Constatarea încălcării de către angajator a dispozițiilor legale privitoare la condițiile de muncă ce trebuie asigurate personalului angajat, prin raportare la condițiile concrete în care reclamantii - judecătorii și personal auxiliar de specialitate al instanțelor - sunt obligați să își desfășoare activitatea profesională și obligarea angajatorului la plata daunelor morale

Materia: civil

Subcategoria: litigii de muncă și asigurări sociale

Acte normative incidente: art. 131 alin. (2) din Legea nr. 304/2004

Cuvinte cheie: condiții de muncă, prejudiciu moral, spor pentru condiții grele de muncă, vătămătoare sau periculoase

Prezentarea problemei juridice, cu arătarea situației de fapt:

Situația care a generat problema supusă dezbaterii este aceea a judecătorilor și personalului auxiliar de specialitate care și-au desfășurat activitatea în sediul Judecătoriei Craiova - Secția Penală în perioada 2017-2020 și care reclamă încălcarea de către pârâții Tribunalul Dolj, Curtea de Apel Craiova și Ministerul Justiției a dispozițiilor legale privitoare la condițiile de muncă ce trebuie asigurate personalului angajat, prin raportare la condițiile concrete în care reclamantii își desfășoară activitatea, solicitând repararea prejudiciului moral suferit.

În fapt, potrivit Raportului de vizită nr. 1096/04.10.2019 întocmit de SC A. E. SRL, prin reprezentantul său I.A., în calitate de evaluator riscuri profesional, au fost constatate condițiile de muncă în care își desfășoară activitatea personalul Judecătoriei Craiova, la sediul din str. A.I.Cuza nr. 20, jud. Dolj. Evaluatorul a constatat că în fiecare birou al instanței suprafața medie care revine unei persoane este cuprinsă între 2,33 mp-3,3 mp. În toate aceste spații, mobilierul este neergonomic (scaune de vizitatori), există curenți de aer (ferestre cu rame defecte),

¹ Curtea de Apel București

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

praf din mochete și de la dosare, risc biologic crescut, spațiul de lucru este insuficient, manipulări de dosare care pot avea 18 kg, iluminatul este insuficient, este zgomot, temperatură crescută vara și căldură insuficientă pe timp răcoros, calculatoarele sunt vechi și neadaptate progresului tehnic și cerințelor postului. De asemenea, în timpul vizitei, s-a constatat că, raportat la suprafața camerelor, numărul de lucrători dintr-o cameră este prea mare, astfel încât aceștia nu au libertate de mișcare în apropierea postului lor de lucru, la care se adaugă împrejurarea că în încăperi se află foarte multă aparatură de calcul (calculatoare, imprimante, scanere), cantitate mare de hârtie (dosare). Mobilierul este învechit, neergonomic, necorespunzător muncii prestate și pentru necesitățile de lucru. Astfel, birourile sunt mici prin raportare la cerințele de depozitare a documentelor și a echipamentelor de lucru curente, scaunele neergonomice sunt nepotrivite lucrului la calculator, corpurile cu rafturi pentru depozitarea documentelor sunt insuficiente, astfel încât multe dosare sunt puse direct pe podea. Prin raportare la suprafața camerelor, există multă aparatură electronică care generează câmpuri electromagnetice și viciază aerul, cablurile electrice de alimentare sunt înșirate pe podea, călcate de oameni sau de picioarele scaunelor, existând risc de scurtcircuit, electrocutare, incendii. Cantitatea de particule de praf din aer este mărită datorită cantității mari de hârtie, documentele putând conține microorganisme ce pot afecta sănătatea persoanelor din încăperea. Dosarele sunt puse direct pe podea, datorită lipsei dulapurilor, existând riscul umplerii de praf și al afecțiunilor musculo-scheletare, în zona lombară, datorită poziției forțate de aplecare în scopul ridicării dosarelor. De asemenea, lumina naturală nu există iar cea artificială este insuficientă. S-a mai constatat că, din cauza manipulării unor cantități mari de documente care degajă praf și conțin microorganisme și din lipsa echipamentului individual de protecție, suferă de boli ale pielii și respiratorii, având afectată destul de grav starea de sănătate. Totodată, materialele igienico-sanitare sunt achiziționate, de regulă, de lucrători, nu este apă caldă în clădire iar prin manipularea de greutate mari, uneori și de 18 kg, și transportarea acestora pe scări, se produc afecțiuni dorso-lombare severe.

Din examinarea înscrisurilor depuse de pârâți, instanțele au reținut că este confirmată împrejurarea susținută de reclamanti, și anume faptul că sediul în care aceștia își desfășoară activitatea este impropriu, nu asigură condițiile adecvate de muncă și este de natură să le pericliteze sănătatea, dar s-a reținut că pârâții au efectuat demersuri în vederea înlăturării acestor condiții improprii (nota de fundamentare nr. 9599/01.03.2016 întocmită de pârâta Curtea de Apel Craiova și aprobată de pârâatul Ministrul Justiției prin care s-a solicitat demararea procedurilor legale pentru *edificarea unui nou sediu pentru Judecătoria Craiova*; la data de 12.04.2017 a avut loc predarea-primirea unui teren în vederea dării în administrare

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

către Ministerul Justiției pentru a fi construit noul sediu al Judecătoriei Craiova; solicitarea emisă de pârâta Curtea de Apel Craiova sub nr. 26348/06.07.2020 privind includerea în Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social pentru obiectivul de investiții “Palatul de Justiție Craiova”; până la construirea unui nou sediu, s-au făcut demersuri pentru *obținerea unui sediu provizoriu* în care să funcționeze Judecătoria Craiova: corespondența purtată în anii 2019-2020 de pârâțul Tribunalul Dolj cu Primăria Municipiului Craiova, Consiliul Județean Dolj, Instituția Prefectului Județului Dolj, în scopul atribuirii în folosință gratuită a unui spațiu pentru derularea activității Secției Penale a Judecătoriei Craiova; adoptarea de către pârâțul Tribunalul Dolj a hotărârii nr. 25/27.07.2020 constând în relocarea activității completurilor de minori și familie ale Judecătoriei Craiova; s-au efectuat demersuri pentru *dotarea actualului sediu al Judecătoriei Craiova*: prin nota de fundamentare rectificare I buget 2020 înregistrată sub nr. 1519/16A/26.06.2020, Tribunalul Dolj a solicitat rectificarea fondurilor bugetare, printre altele, cu privire la repararea balconului intrare la Judecătoria Craiova, achiziția de 50 birouri, 50 scaune directoriale, 50 rafturi metalice, 80 bănci, 12 aparate de aer condiționat, 3 canapele și 2 fotolii pentru holul central, 1 aparat de aer condiționat pentru camera serverelor pentru Judecătoria Craiova etc.).

Problemele juridice care au fost interpretate neunitar sunt reprezentate de: calitatea procesuală pasivă a pârâtului Ministerul Justiției; caracterul obligației legale a pârâților de a asigura condiții de muncă (obligație de rezultat sau obligație de mijloace); compensarea prejudiciului moral suferit de reclamanți prin sporul pentru condiții grele de muncă, vătămătoare sau periculoase.

În practică s-au conturat următoarele orientări jurisprudențiale:

- **Calitatea procesuală pasivă a pârâtului Ministerul Justiției**

A. Într-o opinie², în privința pârâtului Ministerul Justiției, instanța a reținut că acesta **justifică legitimare procesuală pasivă** în lumina dispozițiilor legale care reglementează atribuțiile sale cu incidență asupra funcționării instanțelor de judecată. În acest sens, potrivit art. 3 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, *Ministerul Justiției contribuie la buna organizare și administrare a justiției ca serviciu public. (2) Mijloacele materiale și financiare necesare funcționării instanțelor sunt asigurate de la bugetul de stat, din amenzi judiciare, cheltuieli judiciare și alte surse extrabugetare, în condițiile legii, cu avizul conform al Consiliului Superior al Magistraturii. Administrarea mijloacelor*

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

materiale și financiare se realizează prin curțile de apel și tribunale, președinții acestor instanțe fiind ordonatori secundari de credite, respectiv ordonatori terțiari de credite.

Totodată, potrivit art. 5 lit. e¹ și art. 6 pct. VII din H.G. nr. 652/2009, pârâțul Ministerul Justiției asigură resursele financiare necesare administrării justiției ca serviciu public, având ca atribuții în domeniul gestionării resurselor: asigurarea fondurilor necesare, fundamentarea și elaborarea proiectului bugetului pentru activitatea proprie, a instituțiilor publice din sistemul justiției pentru care are calitatea de ordonator principal de credite; repartizarea creditelor bugetare ordonatorilor secundari de credite și urmărirea modul de utilizare a acestora; coordonează și îndrumă activitatea economică, de investiții, de achiziții și administrativă a instanțelor judecătorești.

Potrivit art. 131 alin. 2 din Legea nr. 304/2004, bugetul curților de apel, al tribunalelor, al tribunalelor specializate și al judecătoriilor este gestionat de Ministerul Justiției, ministrul justiției având calitatea de ordonator principal de credite.

Mai mult decât atât, conform art. 138 alin. 1 din Legea nr. 304/2004, statul este obligat să asigure sediile și celelalte mijloace materiale și financiare necesare pentru buna funcționare a activității instanțelor și parchetelor iar potrivit alin. 2: Guvernul, Consiliul General al Municipiului București, consiliile județene și consiliile locale, cu sprijinul prefecturilor, pun la dispoziția Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Ministerului Justiției, a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a Direcției Naționale Anticorupție și a Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism sediile necesare bunei funcționări a instanțelor judecătorești și a parchetelor.

Din interpretarea coroborată a acestor dispoziții legale, s-a considerat că Ministerul Justiției este parte în raportul juridic litigios, însă nu din perspectiva calității sale de angajator al reclamanților, ci din perspectiva statutului său de ordonator principal de credite care repartizează creditele bugetare către ordonatorii secundari și urmărește utilizarea acestora și a statutului său de coordonator al activității economice, administrative, de investiții, de achiziții la nivelul instanțelor judecătorești, prerogative subsumate rolului său de organizator al justiției ca serviciu public. Or, nu se poate face abstracție de aceste obligații ce incumbă pârâțului, sub imperiul dispozițiilor legale mai sus enunțate și care sunt indispensabile bunei desfășurări a raporturilor de muncă ale reclamanților, ceea ce implică și asigurarea unui spațiu adecvat de lucru, aspect esențial pentru buna desfășurare a justiției ca serviciu public.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

De altfel, în cazul magistraților, instanța supremă a reținut, în cadrul *deciziei nr. 46/2008*, dată asupra recursului în interesul legii, faptul că aceștia își desfășoară activitatea în cadrul unui **raport de muncă sui generis**, în care instanțele și parchetele acționează ca părți, ca exponenți ai puterii judecătorești, având atribuții de natură funcțională, operatorie, alte atribuții clasice ale angajatorului putând fi exercitate de către alte autorități decât părțile raportului juridic de muncă. Prin urmare, în lumina dispozițiilor legale anterior evocate, pârâtului îi revin, parțial, atribuțiile clasice ale angajatorului dintr-un contract individual de muncă de drept comun, și anume cele referitoare la asigurarea resurselor necesare condițiilor adecvate de muncă pentru personalul instanțelor judecătorești.

Nu s-a reținut argumentul invocat de pârâtul Ministerul Justiției referitor la aplicabilitatea *deciziei nr. 13/2016 pronunțate de ÎCCJ asupra recursului în interesul legii*, întrucât domeniul de aplicare a acestei decizii excede cadrului procesual de față, care nu are ca obiect plata unor drepturi salariale, aceasta fiind premisa avută în vedere de instanța supremă la pronunțarea deciziei menționate, prin care a statuat, la pct. 49 al deciziei: În măsura în care pretențiile deduse judecății vizează exclusiv acordarea unor drepturi salariale sau de natură salarială, fără a pune în discuție atribuțiile legal reglementate ale ordonatorului principal de credite, Ministerul Afacerilor Interne nu poate avea calitate procesuală pasivă în acest gen de cauze. *Per a contrario*, în măsura în care demersul judiciar este fondat pe exercitarea de către ordonatorul principal de credite a altor atribuții legale, distinct de plata drepturilor de natură salarială, atunci acesta justifică legitimarea procesuală pasivă, împrejurare ce se verifică și în speța de față.

B. Într-o a doua opinie³, s-a considerat ca pârâtul Ministerul Justiției nu are calitate procesuală pasivă în cauză. În sprijinul acestei opinii, s-a arătat că prezentul litigiu reprezintă un conflict individual de muncă, iar părți într-un conflict individual de muncă nu pot fi decât cele la care legiuitorul face referire în mod expres în dispozițiile art. 267 din Codul muncii. Astfel, potrivit art. 267 din Codul muncii, pot fi părți în conflictele de muncă „a) salariații, precum și orice altă persoană titulară a unui drept sau a unei obligații în temeiul prezentului cod, al altor legi sau al contractelor colective de muncă; b) *angajatorii* - persoane fizice și/sau persoane juridice -, agenții de muncă temporară, utilizatorii, precum și orice altă persoană care beneficiază de o muncă desfășurată în condițiile prezentului cod; c) sindicatele și patronatele; d) alte persoane juridice sau fizice care au această vocație în temeiul legilor speciale sau al Codului de procedură civilă.”

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

În prezenta cauză, între reclamanti, personal auxiliar de specialitate și judecători la Judecătoria Craiova, pe de o parte, și pârâtul Ministerul Justiției, pe de altă parte, nu există raporturi juridice de muncă în temeiul cărora i-ar putea fi impusă ministerului vreo răspundere ce revine, în mod specific, angajatorului.

Reclamanții și-au întemeiat cererea pe dispozițiile art. 253 din Codul muncii, invocând obligația angajatorului de a asigura condiții corespunzătoare de muncă, iar cererile lor sunt formulate în mod clar față de angajator.

Având în vedere obiectul și cauza cererii, s-a reținut că existența unor atribuții, în privința ministerului, în legătură cu gestionarea resurselor nu este de natură să stabilească raporturi nemijlocite de muncă între reclamanti și minister, în temeiul cărora acesta din urmă să fie obligat la prestații decurgând din calitatea angajator.

Nici calitatea ministrului de ordonator principal de credite nu conduce la o altă concluzie de vreme ce există unități cu personalitate juridică și având calitatea de ordonator secundar (Curtea de Apel Craiova) și terțiar de credite (Tribunalul Dolj), cu atribuții precise în domeniul dedus judecății.

S-a făcut trimitere la o chestiune similară tranșată de Înalta Curte de Casație și Justiție, în *Decizia nr. 13/2016* pronunțată în interesul legii, prin care s-a statuat că „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 21 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 7 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 30/2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne, cu modificările și completările ulterioare, coroborate cu prevederile art. 4 din Ordonanța Guvernului nr. 22/2002 privind executarea obligațiilor de plată ale instituțiilor publice, stabilite prin titluri executorii, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 222 din Codul civil, adoptat prin Legea nr. 287 din 17 iulie 2009, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Ministerul Afacerilor Interne, în calitatea sa de ordonator principal de credite, nu are calitate procesuală pasivă în litigiile dintre angajați și instituțiile/unitățile cu personalitate juridică aflate în subordinea sa, având ca obiect solicitarea unor drepturi de natură salarială”.

Opinia judecătorului redactor este în favoarea primei opinii jurisprudențiale.

- **Caracterul obligației legale a pârâtilor de a asigura condiții de muncă (obligație de rezultat sau obligație de mijloace)**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

A. Într-o opinie⁴, au fost înlăturate apărările pârâților prin care aceștia tind să demonstreze efectuarea demersurilor legale în vederea remedierii acestor condiții de muncă, întrucât această împrejurare nu este suficientă, *per se*, pentru a-i exonera de răspundere patrimonială în cadrul raporturilor juridice cu reclamanții.

Astfel, potrivit art. 6 alin. 1 C.muncii, *orice salariat care prestează muncă beneficiază de condiții de muncă adecvate activității desfășurate, de protecție socială, de securitate și sănătate în muncă, precum și de respectarea demnității și a conștiinței sale, fără nicio discriminare.* Totodată, salariatul are dreptul la sănătate și securitate în muncă, conform art. 39 alin. 1 lit.f) C. muncii, corelativ obligației angajatorului de a asigura permanent condițiile tehnice și organizatorice avute în vedere la elaborarea normelor de muncă și condițiile corespunzătoare de muncă, conform art. 40 alin. 2 lit. b) C.muncii. Potrivit art. 6 alin.1 din Legea nr. 319/2006, *angajatorul are obligația de a asigura securitatea și sănătatea lucrătorilor în toate aspectele legate de muncă.*

Potrivit Anexei 2 la H.G. nr. 1091/2006 privind cerințele minime de securitate și sănătate la locul de muncă, la pct. 19, se prevede: **19.1.** Dimensionarea locului de muncă se realizează în funcție de particularitățile anatomice, fiziologice, psihologice ale organismului uman, precum și de dimensiunile și caracteristicile echipamentului de muncă, ale mobilierului de lucru, de mișcările și deplasările lucrătorului în timpul activității, de distanțele de securitate, de dispozitivele ajutoare pentru manipularea maselor, ca și de necesitatea asigurării confortului psihofizic. **19.2.** Eliminarea pozițiilor forțate, nenaturale, ale corpului lucrătorului și asigurarea posibilităților de modificare a poziției în timpul lucrului se realizează prin amenajarea locului de muncă, prin optimizarea fluxului tehnologic și prin utilizarea echipamentelor de muncă care respectă prevederile reglementărilor în vigoare. **19.3.** Locurile de muncă la care se lucrează în poziție așezat se dotează cu scaune concepute corespunzător caracteristicilor antropometrice și funcționale ale organismului uman, precum și activității care se desfășoară, corelându-se înălțimea scaunului cu cea a planului de lucru. **19.5.** Echipamentele de muncă, mesele și bancurile de lucru trebuie să asigure spațiu suficient pentru sprijinirea comodă și stabilă a membrilor inferioare în timpul activității, cu posibilitatea mișcării acestora. **19.6.** Înălțimea planului de lucru pentru poziția așezat sau ortostatică se stabilește în funcție de distanța optimă de vedere, de precizia lucrării, de caracteristicile antropometrice ale lucrătorului și de mărimea efortului membrilor superioare. **19.7.** Pentru evitarea mișcărilor de răsucire și aplecare ale corpului, precum și a mișcărilor foarte ample ale brațelor, trebuie luate măsuri de organizare

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

corespunzătoare a fluxului tehnologic, de manipulare corectă a materiilor prime și a produselor la echipamentele de muncă la care lucrătorul intervine direct.

Potrivit art. 2 din H.G. nr. 866/1996, *calculul suprafețelor folosite ca birouri, pe ansamblul instituției, se face în funcție de numărul de personal și de suprafața medie de 5 m²/persoană, iar în cazul posturilor care utilizează calculatoare sau planșete, de 6 m²/persoană.*

Conform pct. 1 și 2 din Anexa la H.G. nr. 1028/2006, *masa sau suprafața de lucru trebuie să aibă o suprafață puțin reflectantă, să aibă dimensiuni suficiente și să permită o amplasare flexibilă a ecranului, tastaturii, documentelor și echipamentului auxiliar. Suportul pentru documente trebuie să fie stabil și ușor de reglat și trebuie poziționat astfel încât să diminueze mișcările incomode ale capului și ochilor. Trebuie să existe spațiu suficient pentru a permite lucrătorilor o poziție confortabilă. Scaunul de lucru trebuie să fie stabil și să asigure operatorului libertate de mișcare și o poziție confortabilă. Scaunul trebuie să poată fi reglat pe verticală. Spătarul scaunului trebuie să poată fi înclinat și reglat pe verticală. Prin dimensiunile și amenajarea sa, postul de lucru trebuie să asigure utilizatorului un spațiu suficient, care să îi permită să își schimbe poziția și să varieze mișcările.*

Potrivit art. 253 (1) C.muncii, angajatorul este obligat, în temeiul normelor și principiilor răspunderii civile contractuale, să îl despăgubească pe salariat în situația în care acesta a suferit un prejudiciu material sau moral din culpa angajatorului în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în legătură cu serviciul.

Din interpretarea acestor dispoziții legale, rezultă că, în materia analizată, angajatorului îi revin obligații expres reglementate, cu privire la asigurarea sănătății și securității în muncă, care au natura juridică a unor **obligații de rezultat**. Prin urmare, pârâții nu se pot degreva de răspundere invocând diligențele efectuate în scopul procurării resurselor materiale și financiare necesare asigurării condițiilor adecvate de muncă în cazul reclamațiilor, întrucât exigențele legale consacrate prin **actele normative mai sus menționate nu stabilesc obligații de diligență ci obligații determinate, de rezultat**. Așa fiind, demersurile susținute de pârâți, constând în inițierea procedurii pentru obținerea unui nou sediu, încercarea de relocare a unor secții din cadrul Judecătoriei Craiova, efectuarea anumitor lucrări de întreținere și reparații (precum reparații la instalația electrică, la tâmplăria interioară, la scările de intrare în sediu, la balcoane) nu pot constitui cauze exoneratoare de răspundere, câtă vreme, în concret, la momentul promovării acțiunii în justiție, situația de fapt ilustra desfășurarea activității reclamațiilor în condiții improprii, inadecvate, dăunătoare pentru sănătate și incompatibile cu principiul demnității în muncă,

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

raportat la statutul profesional al reclamaților, situație regăsită și în trecut, pe întreaga perioadă de referință dedusă judecății.

Conduita omisivă manifestată de pârâți nu a fost înlăturată nici prin argumentele invocate de aceștia, conform cărora, deși au pus la dispoziția Judecătoriei Craiova soluții de ameliorare a situației, personalul de la nivelul acestei instanțe ar fi refuzat relocarea unor secții, câtă vreme aceste spații nu erau, la rândul lor, adecvate pentru activitatea de judecată.

Apărarea pârâților în sensul că, potrivit art. 13 din O.U.G. nr. 90/2017, a fost instituită interdicția achiziționării de către instituțiile și autoritățile publice de mobilier și aparatură birotică în anul 2018 nu constituie o cauză de înlăturare a obligațiilor legale ce le reveneau pârâților sub acest aspect, câtă vreme interdicția nu s-a aplicat și în perioada ulterioară, iar pârâțul Tribunalul Dolj a solicitat fonduri suplimentare pentru achiziția a 50 birouri și 50 de scaune directoriale pentru Judecătoria Craiova abia prin Nota de fundamentare rectificare buget 2020 nr. 1519/16A/26.06.2020, fără să rezulte din probatoriul administrat dacă au fost date în folosință efectivă Judecătoriei Craiova.

Constrângerile de natură financiară nu pot constitui motiv de înlăturare a răspunderii, pârâții fiind ordonatori de credite și putând elabora proiecte de buget care să cuprindă și sume în acest sens, mai ales că perioada este una îndelungată și situația era foarte bine cunoscută.

În ceea ce privește existența **prejudiciului moral**, acesta rezidă, incontestabil, în suferințele fizice și psihice înregistrate de reclamați, aceștia fiind nevoiți să își exercite zilnic, pentru o perioadă de timp îndelungată, activitatea profesională, într-un mediu impropriu, în spații insuficiente, prin raportare la normativele aplicabile, cu mobilier învechit, neadecvat necesităților, expuși riscului de electrocutare sau incendiilor datorită cablurilor electrice desfășurate pe podea, riscului biologic prin infectarea cu microorganisme provenind de la dosarele amplasate direct pe podea ori de la grupurile sanitare precare și lipsa apei calde, toate aceste împrejurări fiind susceptibile prin sine să genereze sentimente de frustrare, disconfort fizic, psihic cu consecințe în plan emoțional, afectiv. Deopotrivă, nu se poate face abstracție de atingerea adusă demnității umane și profesionale, prin faptul că reclamații, în calitatea lor de judecători, se află în postura de a-și desfășura activitatea în atare condiții. Așa fiind, nu poate fi primită apărarea pârâților referitoare la nedovedirea existenței unui prejudiciu moral, acesta fiind demonstrat de consecințele negative resimțite de reclamați din cauza neîndeplinirii culpabile de către pârâți a obligațiilor legale ce le incumbă cu privire la asigurarea condițiilor esențiale de securitate și sănătate în muncă.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Împrejurarea invocată de pârâți, în sensul că reclamanții nu au dovedit faptul că s-ar fi îmbolnăvit la locul de muncă datorită condițiilor de lucru, nu poate fi primită de instanță, întrucât obligația angajatorului de a asigura condițiile adecvate de muncă, în lumina reglementărilor mai sus analizate, are ca finalitate **prevenirea instalării unor astfel de afecțiuni.**

Prin urmare, în sarcina pârâților sunt întrunite elementele răspunderii patrimoniale în accepțiunea art. 253 C.muncii, întrucât reclamanții au suferit, în contextul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu, un prejudiciu moral datorită conduitei culpabile a angajatorului.

Nu s-a reținut argumentul invocat de pârâți referitor la inaplicabilitatea dispozițiilor art. 253 C.muncii, pe considerentul că în materia securității și sănătății în muncă ar fi aplicabile doar dispozițiile Legii nr. 319/2006. Astfel, potrivit art. 44 din Legea nr. 319/2006, *angajatorii răspund patrimonial, potrivit legii civile, pentru prejudiciile cauzate victimelor accidentelor de muncă sau bolilor profesionale.* Totodată, potrivit art. 13 din H.G. nr. 1091/2006, *încălcarea prevederilor prezentei hotărâri atrage răspunderea contravențională, civilă sau penală potrivit Legii nr. 319/2006.*

Or, faptul că în temeiul dispozițiilor speciale mai sus enunțate este reglementată răspunderea angajatorului pentru situația în care neîndeplinirea de către acesta a obligațiilor legale privind asigurarea condițiilor de securitate și sănătate la locul de muncă a condus la producerea unui accident de muncă sau la instalarea unei boli profesionale, nu înseamnă că angajatorul nu răspunde patrimonial, pe terenul dreptului comun în materie - art. 253 C.muncii - pentru celelalte prejudicii materiale ori morale suferite de salariați în cazul desfășurării activității lor profesionale în condiții improprii de muncă, chiar și în ipoteza în care nu au fost victima unui accident de muncă sau a unei boli profesionale. Principala rațiune a edictării actelor normative în domeniul asigurării cerințelor minime de sănătate și securitate în muncă este prevenirea unor consecințe negative asupra persoanei salariatului, astfel încât nerespectarea acestor norme atrage răspunderea angajatorului inclusiv în privința prejudiciului moral suferit de salariat, fără ca angajatorul să invoce ca și cauză exoneratoare faptul că salariatul nu a suferit un accident de muncă sau o boală profesională în accepțiunea dispozițiilor legale speciale.

B. Într-o a doua opinie⁵, s-a considerat ca prin toate demersurile efectuate, pârâții dovedesc că au cunoștință, în mod clar, despre condițiile în care-și desfășoară

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

activitatea personalului din cadrul Judecătoriei Craiova și că pe perioada din litigiu au făcut demersuri pentru a se remedia situația supraaglomerării personalului din birouri, însă aceste demersuri au fost insuficiente. Cu toate acestea, efectuarea demersurilor ar înlătura vinovăția pârâților în săvârșirea faptei ilicite.

Art. 7 alin. 1 lit. a și b din Legea nr. 319/2006 instituie în sarcina angajatorului obligația de a lua măsurile necesare pentru asigurarea securității și protecția sănătății lucrătorilor, precum și pentru prevenirea riscurilor profesionale.

Condiția premisă a oricărei răspunderi juridice o constituie fapta, privită ca acțiune atunci când legea o prohibește, sau ca inacțiune, atunci când legea obligă la o anumită acțiune. Ceea ce reclamă reclamantii este lipsa condițiilor normale de muncă, prin urmare, ei invocă inacțiunea pârâților în asigurarea acestor condiții. Legea nr. 319/2006 obligă angajatorul la „luarea măsurilor necesare”, respectiv la o **obligație de mijloace, nu la o obligație de rezultat.**

Opinia judecătorului redactor este în sensul primei opinii jurisprudențiale.

- **Compensarea prejudiciului moral suferit de reclamantii prin sporul pentru condiții grele de muncă, vătămătoare sau periculoase**

A. Într-o opinie, s-a considerat ca este nefondat argumentul invocat de pârâți referitor la faptul că reclamantii primesc sporuri salariale, și anume sporul de 15% pentru condiții grele de muncă, vătămătoare sau periculoase și sporul de 25% pentru risc și suprasolicitare neuropsihică, această împrejurare nefiind de natură să compenseze prejudiciul moral suferit de reclamantii ca urmare a desfășurării activității în condiții neadecvate de muncă. În acest sens, rațiunea acordării sporurilor menționate este de a compensa degradarea organismului (risc de îmbolnăvire, solicitare nervoasă, accidentare sau morbiditate) ce poate surveni în cadrul activității desfășurate, prin raportare la dispozițiile art. 5 din H.G. nr. 118/2018 și sunt acordate personalului din familia ocupațională de funcții bugetare „Justiție”, independent de condițiile concrete în care își desfășoară activitatea, beneficiind, deci, de aceste sporuri chiar și personalul care lucrează în condiții adecvate. Or, prejudiciul moral clamat în speță excede sferei de reglementare a acestor dispoziții legale, provenind din lezarea unor valori nepatrimoniale distincte de cele ocrotite prin normele care edictează sporurile salariale invocate de pârâți. Obligația asigurării de către angajator a unor condiții de muncă adecvate și care să respecte cerințele de securitate și sănătate în muncă este prevăzută de lege fără excepții.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Într-o opinie concurentă, s-a reținut că sporul pentru condiții grele de muncă, vătămătoare sau periculoase este acordat, potrivit art. 2 alin. 1 din H.G. nr. 118/2018, pentru faptul că în birourile în care își desfășoară activitatea personalul din familia ocupațională de funcții bugetare „Justiție” este și aparatură tehnică: „Locurile de muncă pentru care se poate acorda sporul pentru condiții grele, vătămătoare sau periculoase sunt sălile de judecată, bibliotecile, locurile de muncă dotate cu calculatoare, imprimante sau aparate de multiplicat (...)”. În concluzie, acest spor nu acoperă toate consecințele dăunătoare asupra sănătății reclamantelor invocate în cauză.

B. Într-o a doua opinie, s-a apreciat că, din moment ce prin art. 4 și 5 din Anexa V din Legea nr. 153/2017 se reglementează acordarea sporului pentru condiții grele, vătămătoare sau periculoase în cuantum de 15% din salariul de bază sau, după caz, din indemnizația de încadrare, corespunzător timpului lucrat, este compensat un eventual prejudiciu moral suferit de reclamantii prin neasigurarea condițiilor adecvate de muncă.

Notă: Deși se reține compensarea unui eventual prejudiciu moral, instanțele care s-au orientat spre această a doua opinie au apreciat că reclamantii nu au dovedit producerea unui prejudiciu moral, în condițiile art. 253 alin. 1 și 272 C.muncii, coroborate cu art. 1391 C.civil, constând în vătămarea integrității corporale, a sănătății sau restrângerea posibilităților de viață familială/socială.

Opinia judecătorului redactor este în sensul primei opinii jurisprudențiale.

Opinia formatorilor INM

Constatând că o parte a personalului angajat în cadrul unei judecătoriai - judecătoria și personalului auxiliar de specialitate - își desfășura activitatea într-un spațiu impropriu, care nu asigură condițiile adecvate de muncă și era de natură să le pericliteze sănătatea, instanțele s-au confruntat cu următoarele probleme:

- a) are Ministerul Justiției calitate procesuală pasivă în litigiile ce urmăresc repararea prejudiciului moral suferit?
- b) este obligația de a asigura condiții de muncă corespunzătoare o obligație de rezultat sau o obligație de mijloace?

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

- c) este posibilă acordarea de despăgubiri morale, chiar dacă angajații nu au dovedit faptul că s-ar fi îmbolnăvit la locul de muncă din cauza condițiilor de lucru impropii?
- d) cum ar trebui compensat un astfel de prejudiciu moral, de vreme ce angajați primesc deja un spor de 15% pentru condiții grele de muncă, vătămătoare sau periculoase?

Cu privire la prima întrebare s-a adus în discuție statutul Ministerului Justiției de ordonator principal de credite, care repartizează creditele bugetare către ordonatorii secundari și urmărește utilizarea acestora și a statutului său de coordonator al activității economice, administrative, de investiții, de achiziții la nivelul instanțelor judecătorești, prerogative subsumate rolului său de organizator al justiției ca serviciu public. Pe de altă parte, Ministerul Justiției nu are calitatea de angajator, iar în conflictele individuale de muncă părți pot fi doar cele la care legiuitorul face referire în mod expres în dispozițiile art. 267 din Codul muncii. Or, în cazul de față nu există raporturi nemijlocite de muncă între angajați și minister, în temeiul cărora acesta din urmă să fie obligat la prestații decurgând din calitatea angajator.

Ca urmare, apreciem că Ministerul Justiției nu ar putea avea calitate procesuală pasivă pentru neîndeplinirea obligațiilor care revin angajatorului în domeniul securității și sănătății în muncă. Calitatea procesuală pasivă se stabilește în funcție de părțile raportului juridic dedus judecării⁶.

Ulterior acoperirii prejudiciilor produse propriilor angajați, prin neîndeplinirea obligațiilor legale, angajatorul se va putea adresa Ministerului Justiției, ca ordonator principal de credite, probând neîndeplinirea atribuțiilor acestuia din urmă de a asigura resursele necesare condițiilor adecvate de muncă pentru personalul instanțelor judecătorești.

Cu privire la cea de a doua întrebare, apreciem că obligațiile care se circumscriu sferei asigurării sănătății și securității în muncă sunt obligații de rezultat, iar nu de mijloace. Într-adevăr, legislația nu impune numai o obligație generală, de asigurare a condițiilor de muncă, ci cuprinde în concret modalitatea de dimensionare a locului de muncă, standarde detaliate privind echipamentele folosite, caracteristicile scaunelor și ale mesei de lucru, înălțimea bancului de lucru etc. Art. 2 din Hotărârea Guvernului nr. 866/1996, publicată în Monitorul Oficial nr. 251 din data de 17 octombrie 1996, prevede anume că, calculul suprafețelor folosite ca birouri, pe

⁶ A se vedea și Minuta Întâlnirii președinților secțiilor pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale ai curților de apel, București, 15 iunie 2018, pct. II. 3, pag 15-17

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

ansamblul instituției, se face în funcție de numărul de personal și de suprafața medie de 5 m²/persoană, iar în cazul posturilor care utilizează calculatoare sau planșete, de 6 m²/persoană.

Astfel de reglementări nu impun că angajatorul va încerca, va depune demersurile sau va face tot posibilul pentru asigurarea acestor standarde, ci că ele trebuie efectiv atinse.

În plan european, observăm că Principiul nr. 10 din Pilonul european al drepturilor sociale prevede: „Lucrătorii au dreptul la un nivel ridicat de protecție a sănătății și securității în muncă. Lucrătorii au dreptul la un mediu de lucru adaptat la nevoile lor profesionale și care le permite să își prelungească participarea pe piața muncii”.

Ca urmare, pârâtul nu se poate degreva de răspundere invocând diligențele efectuate în scopul procurării resurselor materiale și financiare necesare asigurării condițiilor adecvate de muncă în cazul reclamațiilor, întrucât exigențele legale consacrate prin ansamblul legislativ aplicabil în materia sănătății și securității în muncă stabilesc obligații de rezultat.

Cu privire la cea de a treia întrebare, problema ridicată vizează situația în care angajații nu s-au îmbolnăvit propriu-zis din cauza condițiilor de lucru, dar au avut de suportat o perioadă îndelungată de timp condiții improprii de muncă.

Existența unui prejudiciu moral nu constă numai în declanșarea unei afecțiuni sau a unei boli generate de condițiile improprii de muncă, dar și în riscul producerii acestora, ca și în consecințele psihice și emoționale ale prestării muncii în condiții nocive pentru organism. Ca urmare, apreciem că este posibilă, în această situație, acordarea de daune morale, dar numai dacă sunt întrunite și celelalte condiții ale răspunderii juridice patrimoniale.

Cu privire la cea de a patra întrebare

Sporul pentru condiții grele, vătămătoare sau periculoase se acordă pentru existența riscurilor profesionale la locul de muncă, stabilite în urma evaluării și determinării acestor riscuri și este de până la 15% în funcție de numărul factorilor de risc. Astfel, acordarea acestui spor, stabilit în funcție de condițiile concrete de muncă, reprezintă modalitatea prin care legiuitorul a înțeles să compenseze riscurile profesionale la care sunt supuși angajații la locul de muncă. Doar dacă, în concret, instanța constată îndeplinirea condițiilor răspunderii patrimoniale cât privește producerea unor prejudicii constând în riscuri suplimentare celor compensate deja prin plata sporului în discuție, se va putea pune problema acordării de daune morale.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

a) În unanimitate, participanții au agreat că se reține calitatea procesuală pasivă a Ministerului Justiției, în măsura în care se invocă o încălcare a obligațiilor legal stabilite în sarcina acestuia, aceasta nefiind limitată la calitatea de angajator.

Dezbaterile pe acest aspect din cadrul întâlnirii au vizat:

- necesitatea identificării în concret, în fiecare caz în parte, a obligației pretins încălcate și a debitorului acestei obligații, posibilitatea reținerii calității de angajator a Ministerului Justiției neputând fi exclusă *de plano*;

- posibilitatea și condițiile de antrenare a răspunderii patrimoniale în dreptul muncii, respectiv posibilitatea reținerii unei răspunderi patrimoniale necondiționată de culpă;

- caracterul complex al dreptului la sănătate și securitate în muncă. În acest sens, s-a menționat că raporturile contractuale de dreptul muncii pot să includă, pe lângă obligații contractuale și obligații de natură legală, concurente cu cele contractuale, printre care și cea privind asigurarea condițiilor de muncă conform legii, în realizarea căreia legea instituie o responsabilitate partajată între mai multe persoane juridice (Ministerul Justiției, respectiv ordonatorii secundari și terțiari de credite);

- dispozițiile legale prevăd obligații concrete în sarcina Ministerului Justiției, unele dintre acestea vizând relația cu angajații instanțelor și care pot intra în sfera răspunderii angajatorului, în timp ce altele vizează relația Ministerului cu alți ordonatori de credite din sistemul justiției, acestea din urmă fiind de natură administrativă.

- calitatea procesuală pasivă a Ministerului Justiției poate fi reținută având în vedere obligațiile legale de asigurare a fondurilor și, în continuare, de coordonare a lucrărilor necesare la sediile instanțelor. În realizarea acestor obligații legale, Ministerul Justiției nu se comportă ca un garant al executării obligației, ci ca un veritabil debitor al obligației.

b) Cu majoritate, participanții au agreat opinia INM, în sensul că, de regulă, obligația în discuție este una de rezultat, cu excepția cazurilor în care textul legal stabilește obligația angajatorului de a efectua exclusiv demersuri în vederea asigurării condițiilor corespunzătoare de muncă. Calificarea urmează a fi realizată în raport de dispozițiile art. 1481 C. civ.

Referitor la acest aspect, în cadrul dezbaterilor s-a menționat că, în practică, de cele mai multe ori se face dovada demersurilor efectuate de debitorul obligației, pe când calificarea obligației ca fiind una de mijloace ar presupune o analiză pe

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

tărâmul oportunității și al măsurilor posibile. De asemenea, legislația în materie consacră și alte tipuri de obligații de rezultat în sarcina angajatorului, cum ar fi obligația de a realiza amenajările necesare persoanelor cu dizabilități. Soluția este susținută și de reglementările europene aplicabile în materie de SSM și ale Pilonului european al drepturilor sociale, de dispozițiile naționale exprese din această materie, precum și de faptul că la nivel legislativ sunt prevăzute măsuri de compensare în caz de neîndeplinire a obligațiilor prevăzute de lege privind cerințele minime de securitate și sănătate la locul de muncă (grupele de muncă, condiții speciale de muncă, beneficiile acordate lucrătorilor din industria chimică, sporuri pentru condiții de muncă acordate unor categorii ale personalului din sectorul bugetar etc.).

c) În unanimitate, participanții au agreat opinia INM, în sensul că nu poate fi exclusă de principiu acordarea de daune morale în măsura în care sunt întrunite și celelalte condiții ale răspunderii juridice patrimoniale.

Cu ocazia dezbaterilor s-a precizat că în practică, în soluționarea cererilor privind acordarea de despăgubiri pentru prejudiciul moral cauzat de nerespectarea obligațiilor prevăzute de lege privind cerințele de securitate și sănătate la locul de muncă a fost acordată relevanță faptului că nerespectarea acestor cerințe a afectat dreptul reclamanților la asigurarea demnității în muncă (supraaglomerarea din birouri, activitatea magistratului expusă observației din exterior etc.).

d) Cu majoritate, a fost agreată opinia INM. Riscurile compensate prin spor sunt cele inerente desfășurării activității, astfel cum rezultă din dispozițiile legale care le reglementează.

În cadrul dezbaterilor pe acest punct, formatorul INM a precizat că la nivel european ipotezele în care sporurile pentru condiții nocive sunt consacrate la nivelul legislației sunt extrem de rare (acestea pot fi prevăzute la nivelul contractelor colective de muncă), fiind consacrată, în schimb, la nivel legislativ, obligația angajatorului de a investi în îmbunătățirea condițiilor de muncă, în situația în care acestea nu sunt corespunzătoare. În acest context, la nivelul Organizației Internaționale a Muncii se recomandă evitarea acordării acestui tip de sporuri, în avantajul alocării de către angajator a resurselor financiare necesare pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă. Diminuarea riscului nu ar trebui suplinită prin remunerarea acestuia. Atenția trebuie orientată în direcția minimizării riscului de accident de muncă sau boală profesională, iar plata de sporuri nu poate suplini investiția în îmbunătățirea condițiilor de muncă. Sistemele actuale de management al sănătății și securității în muncă au mutat accentul de pe compensarea riscului pe prevenirea acestuia. Într-adevăr, se constată că plata de compensații financiare crește în mod nedorit atractivitatea locurilor de muncă ce prezintă condiții nocive,

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

dispensând angajatorul de necesitatea de a mai face investiții în îmbunătățirea acestora.

În susținerea soluției adoptate cu majoritate, s-a menționat că rațiunea instituirii sporului nu a vizat nerespectarea de către angajator a obligației de a asigura condițiile de muncă corespunzătoare conform legii, sporurile vizând condițiile în care se desfășoară activitatea în sectorul judiciar. Adoptarea interpretării contrare, conform căreia sporurile acordate acoperă și acest tip de prejudicii, ar echivala cu instituirea unui motiv de inadmisibilitate a cererilor, indiferent de aspectele invocate și care ar putea fi dovedite de către reclamanți.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

2. Restituirea sumelor încasate de salariații unor instituții publice, ca urmare a măsurilor dispuse în urma controalelor efectuate de Curtea de Conturi

Problema de drept⁷: Pretenții având ca obiect restituirea sumelor pretins încasate necuvenit de salariații unor instituții publice, ca urmare a măsurilor dispuse în urma controalelor efectuate de Curtea de Conturi.

Materia: civil

Subcategoria: litigii de muncă și asigurări sociale

Acte normative incidente: art. 256 C. muncii

Cuvinte cheie: spor pentru condiții vătămătoare de muncă, decizia ÎCCJ nr. 27/2020, plată nedatorată, Curtea de Conturi

Prezentarea problemei juridice, cu arătarea situației de fapt:

Situația care a generat opiniile divergente este dată de achitarea de către angajator a sporului de 15% din salariul de bază pentru condiții vătămătoare de muncă, măsură considerată nelegală de către Curtea de Conturi, în cazul salariaților care nu au atins grila de salarizare pentru anul 2022, prin raportare la decizia nr. 27/2020 a ÎCCJ dată asupra recursului în interesul legii.

În practică s-au conturat două orientări jurisprudențiale, astfel:

A. Soluția majoritară la nivelul Secției a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale a Tribunalul București, în cazul acestor litigii a fost în sensul respingerii cererilor de chemare în judecată, ca neîntemeiate, reținându-se ca argument principal în susținerea acestora faptul că măsurile adoptate de angajator au avut la bază deciziile de salarizare ale angajatorului care beneficiază de prezumția de validitate, nefiind desființate în urma unei proceduri judiciare. De asemenea, s-a reținut că nu sunt îndeplinite condițiile cumulative specifice materiei plății nedatorate întrucât plățile efectuate au avut caracter voluntar, nu au fost efectuate din eroare, ci în temeiul raporturilor de muncă.

Cu titlu de exemplu: sentința civilă nr. 658/07.02.2022 din dosarul nr. 1026/98/2021, sentința civilă nr. 188/18.01.2022 în dosarul nr. 22213/3/2021

⁷ Curtea de Apel București

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

B. În a doua opinie, au fost pronunțate soluții de admitere a acestor acțiuni, reținându-se ca argument principal faptul că sunt întrunite condițiile plății nedatorate conform art. 256 Codul muncii, deoarece salarizarea s-a realizat cu încălcarea art. 162 alin. (3) Cod muncii, prin raportare la art. 38 alin. (6) din Legea nr. 153/2017, în sensul că plata sporului se face doar în situația personalului care a atins grila de salarizare la un moment dat în perioada 2018-2022. S-a reținut ca argument suplimentar soluția pronunțată de ÎCCJ în decizia asupra recursului în interesul legii nr. 27/2020.

Cu titlu de exemplu: sentința civilă nr. 938/15.02.2022 pronunțată în dosarul nr. 22142/3/2021.

Opinia judecătorului raportor este în sensul opiniei majoritare cu aceleași argumente.

Opinia formatorilor INM

Angajatorul a achitat sporul de 15% din salariul de bază pentru condiții vătămătoare de muncă, dar această măsură a fost considerată ulterior nelegală de către Curtea de Conturi, în cazul salariaților care nu au atins grila de salarizare pentru anul 2022. Problema care se ridică o constituie aplicabilitatea art. 256 din Codul muncii, care prevede că salariatul care a încasat de la angajator o sumă nedatorată este obligat să o restituie.

Apreciem că pentru a se putea pune problema restituirii sumelor plătite cu titlu de spor pentru condiții vătămătoare de muncă este necesară mai întâi desființarea deciziei pe baza căreia au fost achitate acestea. Până la desființarea lor în urma unei proceduri judiciare, astfel de decizii beneficiază de prezumția de legalitate.

În cadrul întâlnirii, reprezentanții Curții de Apel București au precizat că nu există practică neunitară la nivelul curții de apel. Din dezbateri a rezultat însă existența unor soluții divergente între curțile de apel.

Dezbaterile pe acest punct au vizat natura deciziilor administrative ale angajatorului prin care au fost acordate sporuri constatate ulterior de către Curtea Conturi ca fiind nelegale, consecințele menținerii acestor decizii, posibilitatea aplicării prin analogie a soluției pronunțate prin Decizia ÎCCJ nr. 17/2016 (HP) în ceea ce privește constatarea nulității în cazul drepturilor prevăzute în contractele

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

colective de muncă achitate nelegal. Referitor la acest aspect, s-a menționat că, spre deosebire de ipoteza contractelor colective de muncă, izvorul drepturilor salariale în discuție, care au fost achitate nelegal, îl constituie legea.

S-a arătat că angajatorul are obligația de a pune în executare măsurile validate în mod definitiv ca urmare a controlului Curții de Conturi și de a recupera sumele cu privire la care s-a constatat plata nelegală. În acest sens, în practică au existat situații în care angajatorul a emis ulterior decizii administrative care nu au mai prevăzut acordarea sporurilor cu privire la care s-a constatat plata nelegală.

Pentru situațiile în care decizia angajatorului de acordare a sporului nu a fost desființată, se pune problema căii procesuale prin care se poate pune în discuție legalitatea acesteia: pe cale de acțiune sau invocarea nulității pe cale de excepție în litigiul privind recuperarea sumelor achitate nelegal.

Cu majoritate, participanții au agreeat că poate fi analizat caracterul nedatorat al sumelor solicitate în raport de dispozițiile Legii nr. 153/2017, legalitatea deciziei de acordare a sporului urmând a fi analizată fără a fi necesară formularea unui capăt de cerere distinct vizând anularea deciziei.

***Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!***

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

**3. Obligația angajatorului de a efectua demersuri în vederea reintegrării
dispusă prin hotărâre judecătorească executorie**

Problema de drept⁸: obligația angajatorului de a efectua demersuri în vederea reintegrării dispusă prin hotărâre judecătorească executorie și consecințele produse asupra raporturilor de muncă

Materia: civil

Subcategoria: litigii de muncă și asigurări sociale

Acte normative incidente: art. 80 alin. (2) din Codul muncii, art. 448 alin. (1), pct. 2 din Codul de procedură civilă

Cuvinte cheie: reintegrare, hotărâre judecătorească executorie, anularea deciziei de desfacere a contractului individual de muncă, obligații angajator

Prezentarea problemei juridice, cu arătarea situației de fapt:

Prin acțiunea înregistrată, reclamantul a chemat în judecată pârâtul angajator, solicitând anularea Dispoziției nr. 23/14.04.2020 emisă de către acesta din urmă, prin care s-a dispus sancționarea sa cu avertisment scris, respectiv anularea Dispoziției nr. 28/08.05.2020 prin care s-a dispus desfacerea disciplinară a contractului individual de muncă al reclamantului. Ambele abateri reținute au constat în absența nejustificată a salariatului de la locul de muncă.

Reclamantul a avut calitatea de angajat al UAT Comuna T.V în baza contractului individual de muncă nr. 82/01.01.2006, ocupând funcția de inginer topograf - inspector I A, începând activitatea la data de 01.01.2006.

Anterior promovării litigiului ce are ca obiect verificarea legalității și temeiniciei dispozițiilor anterior individualizate prin care salariatul a fost sancționat disciplinar pentru absența nejustificată de la locul de muncă, reclamantul a mai fost concediat prin Decizia pârâtei nr. 1733/15.05.2018.

Prin Decizia civilă nr. 992/17.10.2019, pronunțată de CAT în Dosarul nr. 2893/30/2018**, instanța a respins apelul formulat de către angajator împotriva Sentinței civile nr. 843/13.06.2019, pronunțată de Tribunalul Timiș. Prin această sentință a fost admisă acțiunea reclamantului, a fost anulată Decizia de concediere

⁸ Curtea de Apel Timișoara

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

nr. 1733/15.05.2018, s-a dispus reîncadrarea reclamantului pe postul deținut anterior și a fost obligată pârâta la plata drepturilor salariale.

La aproximativ 2 luni de zile după rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus anularea primei concedieri (Dosarul nr. 2893/30/2018**), reclamantul a solicitat executarea silită a titlului, opțiunea angajatorului fiind aceea de a formula contestație la executare.

Salariatul a solicitat anularea deciziilor de sancționare disciplinară, motivat de faptul că nu se putea pune problema absențelor de la serviciu în condițiile în care pârâta nu emisese o decizie de reintegrare la locul de muncă în urma comunicării Deciziei civile nr. 922/17.10.2019 a Curții de Apel Timișoara.

Pe de altă parte, angajatorul a apreciat că din momentul pronunțării sentinței Tribunalului Timiș nr. 843/2019, contestatarul avea obligația de a se prezenta la locul de muncă, fără a fi necesară întreprinderea vreunui demers de către instituția angajatoare.

Astfel, problema ce trebuie tranșată este reprezentată de existența necesității realizării unor demersuri de către angajator după anularea deciziei de desfacere a contractului individual de muncă și obligația stabilită în sarcina angajatorului referitoare la reintegrarea salariatului pe postul deținut anterior concedierii; consecințele produse cu privire la raporturile de muncă.

Opinia judecătorului redactor:

Divergența părților din litigiu se referă, în principal, la necesitatea realizării unor demersuri de către angajator după anularea deciziei de desfacere a contractului individual de muncă și obligația stabilită în sarcina pârâtei referitoare la reintegrare. În timp ce reclamantul apelant susține că angajatorului îi revenea obligația să efectueze formalități administrative minimale pentru a opera reintegrarea reclamantului și să îi pună la dispoziție înscrisurile necesare în vederea deplasării la locul de muncă în perioada stării de urgență, angajatorul susține că reclamantul în calitate de salariat trebuia să se prezinte la locul de muncă și să desfășoare activitatea corespunzătoare funcției, formalitățile administrative neconstituind un impediment.

Într-adevăr, dispozițiile Codului muncii nu reglementează modalitatea în care angajatorul pune în practică dispoziția instanței de reintegrare, însă pornind de la dispozitivul hotărârii prin care s-a constatat nelegalitatea deciziei de concediere, precum și de la prevederile art. 80 alin. (1) și (2) din Codul muncii, este evident că obligațiile de plată a despăgubirii și de reintegrare a salariatului pe postul deținut

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

anterior concedierii nelegale, revin angajatorului. Acestor obligații îi corespunde, corelativ, dreptul salariatului de a obține plata despăgubirii egală cu salariile indexate, majorate și reactualizate cu celelalte drepturi de care ar fi beneficiat salariatul, respectiv dreptul de a solicita repunerea în situația anterioară emiterii actului de concediere.

Decizia de concediere nr. 1733/15.05.2018 a fost dispusă în temeiul art. 65 din Codul muncii, deoarece angajatorul a procedat la desființarea postului, ceea ce a însemnat, la momentul respectiv, eliminarea postului din organigramă. Prin urmare, în condițiile în care această decizie de concediere a fost anulată și s-a dispus reintegrarea salariatului pe postul deținut anterior concedierii, angajatorul trebuia să procedeze la modificarea organigramei prin reincluderea/reactivarea postului de inginer topograf nr. I A pentru crea cadrul necesar prestării muncii de către salariat, respectiv salarizarea corespunzătoare activității prestate.

Una dintre obligațiile stabilite prin Sentința civilă nr. 843/13.06.2019 rămasă definitivă prin Decizia civilă nr. 992/17.10.2019 pronunțată de către Curtea de Apel Timișoara în dosarul nr. 2893/30/2018** a fost reprezentată și de plata despăgubirii egală cu salariile indexate, majorate și reactualizate cu celelalte drepturi de care ar fi beneficiat salariatul, obligație care nu a fost executată voluntar de către angajator.

Potrivit Adeverinței nr. 1074530/08.05.2020 emisă de C J P Timiș privind stagiul de cotizare, ultimul virament efectuat de către intimată a fost cel aferent lunii mai 2018.

Executarea provizorie de drept a Sentinței civile nr. 843/13.06.2019 se putea realiza începând cu data pronunțării acestei hotărâri judecătorești, potrivit dispozițiilor art. 448 pct.2 Cod procedură civilă, operațiune care nu s-a realizat nici la momentul rămânerii definitive a aceste hotărâri judecătorești.

La două luni după pronunțarea Deciziei civile nr. 992/17.10.2019 18.12.2019, apelantul s-a adresat Biroului Executor Judecătoresc M C P cu o cerere de executare silită care viza punerea în executare a Sentinței civile nr. 843/PI/13.06.2019 pronunțată de Tribunalul Timiș în Dosarul nr. 2893/30/2018**.

Într-adevăr, repunerea părților în situația anterioară nu presupune încheierea unui nou contract individual de muncă și reintegrarea nu reprezintă o angajare, ci o continuare a raporturilor de muncă, însă pentru reluarea raporturilor de muncă este absolut necesar să se creeze cadrul adecvat. Postul desființat nelegal trebuia să fie reintrodus în organigrama angajatorului, să se regăsească pe statele de funcții și de plată, să îi fi fost puse la dispoziție salariatului documentele necesare efectuării

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

deplasării în perioada stării de urgență, să fi fost efectuată programarea necesară pentru obținerea avizului medical, întrucât reclamantul se regăsea în ipoteza reglementată de dispozițiile art. 28 lit.a din Codul muncii (reînceperea activității urmând a fi realizată după o întrerupere mai mare de un an).

Doar după ce debitorul obligației de reintegrare, în speță angajatorul, își îndeplinește corespunzător obligațiile ce îi revin pentru a realiza în mod efectiv reintegrarea salariatului, se poate lua în discuție pasivitatea acestuia din urmă, respectiv refuzul salariatului de a presta activitate în favoarea angajatorului.

Din informațiile aflate în evidența ITM la data de 01.04.2020 (filele 117-118) contractul individual de muncă figura ca fiind încetat la data de 15.05.2018, ceea ce înseamnă că nu a comunicat nici un fel de informație în legătură cu reintegrarea salariatului, respectiv cu reluarea raporturilor de muncă.

Abaterea disciplinară este definită de dispozițiile art. 247 din Codul muncii ca fiind o faptă în legătură cu munca și care constă într-o acțiune sau inacțiune săvârșită cu vinovăție de salariat, prin care acesta a încălcat normele legale, regulamentul intern, contractul individual de muncă sau contractul colectiv de muncă aplicabil, ordinele și dispozițiile legale ale conducătorilor ierarhici.

Pentru a se concluziona că salariatul este vinovat de absențele înregistrate la locul de muncă și a reține în sarcina sa săvârșirea unei abateri disciplinare, era necesar ca pasivitatea acestuia de a se prezenta la locul de muncă în vederea desfășurării activității, după reluarea raporturilor de muncă, să îi fie imputabilă. Cadrul necesar prestării activității este asigurat de către angajator, care potrivit prevederilor art. 40 al. 2 lit. a din codul Muncii, are obligația de a asigura condițiile corespunzătoare de muncă, aceasta însemnând implicit încadrarea postului în organigramă, asigurarea logisticii corespunzătoare, întocmirea documentelor necesare deplasării, a formalităților în vederea obținerii avizului medical.

Decizia civilă nr. 276/21.02.2022 pronunțată de către Curtea de Apel Timișoara în Dosarul nr. 1583/30/2020

Opinia formatorilor INM:

Spre deosebire de reglementarea anterioară - Legea nr. 10/1972 - Codul muncii, care prevedea expres obligația angajatorului de a îl reîncadra pe funcția deținută anterior pe salariatul concediat în cazul în care decizia de concediere este anulată, fără a se distinge între situațiile în care salariatul a cerut expres acest lucru sau nu, legislația în vigoare prevede expres obligația instanței judecătorești care a

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

dispus anularea concedierii de a repune părțile în situația anterioară emiterii actului de concediere numai la solicitarea salariatului.

Astfel, art. 136 alin. (1) teza I din Codul muncii anterior prevedea că „în caz de anulare a desfacerii contractului de muncă, unitatea este obligată să reîncadreze în funcția avută pe cel căruia i s-a desfăcut contractul în mod nejustificat (...)”. Mai mult, deși nu privește în mod specific situația avută în vedere în speță, pentru a avea o percepție de ansamblu asupra concepției de atunci a legiuitorului, trebuie remarcat faptul că art. 130 alin. (1) lit. f) reglementa concedierea salariatului în cazul în care „în postul ocupat de persoana încadrată în muncă este reintegrat, pe baza hotărârii organelor competente, cel care a deținut anterior acel post”. Acest caz de concediere a fost considerat de doctrină și jurisprudență illo tempore un caz de concediere cu caracter obligatoriu. În contextul acestei reglementări, chiar dacă salariatul nu cerea și reintegrarea și, în consecință, instanța judecătorească nu dispunea reintegrarea lui, dar dispunea anularea concedierii, angajatorul era obligat de lege să îl concedieze pe salariatul care ocupase ulterior postul (dacă era cazul) și să îl reintegreze pe reclamant, chiar dacă acesta din urmă nu dorea să fie reintegrat și, eventual, demisiona imediat după reintegrare. Cu alte cuvinte, obligația de reintegrare revenea angajatorului în temeiul legii, fiind prevăzută expres de lege, nu (sau nu numai) în dispozitivul hotărârii judecătorești.

Codul muncii în vigoare a schimbat această concepție și a reglementat reintegrarea salariatului numai la solicitarea expresă a acestuia și sub forma repunerii părților în situația anterioară. Astfel, dacă salariatul a solicitat inițial și reintegrarea (repunerea în situația anterioară) și nu a renunțat la acest capăt de cerere până la finalizarea procesului și pronunțarea hotărârii judecătorești, instanța care dispune anularea deciziei de concediere dispune și repunerea părților în situația anterioară emiterii actului de concediere.

Formula folosită de legiuitor în prezent este „la solicitarea salariatului instanța care a dispus anularea concedierii va repune părțile în situația anterioară emiterii actului de concediere” - art. 80 alin. (3) din Codul muncii - Legea 53/2003. De aici rezultă cel puțin următoarele aspecte:

- spre deosebire de reglementarea anterioară, instanța nu va dispune ca angajatorul să îl reintegreze pe salariat, ceea ce ar putea presupune ca acesta să facă eventuale demersuri de reintegrare, ci va repune părțile automat în situația anterioară. Efectul hotărârii judecătorești îl reprezintă, astfel, reactivarea contractului individual de muncă, ce se consideră a nu fi încetat și care își produce în continuare toate efectele. Cu alte cuvinte, decizia de concediere este anulată, reclamantul redevine salariat al aceluiași angajator în temeiul aceluiași contract de

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

muncă și pe același post avute anterior concedierii nelegale, ca și când nu ar fi fost concediat. În consecință, angajatorul are obligația să îl primească la muncă, obligație ce rezultă din contractul de muncă reactivat prin repunerea părților în situația anterioară în baza hotărârii judecătorești, precum și obligațiile de înregistrare aferente repunerii în situația anterioară, care rezultă din prevederile legale aplicabile (e.g. înregistrări în Revisal, declarații fiscale), neavând însă nicio obligație de a-i solicita salariatului în mod expres să se prezinte la lucru.

- legea nu mai prevede expres obligația angajatorului de a-l reîncadra pe salariatul care a fost deja pus în situația anterioară prin hotărârea judecătorească, ca obligație suplimentară celor dispuse de instanță și, de altfel, nu prevede nicio obligație specifică referitoare la modalitatea în care angajatorul pune în executare hotărârea judecătorească. A interpreta că angajatorului îi revin anumite obligații concrete, în plus față de cele prevăzute expres de lege, indiferent care ar fi acestea, ar echivala cu o adăugare la lege.

- pe de altă parte, sub imperiul legii în vigoare, salariatul este repus în situația anterioară pentru că a solicitat expres, fiind deci conștient că, dacă va câștiga, contractul său individual de muncă își va relua cursul și va trebui să își respecte obligațiile ce îi revin conform acestuia. Prin urmare, având în vedere buna-credință care este un principiu fundamental ce guvernează relațiile de muncă dintre părți, va trebui să se prezinte la lucru, ca urmare a solicitării sale, orice justificare a sa că nu s-a prezentat pentru că nu a fost chemat expres de către angajator sau pentru că angajatorul nu a modificat organigrama nefiind întemeiată.

- de altfel, potrivit art. 435 C. pr. civ., hotărârea judecătorească este obligatorie pentru părți, neputând fi obligatorie numai pentru angajator, iar salariatul să nu aibă nicio obligație, deși a cerut expres reintegrarea/repunerea părților în situația anterioară emiterii actului de concediere.

Având în vedere cele de mai sus, în speța în cauză nu există o obligație legală de a întocmi organigrame în formă scrisă sau de a le modifica, indiferent de conținutul unei eventuale organigrame, de a emite o decizie de reintegrare, de a-l invita/notifica pe salariat să se prezinte la lucru etc. Pe de altă parte, hotărârea judecătorească este obligatorie pentru părți, contractul de muncă al salariatului în cauză continuând să își producă efectele în baza hotărârii judecătorești, astfel încât fiecareia dintre părți îi revin obligații specifice: salariatului să se prezinte la lucru, iar angajatorului să îl primească la lucru.

În acest context, în principiu, salariatul nu se poate prevala de lipsa unei invitații exprese din partea angajatorului de a se prezenta la lucru, de lipsa unei decizii de reintegrare, de omisiunea angajatorului de a modifica organigrama, de

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

neexecutarea de către angajator a plății despăgubirilor dispuse de instanță etc. pentru a-și justifica propria pasivitate în ce privește respectarea hotărârii judecătorești și executarea obligațiilor ce îi revin în temeiul contractului individual de muncă reactivat în baza hotărârii.

Cu toate acestea, este posibil ca salariatul să nu fi rămas în pasivitate și să fi făcut demersuri pentru a fi primit la lucru (i.e. demararea procedurii de executare silită). Dacă într-o astfel de situație, angajatorul nu a dat curs demersurilor făcute de salariat, orice decizie de sancționare pentru absențe nemotivate este neîntemeiată.

Cu majoritate, participanții au agreat opinia formatorilor INM.

Dezbaterile pe acest punct au purtat asupra părții căreia îi revin obligații în vederea repunerii în situația anterioară, dispusă de instanța de judecată ca urmare a anulării deciziei de concediere a salariatului. Au fost exprimate opinii atât în sensul că astfel de obligații incumbă angajatorului, fiind stabilite în sarcina sa prin însăși decizia instanței de judecată care îl obligă la reintegrarea salariatului, precum și în virtutea atribuțiilor de coordonare a activității salariatului (poate fi vorba, după caz, despre emiterea unei noi decizii administrative pentru reluarea activității, modificarea organigramei etc.), cât și opinii în sensul că angajatul este obligat să efectueze demersuri în vederea reluării activității, necondiționat de vreun demers al angajatorului, culpa acestuia din urmă putând fi pusă în discuție numai în măsura în care împiedică demersurile făcute de angajat. În sprijinul acestei din urmă opinii, s-a reținut că raporturile de muncă sunt reluate ca efect al anulării deciziei de concediere, precum și faptul că dispozițiile art. 56 alin. (1) lit. e) C. muncii, care consacră încetarea de drept a contractului individual de muncă al persoanei angajate pe postul celei care a fost concediată, ca urmare a admiterii cererii de reintegrare în funcția ocupată, au în vedere data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de reintegrare, fără ca textul legal să condiționeze efectul încetării de vreun demers administrativ de reintegrare.

În practica judiciară a fost consacrată și orientarea conform căreia, în absența unei dispoziții legale care să reglementeze un demers formal necesar în vederea reluării activității după anularea deciziei de concediere, oricare dintre părți (angajator sau salariat) poate iniția demersuri în vederea reluării relației de muncă și să facă dovada inițierii/acceptării dialogului inițiat de cealaltă parte, cu bunăcredință. Potrivit aceleiași orientări, reluarea efectivă a relațiilor de muncă nu intervine în mod automat o dată cu dispoziția instanței de repunere în situația anterioară, un argument în acest sens fiind însuși dispozitivul hotărârii judecătorești,

***Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!***

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

prin care instanța stabilește obligarea angajatorului la plata de despăgubiri până la momentul reintegrării efective a salariatului, și nu de la momentul pronunțării hotărârii executorii.

Din perspectiva dreptului comparat, s-a menționat că instituția reintegrării/repunerii în situația anterioară este aplicabilă în alte sisteme de drept europene numai în cazuri excepționale, de exemplu atunci când concedierea a intervenit pentru motive apreciate de instanță ca fiind discriminatorii.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

4. Termenul de contestare a deciziei de concediere pe motive disciplinare

Problema de drept⁹: Termenul în care poate fi contestată decizia de încetare a contractului individual de muncă urmare a aplicării sancțiunii disciplinare constând în desfacerea disciplinară a contractului individual de muncă.

Materia: civil

Subcategoria: litigii de muncă și asigurări sociale

Act normativ incident: art. 252 alin. (5), art. 268 alin. (1) lit.a) și b) din Codul muncii - Legea nr.53/2003, republicată, cu modificările ulterioare

Cuvinte cheie: contestare decizie concediere; contestare decizie sancționare, desfacere disciplinară contract individual de muncă, termen contestare

Prezentarea problemei juridice, cu arătarea situației de fapt:

Prin cererea adresată tribunalului, contestatorul, în contradictoriu cu intimata SC W SRL, a solicitat anularea Deciziei nr. 95/11.12.2021 de încetare a contractului individual de muncă nr. 104/14.11.2019 încheiat cu intimata, ca nelegală; obligarea intimitei la plata în favoarea sa a unei despăgubiri egale cu salariile indexate, majorate și reactualizate și cu celelalte drepturi de care ar fi beneficiat în cadrul SC W SRL, sumă calculată începând cu data de 12.12.2021 și până la data repunerii în situația anterioară, plus dobânda legală aferentă; obligarea intimitei la reintegrarea contestatorului în vechiul loc de muncă, potrivit CIM nr. 104/14.11.2019; obligarea intimitei la plata tuturor cheltuielilor de judecată.

În drept, contestatorul a întemeiat cererea pe dispozițiile art.194 din Codul de procedură civilă, art. 76, art. 250 din Codul muncii precum și pe toate dispozițiile legale menționate în cuprinsul cererii.

Intimata SC W SRL, prin întâmpinare, a invocat excepția tardivității contestației iar, pe fondul cauzei, a solicitat respingerea cererii, ca nefondată.

Prin sentința civilă nr. 1602 din 23 februarie 2022, tribunalul a admis excepția tardivității formulării contestației, invocată de pârâtă prin întâmpinare și a respins contestația ca tardivă.

⁹ Curtea de Apel Suceava

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

În drept, tribunalul a reținut că, în speță sunt incidente dispozițiile art. 268 alin. (1) lit. b) din Codul muncii, republicat, cu modificările ulterioare, coroborate cu dispozițiile art. 252 alin. (5) din același act normativ.

Soluția tribunalului a fost menținută de curtea de apel.

În practică s-au conturat următoarele orientări jurisprudențiale:

A. Într-o opinie, rezumată în speța anterior precizată, se susține că termenul în care poate fi contestată decizia de încetare a contractului individual de muncă urmare a aplicării sancțiunii disciplinare constând în desfacerea disciplinară a contactului individual de muncă este de 30 de zile calendaristice de la data în care s-a comunicat decizia de sancționare disciplinară considerându-se că sunt incidente dispozițiile art. 268 alin. (1) lit. b) din Codul muncii, republicat, cu modificările ulterioare, coroborate cu dispozițiile art. 252 alin. (5) din același act normativ.

De asemenea, s-au invocat și considerentele reținute în Decizia nr. 457/2017 a Curții Constituționale referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 268 alin. (1) lit. b) din Legea nr.53/2003.

B. Într-o altă opinie, decizia de încetare a contractului individual de muncă urmare a aplicării sancțiunii disciplinare constând în desfacerea disciplinară a contactului individual de muncă poate fi contestată în termen de 45 de zile calendaristice de la data la care cel interesat a luat cunoștință de măsura dispusă.

În susținerea acestei opinii au fost invocate dispozițiile art. 268 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii, republicat, astfel cum a fost acesta modificat prin dispozițiile Legii nr. 269/2021.

De asemenea, s-a invocat și faptul că dispozițiile art. 268 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii, republicat, astfel cum a fost acesta modificat prin dispozițiile Legii nr. 269/2021, nu disting între cazurile și motivele pentru care s-a dispus încetarea contractului individual de muncă, astfel încât interpretarea textului trebuie făcută în sensul protejării salariatului.

Opinia judecătorului raportor este în sensul opiniei de la litera A.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Opinia formatorilor INM

La momentul intrării în vigoare a Codului muncii - Legea nr. 53/2003, termenul în care putea fi contestată decizia de încetare a contractului individual de muncă urmare a aplicării sancțiunii disciplinare constând în desfacerea disciplinară a contractului individual de muncă era reglementat atât de dispozițiile art. 283 alin. (1) lit. a) și b) (cuprinse în titlul XII - Jurisdicția muncii, capitolul I - Dispoziții generale), cât și de cele ale art. 268 alin. (5) (cuprins în titlul XI - Răspunderea juridică, capitolul II - Răspunderea disciplinară), după cum urmează:

Art. 283 „(1) Cererile în vederea soluționării unui conflict de muncă pot fi formulate:

a) în termen de 30 de zile calendaristice de la data în care a fost comunicată decizia unilaterală a angajatorului referitoare la încheierea, executarea, modificarea, suspendarea sau încetarea contractului individual de muncă;

b) în termen de 30 de zile calendaristice de la data în care s-a comunicat decizia de sancționare disciplinară;”

Art. 268 „(5) Decizia de sancționare poate fi contestată de salariat la instanțele judecătorești competente în termen de 30 de zile calendaristice de la data comunicării.”

În materia regulilor procedurale aplicabile soluționării conflictelor de muncă, dispozițiile art. 283 alin. (1) au caracter de norme generale, în timp ce prevederile art. 268 alin. (5) reprezintă norme speciale.

La data intrării în vigoare a Legii dialogului social - Legea nr. 62/2011, art. 211 a reglementat alte termene de sesizare a instanțelor judecătorești, fără însă a acoperi toate situațiile care fuseseră avute în vedere de art. 283 și, respectiv, 268 alin. (5), devenite art. 268 și, respectiv, 252 alin. (5) după republicare, din Codul muncii. În materia problemei analizate, art. 211 alin. (1) lit. a) a stabilit că „Cererile pot fi formulate de cei ale căror drepturi au fost încălcate după cum urmează:

a) măsurile unilaterale de executare, modificare, suspendare sau încetare a contractului individual de muncă, inclusiv angajamentele de plată a unor sume de bani, pot fi contestate în termen de 45 de zile calendaristice de la data la care cel interesat a luat cunoștință de măsura dispusă;”.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

Cu toate acestea, Legea nr. 62/2011 nu a abrogat expres dispozițiile relevante din Codul muncii, respectiv nici art. 268 alin. (1) lit. a) și b) - norme cu caracter general și nici art. 252 alin. (5) - normă cu caracter special¹⁰.

Pe de altă parte, prevederile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative prevăd numai posibilitatea modificării exprese a unui act normativ¹¹, iar în ce privește abrogarea, doar posibilitatea abrogării exprese sau implicite. Abrogarea expresă constituie regula¹², abrogări implicite fiind permise numai cu caracter excepțional. Astfel, potrivit art. 67 alin. (3) „evenimentele legislative implicite nu sunt recunoscute în cazul actelor normative speciale ale căror dispoziții nu pot fi socotite modificate, completate sau abrogate nici prin reglementarea generală a materiei, decât dacă acest lucru este exprimat expres”.

În consecință, dacă putea fi discutabilă abrogarea implicită (eventual parțială, în ceea ce privește inclusiv termenul de contestare a deciziei de încetare a contractului individual de muncă urmare a aplicării sancțiunii disciplinare constând în desfacerea disciplinară a contractului individual de muncă) a normelor cu caracter general prevăzute la art. 268 alin. (1) lit. a) din Codul muncii, prin dispozițiile art. 211 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 62/2011, dispozițiile Legii nr. 24/2000 sus citate împiedică interpretarea conform căreia norma cu caracter special prevăzută la art. 252 alin. (5) din Codul muncii ar fi fost abrogată.

În plus, o astfel de interpretare este susținută și de recente modificări ale Codului muncii intervenite în baza Legii nr. 269/2021 care a abrogat expres numai dispozițiile art. 211 lit. a) din Legea nr. 62/2011 și a modificat expres doar prevederile art. 268 alin. (1) lit. a) din Codul muncii, după cum urmează: „a) în termen de 45 de zile calendaristice de la data la care cel interesat a luat cunoștință de măsura dispusă referitoare la încheierea, executarea, modificarea, suspendarea

¹⁰ Art. 224 din Legea nr. 62/2011 enumeră actele normative pe care această lege le abrogă.

¹¹ Art. 59 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000:

„(1) Modificarea unui act normativ constă în schimbarea expresă a textului unora sau mai multor articole ori alineate ale acestuia și în redarea lor într-o nouă formulare.

(2) Pentru exprimarea normativă a intenției de modificare a unui act normativ se nominalizează expres textul vizat, cu toate elementele de identificare necesare, iar dispoziția propriu-zisă se formulează utilizându-se sintagma „se modifică și va avea următorul cuprins:”, urmată de redarea noului text.”

¹² Art. 65 alin. (3) din Legea nr. 24/2000:

„(3) În vederea abrogării, dispozițiile normative vizate trebuie determinate expres, începând cu legile și apoi cu celelalte acte normative, prin menționarea tuturor datelor de identificare a acestora.”

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

sau încetarea contractului individual de muncă, inclusiv angajamentele de plată a unor sume de bani”.

Ceea ce este relevant din perspectiva problemei supusă analizei, este faptul că, totuși, această lege nu a modificat și nici nu a abrogat dispozițiile art. 268 alin. (1) lit. b) din Codul muncii potrivit căroră „cererile în vederea soluționării unui conflict de muncă pot fi formulate: (...) b) în termen de 30 de zile calendaristice de la data în care s-a comunicat decizia de sancționare disciplinară”, și nici pe cele ale art. 252 alin. (5) din Codul muncii care prevăd că „decizia de sancționare poate fi contestată de salariat la instanțele judecătorești competente în termen de 30 de zile calendaristice de la data comunicării”. Rămâne, astfel, evidentă intenția legiuitorului de a menține pentru contestarea sancțiunilor disciplinare, inclusiv a celei constând în desfacerea disciplinară a contractului individual de muncă, a termenului de 30 de zile de la comunicarea acesteia.

De altfel, termenul de 45 de zile calendaristice de la data la care cel interesat a luat cunoștință de măsura dispusă nu ar fi fost neapărat mai favorabil pentru salariat decât cel de 30 de zile calendaristice de la data în care s-a comunicat decizia de sancționare disciplinară, putând să expire chiar mai devreme decât acesta din urmă.

Cu majoritate, a fost agreată opinia formatorilor INM.

În cadrul dezbaterilor, în sprijinul soluției reținute au fost invocate considerentele deciziei Curții Constituționale nr. 457/2017, care consacră caracterul derogatoriu al dispozițiilor din materie disciplinară („Curtea observă că materia răspunderii disciplinare, chiar dacă este legată în mod esențial de exercitarea obligațiilor salariatului izvorând din contractul individual de muncă, reprezintă, totuși, o materie distinctă față de celelalte aspecte care vizează executarea, modificarea, suspendarea sau încetarea acestui contract” (pct. 19).

A fost exprimată și opinia minoritară conform căreia respingerea ca tardivă a contestației formulate de salariat, care s-a întemeiat cu bună-credință pe mențiunea greșită din cuprinsul deciziei de încetare a contractului de muncă, deschide posibilitatea aprecierii, de la caz, a întrunirii condițiilor referitoare la repunerea în termenul de declarare a contestației.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

5. Încadrarea salarială a personalului TESA care activează în cadrul unei instituții publice finanțate integral din venituri proprii

Problema de drept¹³: Încadrarea salarială a personalului TESA care activează în cadrul unei instituții publice finanțate integral din venituri proprii

Materia: drept civil

Subcategoria: litigii de muncă și asigurări sociale

Acte normative incidente: Legea nr. 153/2017, Legea nr. 95/2006, H.G. nr. 583/2009

Cuvinte cheie: salarizare, personal TESA instituții publice finanțate integral din venituri proprii

Prezentarea problemei juridice, cu arătarea situației de fapt

Prin cerere se solicită, în contradictoriu cu o instituție publică finanțată integral din venituri proprii (unități sanitare), să dispună obligarea acesteia la stabilirea și plata salariului de bază pentru funcția ocupată, în conformitate cu Anexa nr. VII art. 1 din Legea nr. 153/2017.

În concret, se arată că încadrarea s-a făcut de către conducerea instituției pe Anexa VIII a Legii nr. 153/2017, care se referă la salariile pentru Familia ocupațională de funcții bugetare „Administrație”, deși ar fi trebuit să se facă pe Anexa VII, care conține „Reglementări specifice personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, din cele aflate în coordonarea prim-ministrului, precum și din cele aflate sub controlul Parlamentului”.

Or, potrivit art. 190 din Legea nr. 95/2006, coroborat cu art. 1, art. 2 și art. 5 din Hotărârea nr. 583/2009 privind înființarea, organizarea și funcționarea Institutului Regional de Oncologie Iași, Institutul este unitate sanitară cu personalitate juridică aflată în subordinea Ministerului Sănătății și este instituție publică finanțată integral din venituri proprii.

Legislație incidentă:

¹³ Tribunalul Iași/Curtea de Apel Iași

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Art. 12 din Legea nr. 153/2017: „Salariile de bază, soldele de funcție/salariile de funcție, soldele de grad/salariile gradului profesional deținut, gradațiile, soldele de comandă/salariile de comandă, indemnizațiile de încadrare și indemnizațiile lunare se stabilesc potrivit prevederilor prezentei legi și anexelor nr. I - IX, astfel încât, împreună cu celelalte elemente ale sistemului de salarizare, să se încadreze în fondurile aprobate de la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetele locale și bugetele fondurilor speciale pentru cheltuielile de personal, în vederea realizării obiectivelor, programelor și proiectelor stabilite. (2) Începând cu anul 2023, salariile de bază, soldele de funcție/salariile de funcție și indemnizațiile de încadrare se stabilesc prin înmulțirea coeficienților prevăzuți în anexele nr. I - VIII cu salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată în vigoare”.

Art. 28 alin. (1) din Legea nr. 153/2017 (având nota marginală „Stabilirea salarizării pentru funcții specifice”): „Autoritățile, instituțiile publice și celelalte unități bugetare pot include în statele de funcții și unele funcții specifice altor domenii de activitate bugetară, prevăzute în anexele la prezenta lege, care se dovedesc a fi necesare desfășurării activității.”

Art. 28 alin. (2) din Legea nr. 153/2017: „salariile de bază ale personalului încadrat în funcții specifice, care nu sunt prevăzute în prezenta lege, se stabilesc de ordonatorii principali de credite cu avizul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, al Ministerului Finanțelor Publice și al Agenției Naționale a Funcționarilor Publici pentru funcționarii publici, prin asimilare cu funcțiile și salariile de bază prevăzute în anexele la prezenta lege și aplicabile categoriei de personal respective”.

Art. 36 alin. (3) și (4) din Legea nr. 153/2017, care prevede că „(3) Salarizarea personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, din cele aflate în coordonarea prim-ministrului, precum și din cele aflate sub controlul Parlamentului se realizează potrivit anexei nr. VII, în limita cheltuielilor de personal aprobate. (4) Personalul autorităților și instituțiilor publice finanțate integral din venituri proprii, nou-înființate, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, din cele aflate în coordonarea prim-ministrului, precum și din cele aflate sub controlul Parlamentului beneficiază de salariile stabilite potrivit anexei nr. VII”.

Anexa nr. VII art. 1 din Legea nr. 153/2017: „Salariile de bază ale personalului de execuție din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului,

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, din cele aflate în coordonarea prim-ministrului, precum și din cele aflate sub controlul Parlamentului sunt diferențiate după nivelul studiilor.”

Art. 7 din aceeași anexă: „Pentru personalul de execuție, nivelul individual al salariilor de bază se stabilește de către conducătorul autorității sau instituției publice finanțate integral din venituri proprii, pe baza criteriilor de evaluare a performanțelor profesionale stabilite de către acesta.”

Doctrină:

Nu a fost identificată o abordare în doctrină a acestei probleme de drept.

Decizii ale Curții Constituționale, C.E.D.O., C.J.U.E.:

Nu a fost reperată jurisprudență relevantă, deciziile Curții Constituționale și ale Înaltei Curți de Casație și Justiție privitoare la modul de interpretare și aplicare a Legii nr. 153/2017 vizând alte aspecte ale legii.

Prin Decizia nr. 61/2021, ÎCCJ a respins, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, în dosarul nr. 1046/87/2020, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „În interpretarea dispozițiilor art. 7 din Anexa I Capitolul I lit. B și art. 38 din Legea nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice a se stabili dacă majorarea prevăzută de lege se aplică la salariul de bază în plată, începând cu data de 01.07.2017”. Motivarea hotărârii nu cuprinde însă aspecte relevante în speță.

Practica ÎCCJ:

Nu a fost identificată o abordare în practica ÎCCJ a acestei probleme de drept

În practică s-au conturat următoarele orientări jurisprudențiale:

A. Curtea de Apel Iași a pronunțat decizia nr. 108/17.03.2020, prin care a fost menținută sentința civilă nr. 1434/02.10.2019, pronunțată de Tribunalul Iași în dosarul nr. 3038/99/2019, prin care a fost obligat pârâtul Institutul de Psihiatrie Socola Iași să stabilească și să plătească reclamantei salariul de bază pentru funcția de șef serviciu administrativ-tehnic în conformitate cu Anexa nr. VII art. 3 din Legea nr. 153/2017.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

În motivare, s-au reținut următoarele:

„Curtea constată că tribunalul a stabilit situația de fapt în mod întemeiat, prin analiza legală și completă a întregului material probatoriu și prin interpretarea judicioasă a dispozițiilor legale incidente.

Astfel cum și apelanta arată în cererea de apel, Institutul de Psihiatrie Socola Iași este o unitate sanitară publică cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Sănătății, ce se finanțează integral din venituri proprii și funcționează pe principiul autonomiei financiare, conform art. 1 și 6 din Hotărârea nr. 1058/2014 privind înființarea Institutului de Psihiatrie „Socola” Iași prin reorganizarea Spitalului Clinic de Psihiatrie „Socola” Iași.

Apelanta invocă ca și motiv de apel nevalorificarea adresei nr. 52882/25.09.2017 emisă de către Ministerul Sănătății. Conform adresei menționate de către apelant, pentru funcția de conducere șef serviciu, personal TESA, nivelul prevăzut pentru anul 2022 se regăsește în Anexa nr. VIII la Legea-cadru nr. 153/2017.

Deși adresa nr. 52882/25.09.2017 emisă de către Ministerul Sănătății nu intră în definiția izvorului de drept, Curtea constată că apelantul nu invocă niciun motiv întemeiat pentru care raționamentul instanței de judecată ar fi contrar dispozițiilor legale incidente, respectiv Legea-cadru nr. 153 din 28 iunie 2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice.

Dispozițiile legale incidente sunt fără dubiu clare, aplicarea acestora fiind fără echivoc în sensul arătat de către tribunal. Astfel, Anexa nr. VIII la Legea nr. 153/2017 prevede reglementări specifice personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, din cele aflate în coordonarea prim-ministrului, precum și din cele aflate sub controlul Parlamentului”, pe când Anexa VII prevede reglementări privind familia ocupațională de funcții bugetare „administrație”.

Cum Institutul de Psihiatrie „Socola” Iași este o unitate sanitară publică cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Sănătății, ce se finanțează integral din venituri proprii și funcționează pe principiul autonomiei financiare, se reține, fără dubiu, aplicabilitatea dispozițiilor Anexei VIII în ceea ce privește intimata, angajată a apelantului Institutul de Psihiatrie „Socola” Iași, în funcția de șef serviciu administrativ, în baza contractului individual de muncă nr. 75/01.06.2008.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Adresa nr. 52882/25.09.2017 emisă de către Ministerul Sănătății nu este un act juridic cu valoare normativă în care sunt cuprinse reguli de drept, astfel încât nu poate determina o interpretare diferită a normelor legale mai sus amintite.”

*

Pe rolul Tribunalului Iași, a mai fost identificat dosarul nr. 5028/99/2020, în care s-a pronunțat sentința civilă nr. 948/20.04.2021, prin care a fost obligat pârâtul să stabilească în perioada 01.07.2017 - 30.11.2020, salariul de bază al reclamantei, având funcția de Referent IA, în conformitate cu Anexa nr. VII art. 1 din Legea nr. 153/2017, în condițiile în care reclamantului îi fusese stabilit salariul prin aplicarea prevederilor din Anexa VIII a Legii nr. 153 din 2017.

O soluție similară a fost pronunțată și în dosarul nr. 5058/99/2020, în care s-a pronunțat sentința civilă nr. 659/31.03.2021, prin care a fost obligat pârâtul să stabilească în perioada 01.07.2017 - 30.11.2020 salariul de bază al reclamantei, având funcția de Șef Serviciu RUNOS, în conformitate cu Anexa nr. VII art. 3 din Legea nr. 153/2017.

În cazul acestor ultime două dosare, nu au fost formulate căi de atac.

B. Pe de altă parte, au fost identificate și dosarele nr. 4780/99/2020 și 5036/99/2020, în care au fost pronunțate soluții diferite.

Astfel, prin sentința civilă nr. 1744/2021, pronunțată în dosarul nr. 4780/99/2020, a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de obligare a pârâtului la stabilirea și plata salariului de bază pentru funcția de Referent II (S) TESA - Spital Serviciu Runos în conformitate cu Anexa nr. VII art. 1 din Legea nr. 153/2017 - studii superioare. În acest caz, un asistent judiciar a formulat opinie separată.

În motivarea hotărârii, s-au reținut următoarele:

„Reclamantul X este angajat la Institutul de Psihiatrie „Socola” Iași, în funcția de REFERENT II (S) TESA - SPITAL SERVICIU RUNOS, în baza contractului individual de muncă nr. 67/2014.

Din corespondența părților și din actele adiționale depuse la dosar rezultă faptul că după intrarea în vigoare a Legii nr. 153/2017, reclamantul a fost reîncadrat potrivit prevederilor din Legea-cadru nr. 153/2017, la 01.01.2019 aflându-se încadrat în funcția REFERENT II (S) TESA - SPITAL SERVICIU RUNOS, gradația 1 (f.20).

Obiectul cererii de chemare în judecată îl reprezintă obligarea pârâtului să stabilească și să plătească, începând cu data de 01.07.2017, salariul de bază al

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

reclamantului, REFERENT II (S) TESA - SPITAL SERVICIU RUNOS în conformitate cu Anexa nr. VII art. 1 din Legea nr. 153/2017, și nu conform anexei VIII.

Din punct de vedere cauzal, a invocat reclamantul o multitudine de aspecte distincte, ce se impune a fi analizate separat, respectiv: greșita (re)încadrare efectuată de angajator, puterea de lucru judecat a hotărârii pronunțate în dosarul 3038/99/2019 al Tribunalului Iași, discriminarea, dispozițiile Legii nr. 71/2015.

În privința încadrării reclamantului, prin actele adiționale depuse la dosar încheiate pentru anii 2018, 2019, 2020 nu s-a făcut nicio referire cu privire la anexa din lege potrivit cu care, la data intrării acesteia în vigoare, s-a realizat reîncadrarea reclamantului (f.18-22), însă din corespondența părților și înscrisul de la fila 62 depus de pârât rezultă faptul că aplicarea dispozițiilor art. 38 alin. 4 s-ar fi realizat în privința reclamantului prin raportare la încadrarea pe Anexa VIII.

În drept, din perspectiva stabilirii și plății unui alt salariu de bază începând cu 01.01.2017, instanța reține că, odată cu intrarea în vigoare, la 01.07.2017, a Legii nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, s-a stabilit un nou cadru legislativ pentru sistemul de salarizare a personalului din sectorul bugetar plătit din bugetul general consolidat al statului, sens în care prin art. 1 alin. 3 din acest act normativ, s-a prevăzut că „începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi, drepturile salariale ale personalului prevăzut la alin. (1) sunt și rămân, în mod exclusiv, cele prevăzute în prezenta lege”.

Astfel, potrivit art. 9 din Legea nr. 153/2017, salariile de bază, soldele de funcție/salariile de funcție, soldele de grad/salariile gradului profesional deținut, gradațiile, soldele de comandă/salariile de comandă, indemnizațiile de încadrare și indemnizațiile lunare, sporurile și alte drepturi salariale specifice fiecărui domeniu de activitate corespunzător celor 7 familii ocupaționale de funcții bugetare, pentru personalul din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, precum și pentru funcțiile de demnitate publică, sunt prevăzute în anexele nr. I-IX.

În același timp însă, prin art. 36 alin. (1) din lege s-a stabilit că la data intrării în vigoare a acesteia, reîncadrarea personalului salarizat potrivit acestei legi se face pe noile funcții, grade/trepte profesionale, gradație corespunzătoare vechimii în muncă și vechime în specialitate/vechime în învățământ avute, cu stabilirea salariilor de bază, soldelor de funcție/salariilor de funcție, indemnizațiilor de încadrare și indemnizațiilor lunare potrivit art. 38.

Prin urmare, legiuitorul a înțeles să facă distincție între reîncadrare, care se face într-adevăr potrivit noii legi-cadru de salarizare, și stabilirea și respectiv plata

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

efectivă a drepturilor salariale, care urmează a se realiza așadar potrivit dispozițiilor art. 38, care reglementează aplicarea în timp a acestei legi.

În acest context, se constată că dispozițiile art. 38 din Legea nr. 153/2017, după ce stabilesc, la alin. (1), că aceasta se aplică etapizat, începând cu data de 1 iulie 2017, prevăd în continuare, în alin. (2)-(4), regulile în funcție de care se va face aplicarea etapizată a legii, astfel:

- potrivit alin. (2) lit. a), se mențin în plată la nivelul acordat pentru luna iunie 2017, până la 31 decembrie 2017, cuantumul brut al salariilor de bază, soldelor de funcție/salariilor de funcție și indemnizațiilor de încadrare, precum și cuantumul sporurilor, indemnizațiilor, compensațiilor, primelor și al celorlalte elemente ale sistemului de salarizare care fac parte, potrivit legii, din salariul brut lunar, indemnizația brută de încadrare, solda lunară de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice, în măsura în care personalul ocupă aceeași funcție și își desfășoară activitatea în aceleași condiții (cu excepția personalului menționat la lit. b și c din același alineat).

- potrivit alin. 3 lit. a), începând cu data de 1 ianuarie 2018, cuantumul brut al salariilor de bază, soldelor de funcție/salariilor de funcție, indemnizațiilor de încadrare, precum și cuantumul brut al sporurilor, indemnizațiilor, compensațiilor, primelor, premiilor și al celorlalte elemente ale sistemului de salarizare care fac parte, potrivit legii, din salariul lunar brut, indemnizația brută de încadrare, solda lunară/salariul lunar de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice se majorează cu 25% față de nivelul acordat pentru luna decembrie 2017, fără a depăși limita prevăzută la art. 25, în măsura în care personalul respectiv își desfășoară activitatea în aceleași condiții (în continuare, la literele b-j fiind reglementate excepții și derogări pentru anumite categorii de personal);

- potrivit alin. (4), în perioada 2019-2022 se va acorda anual o creștere a salariilor de bază, soldelor de funcție/salariilor de funcție, indemnizațiilor de încadrare, fiecare creștere reprezentând 1/4 din diferența dintre salariul de bază, solda de funcție/salariul de funcție, indemnizația de încadrare prevăzute de lege pentru anul 2022 și cel/cea din luna decembrie 2018. Creșterea respectivă și data de aplicare se stabilesc prin legea anuală a bugetului de stat cu respectarea prevederilor art. 6 lit. h).

Rezultă, așadar, că dispozițiile din anexe au incidență doar în etapa determinării salariului de bază, potrivit art. 38 alin. (4), respectiv în perioada 2019-2022 când, ar trebui să se acorde anual o creștere a salariilor de bază, soldelor de funcție/salariilor de funcție, indemnizațiilor de încadrare, fiecare creștere reprezentând 1/4 din diferența dintre salariul de bază, solda de funcție/salariul de

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

funcție, indemnizația de încadrare prevăzute de lege pentru anul 2022 și cel/cea din luna decembrie 2018, nivelul din decembrie 2018 urmând a fi cel determinat potrivit art. 38 alin. (3), prin majorarea cu 25% față de nivelul acordat pentru luna decembrie 2017.

Însă, din punctul de vedere al încadrării personalului în noile funcții, Legea nr. 153/2017 a fost de imediată aplicare, doar din perspectiva drepturilor salariale fiind prevăzut un calendar de aplicare etapizată a noii legi, conform art. 38 și următoarele.

Din perspectiva reîncadrării personalului pe noile funcții, aceasta se realizează prin aplicarea a două criterii: domeniul de activitate al instituției și anexa corespunzătoare funcției.

Astfel, ca regulă, domeniul de activitate al instituției stabilește automat și anexa de încadrare a salariatului, prin identificarea funcției deținute de angajat în cadrul familiei ocupaționale vizate.

Prin dispozițiile art. 28 din lege s-a reglementat și situația funcțiilor necesare derulării activității unității, dar nespecifice domeniului de activitate al acelei unități: (1) Autoritățile, instituțiile publice și celelalte unități bugetare pot include în statele de funcții și unele funcții specifice altor domenii de activitate bugetară, prevăzute în anexele la prezenta lege, care se dovedesc a fi necesare desfășurării activității.

Astfel, în aplicarea dispozițiilor art. 28 din Lege, personalul având funcții specifice altor domenii de activitate bugetară decât domeniul instituției în care lucrează va fi încadrat potrivit anexei care prevede funcția.

În speță, funcția de referent de specialitate ocupată de reclamant este prevăzută în Anexa VIII cap. II lit. B pct. I lit. b) pct. 2, unde este reglementată salarizarea pentru Alte unități bugetare de subordonare centrală și locală, precum și din compartimentele de contabilitate, financiar, aprovizionare, investiții. Prin urmare, încadrarea reclamantului în Anexa VIII este corectă.

Reclamantul pleacă, în cererea sa, de la premisa că i se aplică reglementările specifice personalului din instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii pentru că Institutul de Psihiatrie „Socola” Iași este o unitate medicală cu statut juridic reglementat de lege ca fiind o instituție publică finanțată integral din venituri proprii, aflată în subordinea Ministerului Sănătății, în timp ce funcția ocupată de reclamant nu este de specialitate medicală.

Instanța constată că această premisă este greșită, întrucât ignoră domeniul de activitate al unității angajatoare, dar și dispozițiile art. 28 din lege.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Filosofia salarizării unitare propusă de Legea nr. 153/2017 are la bază criterii legate de domeniul de activitate al instituției și familia ocupațională aferentă. Anexa în care se încadrează personalul e stabilită în principal în funcție de domeniul de activitate al instituției și familia ocupațională aferentă, iar apoi în raport de identificarea funcției în cadrul anexei.

Astfel, Institutul de Psihiatrie „Socola” Iași este o unitate clinică al cărei personal este salarizat, în principal, în conformitate cu Anexa II Sănătate și asistență socială.

Or, în condițiile în care domeniul de activitate al unității angajatoare este cel specific familiei ocupaționale Sănătate, Anexa de încadrare a personalului său va fi, de regulă, anexa II, în timp ce personalul având funcții necesare buneii funcționări dar neregăsite în anexa II va fi încadrat potrivit anexei în care aceste funcții sunt regăsite, în cadrul altor familii ocupaționale.

Deși nu există familia ocupațională TESA, totuși funcțiile aferente domeniilor Tehnic, Economic și Socio-administrativ se regăsesc în Anexa VIII - Administrație. Familia ocupațională de funcții bugetare „Administrație” include atât personalul din compartimentele de contabilitate, financiar, aprovizionare, investiții angajat în oricare din instituțiile cu personal salarizat din fonduri publice, după cum rezultă din Anexa VIII cap. II lit. B, dar și alte categorii de funcții comune din sectorul bugetar, cum ar fi personalul plătit din fonduri publice care desfășoară activitate de secretariat-administrativ, gospodărire, întreținere-reparații și de deservire, conform Anexei VIII cap. II lit. C.

Așadar, eronat susține reclamantul că în anexele legii nu există categoria „personal TESA”, dimpotrivă, acest tip de personal indispensabil funcționării și administrării oricărei autorități, instituții unități din cele vizate de lege, face parte din Familia ocupațională de funcții bugetare „Administrație”.

De altfel, acest mecanism de încadrare a funcțiilor specifice altor domenii de activitate a fost utilizat în procesul de punere în aplicare a Legii și în cazul altor familii ocupaționale, prin emiterea de ordine de către ministerele de resort, de exemplu Ordinul Ministerului Educației Naționale nr. 3058/943/2018 privind reglementarea funcțiilor cu statut de personal didactic auxiliar care nu se regăsesc în anexa I "Familia ocupațională de funcții bugetare Învățământ" la Legea-cadru nr. 153/2017, unde se prevede, la poziția 44, funcția Referent de specialitate gradul I S cu încadrare în Anexa nr. VIII, capitolul II, lit. B - Alte unități bugetare de subordonare centrală și locală, precum și din compartimentele de contabilitate, financiar, aprovizionare, investiții, pct. I lit. b.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Nu se poate susține temeinic faptul că instituția pârâtă nu ar fi o unitate bugetară, și prin urmare nu i s-ar putea aplica dispozițiile Anexei VIII, de vreme ce chiar domeniul de aplicare al Legii nr. 153/2017 determinat prin art. 1 alin. 1 din Lege este: „Prezenta lege are ca obiect de reglementare stabilirea unui sistem de salarizare pentru personalul din sectorul bugetar plătit din bugetul general consolidat al statului.” Așadar, Institutul e calificat drept instituție finanțată integral din venituri proprii din perspectiva modalității de organizare a bugetului de venituri și cheltuieli, dar finalmente aceste venituri provin din bugetul consolidat, motiv pentru care și salarizarea personalului este supusă acestei legi de salarizare unitară.

Pe de altă parte, odată stabilit domeniul de activitate al unității, dispozițiile art. 28 nu fac nici o distincție și nu limitează, nici în funcție de angajator (autoritate, instituție publică, altă unitate bugetară), nici în funcție de nivelul de subordonare (central, local), nici în funcție de modul de finanțare, posibilitatea de a prevedea în propriul aparat funcții regăsite în anexa VIII.

În plus, Anexa VIII cap. II lit. B pct. I lit. b) pct. 2, reglementează salarizarea pentru Alte unități bugetare de subordonare centrală și locală, precum și din compartimentele de contabilitate, financiar, aprovizionare, investiții, așadar este aplicabil angajaților din compartimentele de contabilitate, financiar, aprovizionare, investiții indiferent de categoria unității angajatoare.

De altfel, Anexa VII nu ar putea fi utilizată niciodată în aplicarea art. 28 din Lege, întrucât nu conține funcții specifice unui domeniu de activitate bugetară. Astfel, în timp ce în Anexa VII se încadrează personalul instituțiilor finanțate integral din venituri proprii care au domenii de activitate și funcții care nu se regăsesc în Familiile ocupaționale din anexele I-VIII, în cazul Institutului pârât (ca în cazul tuturor spitalelor din România, toate fiind instituții finanțate integral din venituri proprii, potrivit art. 188 din Legea nr. 95/2006), încadrarea personalului se va realiza în principal pe anexa II și, în rest, conform art. 28 din Legea nr. 153/2017.

În consecință, prin încadrarea reclamantului în raport de postul ocupat, în anexa VIII a Legii, pârâtul a realizat o aplicare corectă a dispozițiilor legale incidente.

În privința faptului că împotriva aceluiași pârât a fost pronunțată o hotărâre judecătorească definitivă care îl obligă pe angajator să încadreze o altă salariată în Anexa VII, instanța apreciază faptul că operațiunea de încadrare a unui angajat în una dintre anexele Legii nr. 153/2017 este una care decurge din criterii obiective legate de activitatea prestată, locul de muncă, condițiile de muncă, iar corectitudinea încadrării unui salariat se raportează la dispozițiile legale, iar nu la situația particulară a unui alt angajat ce ar fi obținut o hotărâre judecătorească cu efecte *inter partes*.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Astfel, încadrarea reclamantului s-a realizat în baza art. 36 din Legea nr. 153/2017, la data intrării în vigoare a Legii, în conformitate cu anexele legii, iar obținerea ulterioară de către un alt salariat a unui încadrări diferite de cea inițială nu justifică în sine schimbarea încadrării reclamantului.

Reclamantul a invocat în sprijinul poziției sale procesuale hotărârea din dosarul nr. 3038/99/2019, în sensul existenței în sarcina pârâtului a unei obligații statuate deja juridicțional în mod definitiv.

Instanța reține că, potrivit art. 431 C.proc.civ., autoritatea de lucru judecat a unei hotărâri definitive își produce efectele sub două aspecte: efectul negativ constă în interdicția reiterării aceluiași obiect, cu aceeași cauză și între aceleași părți; efectul pozitiv, reglementat de alin. (2), dă valență valorii probatorii a hotărârii în orice alt litigiu ce ar antama colateral aceleași chestiuni, putând fi invocat de oricare dintre părți.

Prezumția că o hotărâre reflectă adevărul judiciar - *res judicata pro veritate accipitur* - corespunde efectului sau, mai exact, funcției pozitive a autorității de lucru judecat, conform căreia cele statuate printr-o hotărâre nu mai pot fi contrazise ulterior în alt proces. Prezumția de adevăr judiciar înseamnă că lucrul judecat atașat unei hotărâri judecătorești trebuie considerat adevărat, fără a mai putea fi contrazis prin administrarea altor probe de către persoana care a luat parte la primul proces. Astfel, efectul pozitiv al lucrului judecat se impune într-un al doilea proces care are legătură cu chestiunea litigioasă dezlegată anterior.

Or, reclamantul, ca terț față de litigiul anterior, nu ar avea căderea să invoce împotriva pârâtului nici unul dintre efectele hotărârii anterior pronunțate, nici să se prevaleze el însuși de obligativitatea și opozabilitatea hotărârii în privința propriei încadrări.

Pe de altă parte, la nivel strict probator sub aspectul corectitudinii încadrării reclamantului raportat la situația încadrării altor angajați, instanța observă faptul că această hotărâre (nedepusă la dosar, dar cunoscută părților conform corespondenței acestora) viza un angajat dintr-un alt compartiment, având o funcție deosebită de cea a reclamantei (funcția de șef serviciu administrativ - tehnic). Prin urmare, nu s-a probat identitatea de situație juridică care să justifice aplicarea aceluiași raționament și în prezenta cauză.

A mai invocat reclamantul cu caracter pur teoretic și general dispoziții legale interne și internaționale vizând interzicerea discriminării.

Din perspectiva cadrului legislativ, reține instanța că potrivit art. 1 alin. 2 lit. e) din O.G. nr. 137/2000, „Principiul egalității între cetățeni, al excluderii

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

privilegiilor și discriminării sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi: ... (i) dreptul la muncă, la libera alegere a ocupației, la condiții de muncă echitabile și satisfăcătoare, la protecția împotriva șomajului, la un salariu egal pentru muncă egală, la o remunerație echitabilă și satisfăcătoare”.

Potrivit art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

În același sens, Protocolul 12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului prevede, prin dispozițiile art. 1, că „exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici o discriminare bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație.”

În hotărârea pronunțată în Cauza Driha contra României din 21 februarie 2008, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că o discriminare constă în a trata în mod diferit, cu excepția justificării obiective și raționale, persoane aflate în situații comparabile.

În mod similar, în cuprinsul hotărârii pronunțate în Cauza Marcks contra Belgiei - 1979, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că „diferența de tratament devine discriminare în înțelesul art. 14 din Convenție numai atunci când se introduc distincții între situații analoage și comparabile, fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă.”

Conform art. 27 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000: „Persoana interesată va prezenta fapte pe baza cărora poate fi prezumată existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi ca nu a avut loc o încălcare a principiului egalității de tratament. În fața instanței se poate invoca orice mijloc de probă, respectând regimul constituțional al drepturilor fundamentale, inclusiv audio și video sau date statistice”.

Instanța constată că în speță reclamantul nu a prezentat existența unei situații „analoage sau comparabile” care să pună în funcțiune mecanismul de

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

probațiune instituit prin art. 27 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000, câtă vreme singurul argument de fapt în sprijinul existenței pretinsei discriminări îl constituie hotărârea judecătorească din dosarul 3038/99/2019, ce viza un angajat dintr-un alt compartiment, având o funcție deosebită de cea a reclamantului.”

Această sentință a fost atacată cu apel la Curtea de Apel Iași, unde are termen la data de 01.03.2022.

Totodată, prin sentința civilă nr. 1728/14.07.2021, pronunțată în dosarul nr. 5036/99/2020, a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de obligare a pârâtului la stabilirea și plata salariului de bază pentru funcția de Referent Spec. I (S) Serviciul de evaluare și Statistică Medicală în conformitate cu Anexa nr. VII art. 1 din Legea nr. 153/2017 - studii superioare. În acest caz, un asistent judiciar a formulat opinie separată.

Această sentință a fost atacată cu apel la Curtea de Apel Iași, unde are termen la data de 07.04.2022.

*

În prezent, pe rolul Tribunalului Iași, există multiple cauze ce ridică o problemă similară, în care pârât este Institutul Regional de Oncologie: 3639/99/2021, 3614/99/2021, 3619/99/2021, 3660/99/2021 etc.

Soluții juridice posibile:

a) **Admiterea cererii**, pe motiv că personalului din cadrul acestor unități medicale, care nu este de specialitate medicală, i se aplică dispozițiile art. 36 alin. (3) și (4) din Legea nr. 153/2017, precum și cele ale Anexei VII la lege, pe criteriul apartenenței angajatorului la categoria instituțiilor publice finanțate integral din venituri proprii.

A se vedea, în acest sens, dosarul nr. 3038/99/2019, menționat mai sus.

b) **Respingerea cererii**, pe motiv că încadrarea s-a făcut corect pe Anexa VIII, cu aplicarea art. 28 din Legea nr. 153/2017 și a ideii că personalului care nu este de specialitate medicală i se aplică prevederile acestei anexe, în special Capitolul II litera A sau B, ce reglementează de fapt situația personalului TESA. Potrivit acestei idei, nu poate fi folosit criteriul apartenenței angajatorului la categoria instituțiilor publice finanțate integral din venituri proprii, ci angajatorul trebuie să identifice în anexa VIII modul cum este reglementată funcția ocupată.

A se vedea, în acest sens, dosarul nr. 5036/99/2020, menționat mai sus.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

c) **Respingerea cererii**, pe motiv că încadrarea trebuie făcută de fapt pe Anexa II, care cuprinde funcțiile despre care este vorba (șef birou RUNOS/Director resurse umane, șef contabil).

Nu există o soluție pronunțată în acest sens, cauza fiind repusă pe rol pentru verificări suplimentare, dar, în situația din acea speță, funcția reclamantului a fost identificată în cadrul Anexei II la Lege, astfel încât magistratul investit cu soluționarea cererii și-a pus și problema acestei soluții posibile, având în vedere că există în situația respectivă un punct comun între specificul unității angajatoare și Familia ocupațională de funcții bugetare („Sănătate și Asistență Socială”).

Opinia judecătorului raportor:

Opinia exprimată este în sensul admiterii acestor acțiuni, pe motiv că încadrarea trebuie făcută pe Anexa VII. În acest sens, se redă motivarea din dosarul nr. 3639/99/2021, în care urmează a fi pronunțată o soluție în ziua următoare:

„Pârâta nu a argumentat în vreun fel opțiunea pentru anexa VIII, spunând inițial că a întrebat ordonatorul principal de credite și depunând apoi adresa nr. 26827/17.09.2021 emisă de Ministerul Sănătății, prin care această instituție a arătat că, date fiind dispozițiile art. 190 din Legea nr. 95/2006, pct. II din Anexa nr. 2 la HG nr. 144/2010, anexei aprobate prin OMS nr. 1470/2011, art. 2 alin. (1) lit. b) și art. 36 alin. (1) din Legea nr. 153/2017, la data de 01.07.2017 (cea a intrării în vigoare a Legii nr. 153/2017), personalul TESA a fost încadrat pe noile funcții, care au fost regăsite în noua lege a salarizării, respectiv litera B, „Alte unități bugetare de subordonare centrală și locală, precum și din compartimentele de contabilitate, financiar, aprovizionare, investiții”, din Anexa VIII la Legea nr. 153/2017.

Reclamanta pretinde însă că salarizarea ar trebui făcută conform Anexei VII art. 1, având în vedere că angajatorul face parte din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, din cele aflate în coordonarea prim-ministrului, precum și din cele aflate sub controlul Parlamentului.

Potrivit art. 1 din această anexă, „salariile de bază ale personalului de execuție din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, din cele aflate în coordonarea prim-ministrului, precum și din cele aflate sub controlul Parlamentului

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

sunt diferențiate după nivelul studiilor”, textul cuprinzând și un tabel care stabilește această diferențiere.

Conform art. 7, „pentru personalul de execuție, nivelul individual al salariilor de bază se stabilește de către conducătorul autorității sau instituției publice finanțate integral din venituri proprii, pe baza criteriilor de evaluare a performanțelor profesionale stabilite de către acesta”.

Prin urmare, se pune problema opțiunii între cele două anexe, utilizându-se fie criteriul entității de care aparține reclamanta, fie cel al ocupației pe care aceasta o desfășoară efectiv.

Din această perspectivă, instanța remarcă, pe de o parte, dispozițiile art. 28 alin. (1) din Legea nr. 153/2017 (având nota marginală „Stabilirea salarizării pentru funcții specifice”), conform căruia „autoritățile, instituțiile publice și celelalte unități bugetare pot include în statele de funcții și unele funcții specifice altor domenii de activitate bugetară, prevăzute în anexele la prezenta lege, care se dovedesc a fi necesare desfășurării activității.” Al doilea alineat al acestui text prevede că „salariile de bază ale personalului încadrat în funcții specifice, care nu sunt prevăzute în prezenta lege, se stabilesc de ordonatorii principali de credite cu avizul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, al Ministerului Finanțelor Publice și al Agenției Naționale a Funcționarilor Publici pentru funcționarii publici, prin asimilare cu funcțiile și salariile de bază prevăzute în anexele la prezenta lege și aplicabile categoriei de personal respective”.

Aceste dispoziții pot fi interpretate în sensul că, de fiecare dată când se pune problema unui angajat care nu are o ocupație specifică unității din care face parte (cum e cazul reclamantei, care nu este personal medical), încadrarea trebuie făcută prin raportare la o altă Anexă decât cea specifică acelei unități (în speță, este vorba despre anexa II). Se observă însă că asimilarea „cu funcțiile și salariile de bază prevăzute în anexele la prezenta lege și aplicabile categoriei de personal respective”, prevăzută de al doilea alineat menționat mai sus, face referire la anexe în general, rămânând angajatorului să opteze pentru varianta corectă, din acest punct de vedere.

Un alt text relevant în acest context este cel al art. 36 alin. (3) și (4) din Legea nr. 153/2017, care prevede că „(3) Salarizarea personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, din cele aflate în coordonarea prim-ministrului, precum și din cele aflate sub controlul Parlamentului se realizează potrivit anexei nr. VII, în limita cheltuielilor de personal aprobate. (4)

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Personalul autorităților și instituțiilor publice finanțate integral din venituri proprii, nou-înființate, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, din cele aflate în coordonarea prim-ministrului, precum și din cele aflate sub controlul Parlamentului beneficiază de salariile stabilite potrivit anexei nr. VII”.

Acest text, spre diferență de art. 28 (după cum s-a arătat mai sus), face o trimitere directă la anexa corespunzătoare, pe baza criteriului dat de specificul unității angajatoare. Prin urmare, din punctul de vedere al acestei instanțe, se impune aplicarea art. 36 alin. (3) și (4) din Lege.

În situația din speță, este adevărat că funcției deținute de reclamantă (economist specialist IA) îi corespunde un loc în anexa VIII capitolul II litera B (Alte unități bugetare de subordonare centrală și locală, precum și din compartimentele de contabilitate, financiar, aprovizionare, investiții), acesta părând a fi un argument puternic în sensul opțiunii pentru această Anexă. Având însă o perspectivă de ansamblu asupra acestor litigii, instanța remarcă faptul că pârâta din speță s-a prevalat în toate dosarele de adresa nr. 26827/17.09.2021 emisă de Ministerul Sănătății, care, invariabil, a făcut referire la litera B. Or, nu toate funcțiile deținute de angajații pârâtei se găsesc la această secțiune, unele fiind în anexa VIII capitolul II litera C (Alte funcții comune din sectorul bugetar), cum ar fi cele de șofer sau muncitor calificat I etc., iar unele nu sunt prevăzute deloc în anexa VIII (de exemplu, cea de liftier). Prin urmare, argumentul Ministerului sub acest aspect nu poate fi primit.

Este adevărat și că referirea la litera B în toate aceste dosare poate fi consecința unei erori materiale sau a unei superficialități, însă tot adevărat este însă că nu există argumente solide pentru a justifica opțiunea de a ignora art. 36 din Lege, care face trimitere directă la anexa VII când se pune problema salarizării personalului angajat la unitățile în discuție. În ceea ce privește art. 28, după cum s-a arătat, aplicarea lui nu rezolvă problema opțiunii pentru o anexă ori alta.

Tot adevărat este că, aplicând art. 36 ca atare, s-ar putea pune problema inclusiv a personalului medical pe anexa VII, însă, dincolo de faptul că un asemenea aspect nu face obiectul prezentului litigiu, un asemenea argument poate fi înlăturat observând că, în cazul acestui personal, există o anexă expresă care îi reglementează salarizarea și că, de altfel, majoritatea angajaților la stat cu acest profil lucrează pentru unități sanitare finanțate din fonduri proprii, adică pentru spitale sau institute cum este și pârâta din speță. În condițiile acestea, anexa II ar rămâne inaplicabilă, dacă în cazul personalului de specialitate s-ar folosi tot criteriul modului de finanțare a instituției. Altfel spus, majoritatea covârșitoare a personalului reglementat de

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

anexa II este angajat în unități dintre cele la care fac referire art. 36 din Lege și Anexa VII. Or, reclamanta din speță nu face parte din personalul de profil al institutului medical, ci din cadrul personalului TESA. De altfel, se remarcă faptul că, de fapt, anexa VII ar putea rămâne fără aplicare, dacă, pe lângă încadrarea inevitabilă a personalului medical pe anexa II, și personalul TESA ar fi încadrat pe anexa VIII.

Pentru toate aceste motive, instanța va reține că reclamanta din speță trebuia și trebuie să fie încadrată pe Anexa VII, motiv pentru care va fi admisă prezenta cerere.”

Opinia judecătorilor Secției pentru conflicte de muncă și asigurări sociale a Curții de Apel Iași

Opinia unanimă însoțită de judecătorii secției de conflicte de muncă și asigurări sociale ai Curții de Apel Iași, prezenți la ședința secției, a fost după discuțiile purtate, în sensul opiniei exprimate la punctul b), din referatul înaintat de Tribunalul Iași, adică de respingere, pentru următoarele argumente:

Soluțiile divergente prezentate în referatul înaintat de Tribunalul Iași sunt date de interpretarea diferită a dispozițiilor legale aplicabile în procesul de încadrare și stabilire a drepturilor salariale a personalului TESA din cadrul spitalelor publice, în aplicarea dispozițiilor Legii nr. 153/2017.

Angajatorii din spețele prezentate, Institutul de Psihiatrie Socola și Institutul Regional de Oncologie Iași, au procedat la reîncadrarea/încadrarea personalului TESA și la stabilirea salarizării acestuia utilizând funcțiile din anexa VIII Administrație cap II litera B - Alte unități bugetare de subordonare centrală și locală, precum și din compartimentele de contabilitate, financiar, aprovizionare, investiții.

Reclamantii susțin că se impune ca încadrarea să aibă loc prin aplicarea dispozițiilor anexei VII din Legea nr. 153/2017, în considerarea faptului că sunt angajați ai unor unități finanțate integral din venituri proprii.

Atât Institutul de Psihiatrie Socola, cât și Institutul Regional de Oncologie sunt unități în subordinea Ministerului Sănătății identificate în anexa 2 la H.G. nr. 144 din 23 februarie 2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății.

Art. 14 din H.G. nr. 144/2010 prevede că „Unitățile aflate în subordinea, sub autoritatea sau în coordonarea Ministerului Sănătății sunt prevăzute în anexa nr. 2.

(4) Statele de funcții pentru instituțiile din subordinea Ministerului Sănătății se aprobă prin ordin al ministrului sănătății, o dată pe an, în termen de 60 de zile de la

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli, cu încadrarea în normativele de personal și în bugetul de venituri și cheltuieli aprobat.

(4¹) Organigrama pentru instituțiile din subordinea Ministerului Sănătății se aprobă prin ordin al ministrului sănătății.

(5) Repartizarea numărului maxim de posturi, pentru unitățile care funcționează în subordinea Ministerului Sănătății, prevăzute în anexa nr. 2, la pct. I și III, se aprobă prin ordin al ministrului sănătății.

În Anexa nr. 2 pct. II la H.G. nr. 144/2010 Unități finanțate integral din venituri proprii din contractele încheiate prin sistemul de asigurări sociale de sănătate sunt incluse, printre alte unități, Institutul Regional de Oncologie Iași, Institutul de Boli Cardiovasculare "Prof. dr. G. I. M. Georgescu", Spitalul Clinic Județean de Urgență "Sf. Spiridon", Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Pădureni Grajduri și Institutul de Psihiatrie "Socola" Iași.

În cuprinsul Anexei 2 se mai prevede că numărul maxim de posturi la unitățile prevăzute la pct. 1 - 58 este de 68.131 și că unitățile sanitare pot primi sume de la bugetul de stat sau de la bugetele locale, în condițiile legii.

Potrivit art. 1 alin. (3) din Legea nr. 153/2017 „începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi, drepturile salariale ale personalului prevăzut la alin. (1) sunt și rămân, în mod exclusiv, cele prevăzute în prezenta lege”.

Art. 9 din Legea nr. 153/2017 prevede că salariile de bază, soldele de funcție/salariile de funcție, soldele de grad/salariile gradului profesional deținut, gradațiile, soldele de comandă/salariile de comandă, indemnizațiile de încadrare și indemnizațiile lunare, sporurile și alte drepturi salariale specifice fiecărui domeniu de activitate corespunzător celor 7 familii ocupaționale de funcții bugetare, pentru personalul din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, precum și pentru funcțiile de demnitate publică, sunt prevăzute în anexele nr. I-IX.

Art. 36 alin. (1) prevede că la data intrării în vigoare a legii, reîncadrarea personalului salariat potrivit acestei legi se face pe noile funcții, grade/trepte profesionale, gradație corespunzătoare vechimii în muncă și vechime în specialitate/vechime în învățământ avute, cu stabilirea salariilor de bază, soldelor de funcție/salariilor de funcție, indemnizațiilor de încadrare și indemnizațiilor lunare potrivit art. 38.

Unitățile pârâte fac parte din familia ocupațională Sănătate, drepturile salariale pentru această familie ocupațională fiind reglementate în anexa 2 la lege. Legiuitorul nu a prevăzut însă în anexa 2, specifică domeniului în care reclamanții își

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

desfășoară activitatea, funcții de execuție specifice compartimentelor de contabilitate, financiar, aprovizionare etc.

Aplicarea dispozițiilor noii legi de salarizare se face etapizat, reîncadrarea personalului pe noile funcții nefiind concomitentă cu stabilirea și acordarea drepturilor salariale potrivit reîncadrării.

Art. 36 prevede că reîncadrarea personalului salarizat potrivit legii pentru salarizarea personalului plătit din fonduri publice pe noile funcții, grade/trepte profesionale, gradație corespunzătoare vechimii în muncă și vechime în specialitate/vechime în învățământ avute, are loc la data intrării în vigoare a legii dar cu stabilirea salariilor de bază, soldelor de funcție/salariilor de funcție, indemnizațiilor de încadrare și indemnizațiilor lunare potrivit art. 38, iar conform art. 36 alin. (2) „În cazul în care funcția deținută nu se regăsește în prezenta lege, reîncadrarea se face pe una dintre funcțiile prevăzute în anexe.”

Potrivit art. 36, în aplicarea tranzitorie a Legii nr. 153/2017, angajatorii trebuie „să pună în acord poziția ocupată de fiecare membru al personalului bugetar cu noile funcții, grade/trepte profesionale și gradații prevăzute în anexele I-VIII, întrucât, așa cum s-a mai arătat, nivelul veniturilor salariale nu a fost modificat, ci, pentru majoritatea destinatarilor actului normativ, a rămas cel din luna precedentă.” (parag. 104 din Decizia nr. 8/2021 a ÎCCJ).

Prin urmare, personalul angajat anterior intrării în vigoare a Legii nr. 153/2017, a fost reîncadrat în baza dispozițiilor art. 36 din lege, angajatorul procedând la reîncadrare pe funcția prevăzută de noua lege, respectiv pe una dintre funcțiile prevăzute în anexe, atunci când funcția deținută nu se regăsește în lege iar salariul s-a stabilit potrivit dispozițiilor art. 38.

Art. 28 din lege reglementează ipoteza includerii în statele de funcții a altor funcții, specifice altor domenii, care se dovedesc necesare, deci o modificare a statului de funcții, care, în ipoteza spitalelor, se aprobă anual, prin ordin al ministrului sănătății, după aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli, cu încadrarea în normativele de personal și în bugetul de venituri și cheltuieli aprobat. Potrivit dispozițiilor art. 28 alin (2), „Salariile de bază ale personalului încadrat în funcții specifice, care nu sunt prevăzute în prezenta lege, se stabilesc de ordonatorii principali de credite cu avizul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, al Ministerului Finanțelor Publice și al Agenției Naționale a Funcționarilor Publici pentru funcționarii publici, prin asimilare cu funcțiile și salariile de bază prevăzute în anexele la prezenta lege și aplicabile categoriei de personal respective”.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Prin urmare, reîncadrarea sau încadrarea, după caz, a personalului TESA din unitățile sanitare se face pe funcții prevăzute în anexele la lege (în cele mai multe cazuri în anexa VIII) sau pe funcții specifice altor domenii incluse în statul de funcții iar salariile sunt cele stabilite în aplicarea dispozițiilor art. 38.

Alineatul 3 din art. 36 prevede că salarizarea personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, din cele aflate în coordonarea prim-ministrului, precum și din cele aflate sub controlul Parlamentului se realizează potrivit anexei nr. VII, în limita cheltuielilor de personal aprobate.

Anexa VII reglementează reguli specifice de determinare a salarizării personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aplicabilă la nivel de autoritate/instituție și nu parțial, pe tipuri de funcții.

Astfel, art. 1 din anexa prevede că salariile de bază ale personalului de execuție din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, din cele aflate în coordonarea prim-ministrului, precum și din cele aflate sub controlul Parlamentului sunt diferențiate după nivelul studiilor. Articolul 7 stabilește că „Pentru personalul de execuție, nivelul individual al salariilor de bază se stabilește de către conducătorul autorității sau instituției publice finanțate integral din venituri proprii, pe baza criteriilor de evaluare a performanțelor profesionale stabilite de către acesta.” Iar potrivit articolului 8 „Echivalarea funcțiilor specifice utilizate în prezentul capitol cu funcțiile prevăzute în anexele la prezenta lege se face de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale, la solicitarea ordonatorului principal de credite.”

Prin urmare, o reîncadrare a personalului bugetar din cadrul spitalelor nu se poate face potrivit anexei VII care nu prevede funcții specifice unei familii ocupaționale, ci doar nivelul salarizării minime și maxime, funcție de studiile personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii. În consecință, anexa VII presupune stabilirea integrală a grilei de salarizare la nivelul ordonatorului de credite în baza unui algoritm propriu și nu poate fi aplicată scindat și parțial doar pentru anumite categorii de personal.

În ceea ce privește aplicarea dispozițiilor anexei VII, în vederea stabilirii drepturilor salariale ale personalului TESA angajat în spitale publice, sunt relevante dispozițiile art. 2 din Legea nr. 153/2017 cu denumire marginală „domeniu de aplicare”:

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

„(1) Dispozițiile prezentei legi se aplică:

a) personalului din autorități și instituții publice, respectiv Parlamentul, Administrația Prezidențială, autoritatea judecătorească, Guvernul, ministerele, celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, unitățile teritoriale, autorități ale administrației publice locale, alte autorități publice, autorități administrative autonome, precum și instituțiile din subordinea acestora, finanțate integral din bugetul de stat, bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele fondurilor speciale;

b) personalului din autorități și instituții publice finanțate din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat, bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele fondurilor speciale;

c) personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii;

d) persoanelor care sunt conducători ai unor instituții publice în temeiul unui contract, altul decât contractul individual de muncă;

e) persoanelor care ocupă funcții de demnitate publică.

(2) Dispozițiile prezentei legi nu se aplică personalului din Banca Națională a României, Autoritatea de Supraveghere Financiară, Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei și Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații.

(3) Intră în categoria personalului din sectorul bugetar personalul încadrat pe baza contractului individual de muncă, personalul care ocupă funcții de demnitate publică numite sau alese și personalul care ocupă funcții asimilate funcțiilor de demnitate publică, magistrații, precum și personalul care beneficiază de statute speciale, inclusiv funcționarii publici și funcționarii publici cu statut special.”

Anexa VII prevede reguli specifice de determinare a salarizării personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii din lege, respectiv pentru personalul prevăzut la art. 2 litera c) din Legea nr. 153/2017, aplicarea dispozițiilor anexei neputând fi extinsă și în cazul altor categorii de personal dintre cele prevăzute la art. 2.

Este real că art. 190 din Legea nr. 95/2006 prevede că „Spitalele publice sunt instituții publice finanțate integral din venituri proprii și funcționează pe principiul autonomiei financiare. Veniturile proprii ale spitalelor publice provin din sumele încasate pentru serviciile medicale, alte prestații efectuate pe bază de contract, precum și din alte surse, conform legii.” Dar art. 193 din Legea nr. 95/2006 prevede

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

că „(1) Spitalele publice din rețeaua Ministerului Sănătății și ale ministerelor și instituțiilor cu rețea sanitară proprie, cu excepția spitalelor din rețeaua autorităților administrației publice locale, primesc, în completare, sume de la bugetul de stat sau de la bugetele locale, care vor fi utilizate numai pentru destinațiile pentru care au fost alocate, după cum urmează:

a) de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Sănătății sau al ministerelor ori instituțiilor centrale cu rețea sanitară proprie, precum și prin bugetul Ministerului Educației și Cercetării, pentru spitalele clinice cu secții universitare;

b) de la bugetul propriu al județului, pentru spitalele județene;

c) de la bugetele locale, pentru spitalele de interes județean sau local.

(2) Pentru spitalele prevăzute la alin. (1) se asigură de la bugetul de stat:

a) implementarea programelor naționale de sănătate publică;

b) achiziția de echipamente medicale și alte dotări independente de natura cheltuielilor de capital, în condițiile legii;

c) investiții legate de achiziția și construirea de noi spitale, inclusiv pentru finalizarea celor aflate în execuție;

d) expertizarea, transformarea și consolidarea construcțiilor grav afectate de seisme și de alte cazuri de forță majoră;

e) modernizarea, transformarea și extinderea construcțiilor existente, precum și efectuarea de reparații capitale;

f) activități specifice ministerelor și instituțiilor cu rețea sanitară proprie, care se aprobă prin hotărâre a Guvernului;

g) activități didactice și de cercetare fundamentală;

h) finanțarea activităților din cabinete de medicină sportivă, cabinete de medicină legală, de planning familial, TBC, LSM, UPU, programe tip HIV/SIDA, programe pentru distrofici, drepturi de personal pentru rezidenți;

i) asigurarea cheltuielilor prevăzute la art. 100 alin. (7) și, după caz, alin. (8) pentru UPU și CPU, cuprinse în structura organizatorică a spitalelor de urgență aprobate în condițiile legii.

Rezultă din dispozițiile legale mai sus enunțate faptul că, din perspectiva modului de finanțare, instituțiile pârâte, deși se denumesc „instituții publice finanțate integral din venituri proprii” se încadrează în dispozițiile art. 2 alin. (1) litera b) din Legea nr. 153/2017, fiind în fapt instituții finanțate din venituri proprii și

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

din subvenții acordate de la bugetul de stat iar personalul angajat este considerat, din perspectiva aplicării Legii nr. 153/2017, ca făcând parte din categoria personalului din sectorul bugetar, din instituții publice finanțate integral din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat, bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele fondurilor speciale.

Prevederea distinctă a categoriei personalului din autorități și instituții publice finanțate din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat, bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele fondurilor speciale de cea a personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii și reglementarea în anexa VII a regulilor de stabilire a salariilor personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, conduce la concluzia excluderii spitalelor publice din rețeaua Ministerului Sănătății din domeniul de aplicare a anexei VII.

De altfel, în cazul personalului TESA angajat în spitale publice, a căror funcții nu sunt prevăzute la anexa 2, stabilirea salariilor potrivit anexei VII ar avea ca efect stabilirea de salarii diferite pentru funcții identice în aceeași familie ocupațională - aplicarea anexei presupune echivalarea funcțiilor și stabilirea salariului între limitele minime și maxime prevăzute de anexă de către ordonatorul de credite cu încadrarea strictă în resursele financiare -, aspect care contravine principiilor egalității și nediscriminării instituite de Legea nr. 153/2017.

Opinia formatorilor INM

Problema ridicată privește încadrarea salarială a unui angajat al Institutul de Psihiatrie „Socola” Iași, având funcția de șef serviciu administrativ - prin raportare la Anexa VII sau la Anexa VIII la Legea nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial nr. 492 din 28 iunie 2017.

Se pune problema opțiunii între cele două anexe, utilizându-se fie criteriul entității de care aparține salariatul, fie cel al ocupației pe care acesta o desfășoară efectiv.

Ca urmare, se ridică întrebarea dacă salariatului, care nu este de specialitate medicală:

- i se aplică dispozițiile art. 36 alin. (3) și (4) din Legea nr. 153/2017, precum și cele ale **Anexei VII** la lege, având în vedere apartenența angajatorului la categoria instituțiilor publice finanțate integral din venituri proprii. Institutul de Psihiatrie „Socola” Iași este o unitate sanitară publică cu personalitate juridică, în subordinea

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Ministerului Sănătății, ce se finanțează integral din venituri proprii și funcționează pe principiul autonomiei financiare

sau

- trebuie încadrat sub aspectul salarizării prin aplicarea **Anexei nr. VIII**, - Familia ocupațională de funcții bugetare ”Administrație”. Cum salariatul nu este de specialitate medicală, se pune în discuție aplicabilitatea art. 28 din Legea nr. 152/2017, care prevede că autoritățile, instituțiile publice și celelalte unități bugetare pot include în statele de funcții și unele funcții specifice altor domenii de activitate bugetară, prevăzute în anexele la lege, care se dovedesc a fi necesare desfășurării activității. De altfel, o adresă a Ministerului Sănătății prevede că pentru funcția de conducere șef serviciu, personal TESA, nivelul prevăzut pentru anul 2022 se regăsește în Anexa nr. VIII la Legea-cadru nr. 153/2017. Funcției deținute de salariat (economist specialist IA) îi corespunde un loc în anexa VIII capitolul II litera B (Alte unități bugetare de subordonare centrală și locală, precum și din compartimentele de contabilitate, financiar, aprovizionare, investiții)

sau

- încadrarea trebuie făcută pe **Anexa II** - Familia ocupațională de funcții bugetare ”Sănătate și Asistență Socială”, care cuprinde funcția de șef birou /Director resurse umane, șef contabil.

Observăm, pe de o parte, că Institutul de psihiatrie Socola face parte dintre unitățile finanțate din venituri proprii, dar și din subvenții acordate de la bugetul local, iar personalul său aparține categoriei personalului bugetar. În plus, deși art. 36 alin. (3) prevede că salarizarea personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, din cele aflate în coordonarea prim-ministrului, precum și din cele aflate sub controlul Parlamentului se realizează potrivit anexei nr. VII, legea permite totuși ca încadrarea unui anumit salariat să se realizeze prin raportare la activitatea concretă efectiv desfășurată de către acesta. O astfel de încadrare poate fi realizată potrivit Anexei nr. VIII - Capitolul II, ce reglementează situația personalului TESA.

Pe de altă parte, încadrarea la Anexa II nu este posibilă, dat fiind că legiuitorul nu a prevăzut aici funcții de execuție specifice compartimentelor de contabilitate, financiar, aprovizionare etc.

În consecință, apreciem că încadrarea salarială ar trebui făcută prin raportare la Anexa VIII. Într-adevăr, specificitatea funcției deținute de salariat și caracterul ei

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

non-medical justifică încadrarea în Anexa nr. VIII capitolul II litera B (Alte unități bugetare de subordonare centrală și locală, precum și din compartimentele de contabilitate, financiar, aprovizionare, investiții).

Referitor la această problemă de drept, participanții au agreat că nu se impune adoptarea unei concluzii, având în vedere decizia pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție (HP) nr. 61 din 17.10.2022.

În cadrul dezbaterilor, s-a arătat că problema de drept își menține actualitatea în ceea ce privește personalul angajat în cadrul spitalelor care nu sunt în subordinea Ministerului Sănătății.

Notă: Prin Decizia nr. 61 din 17 octombrie 2022, publicată în M. Of., Partea I, nr. 1172 din 7 decembrie 2022, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție a stabilit că „În interpretarea și aplicarea prevederilor art. 2 alin. (1) lit. c) și ale art. 36 alin. (3) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, salarizarea personalului tehnic, economic și socioadministrativ din cadrul spitalelor publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea sau în coordonarea Ministerului Sănătății, se realizează potrivit anexei nr. VII la Legea-cadru nr. 153/2017”.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

II. SECURITATE SOCIALĂ

1. Stabilirea/recalcularea pensiei prin valorificarea veniturilor suplimentare față de salariile brute sau nete înscrise în carnetul de muncă

Problema de drept¹⁴: Modul de interpretare și aplicare a prevederilor art. 165 alin. (1) și (2) din Legea nr.263/2010 și a dispozițiilor art. 127 alin. (1) din H.G. nr. 257/2011 în litigiile privind stabilirea/recalcularea pensiei prin valorificarea veniturilor suplimentare față de salariile brute sau nete înscrise în carnetul de muncă, obținute în perioada anterioară datei de 01.04.2001.

Materia: civil

Subcategoria: litigii de muncă și asigurări sociale

Acte normative incidente: art. 2 lit. c), art. 165 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010, art. 127 alin.1 și Anexa 15 din H.G. nr.257/2011

Cuvinte cheie: stabilire/recalculare pensie, venituri suplimentare, venituri brute, principiul contributivității

Prezentarea problemei juridice, cu arătarea situației de fapt:

Obiectul cauzelor care au generat necesitatea discutării temei menționate îl constituie contestațiile formulate de către beneficiarii unei categorii de pensii din sistemul public împotriva deciziilor de stabilire sau recalculare a pensiilor, emise de către Casa Județeană de Pensii Brașov, și obligarea acestora la valorificarea, cu ocazia stabilirii/recalculării pensiei:

a) a unor venituri care nu au avut caracter permanent, în sensul art. 165 alin. (2) din Legea nr. 165/2010 și/sau nu au intrat în baza de calcul a pensiei conform legislației anterioare, ori

b) a venitului brut încasat, fără defalcarea sa pe elementele componente.

¹⁴ Curtea de Apel Brașov. O problemă similară, vizând aplicarea dispozițiilor art. 165 din Legea nr. 263/2010 a fost semnalată prin adresa Casei Naționale de Pensii înaintată Ministerului Justiției (adresa nr. 5/4.10.2022).

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

La nivelul Secției civile a Curții de Apel Brașov, o parte dintre problemele juridice ridicate cu ocazia soluționării unor atare litigii au fost discutate la întrâlnirile lunare din datele de 11.03.2019, 02.12.2019, 15.02.2022 și 25.03.2022, neconturându-se o opinie unanimă cu privire la acestea.

În practică s-au conturat două orientări jurisprudențiale, astfel:

A. Într-o opinie, minoritară, s-a susținut că, în aplicarea principiului contributivității, consacrat de art. 2 lit. e) din Legea nr. 19/2000, art. 2 lit. c) din Legea nr. 263/2010, se impune valorificarea tuturor veniturilor obținute de către angajat, pentru care angajatorul atestă, prin adeverință, că a achitat contribuția de asigurări sociale, indiferent dacă acestea au caracter permanent sau dacă au făcut parte din baza de calcul a pensiilor potrivit legislației anterioare datei de 01.04.2021. S-a arătat că o atare interpretare a normelor legale anterior menționate este impusă de considerentele deciziilor nr. 6/2019, nr. 57/2019 și nr. 71/2021, pronunțate de către ÎCCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, prin care au fost respinse ca inadmisibile sesizări ale instanțelor de judecată privind modul de interpretare a prevederilor art. 165 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010. În acest sens este practica majoritară în țară, astfel după cum reiese din considerentele deciziei nr. 57/2019.

Totodată, în ceea ce privește adeverințele în care sunt înscrise venituri brute totale, fără a fi indicate elementele componente, adică fiecare categorie de venit în parte, se impune ca instanța de judecată să solicite din oficiu, în cadrul probațiunii, detalierea acestora de către angajator. Tot astfel, în cazul în care adeverințele doveditoare nu cuprind mențiuni privind plata CAS (contribuția de asigurări sociale), instanța de apel are posibilitatea de a solicita completarea lor de către angajatori.

B. Opinia majoritară exprimată a fost în sensul că nu pot fi valorificate, cu ocazia determinării punctajului mediu anual, veniturile suplimentare încasate cu titlul de „ore suplimentare”, compensații acordate în baza Decretului nr. 46/1982, veniturile cu caracter sporadic (nepermanent) și cele care nu au făcut parte din baza de calcul a pensiei conform legislației anterioare, chiar dacă în adeverințele emise de către fostul angajator există mențiunea că s-a plătit contribuția la CAS conform legislației vremii.

S-a reținut că art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 este clar și impune ca la determinarea punctajelor lunare, pe lângă salariile prevăzute la alin. (1), să se aibă în vedere exclusiv sporurile cu caracter permanent care, după data de 1 aprilie 1992, au făcut parte din baza de calcul a pensiilor conform legislației anterioare și

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

sunt înscrise în carnetul de muncă sau sunt dovedite cu adeverințe eliberate de unități, conform legislației în vigoare.

Prevederile în discuție sunt cuprinse în același act normativ care consacră și principiul contributivității (prin art. 2 lit. c), respectiv Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, iar nu într-un act normativ distinct sau cu o forță juridică inferioară, ceea ce conduce la concluzia că, prin intermediul său, legiuitorul a conturat modul de aplicare concretă a principiului enunțat în Capitolul 1 „Dispoziții generale”.

Prin decizia nr.19/2012 a ÎCCJ-Completul competent să judece recursul în interesul legii s-a stabilit că în interpretarea și aplicarea prevederilor art. 2 lit. e) și art. 164 alin. (2) și (3) din Legea nr. 19/2000, care au un conținut similar art. 2 lit. c, art. 165 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010, sporurile și alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001 vor fi luate în considerare la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public dacă au fost incluse în baza de calcul conform legislației anterioare, sunt înregistrate în carnetul de muncă sau în adeverințele eliberate de unități, conform legislației în vigoare, și pentru acestea s-a plătit contribuția de asigurări sociale.

Astfel, prin decizia instanței supreme sunt identificate trei condiții pentru valorificarea veniturilor suplimentare și a sporurilor realizate anterior datei de 01.04.2001, și anume: acestea să fi fost incluse în baza de calcul a pensiei, să fie înregistrate în CM sau în adeverințe eliberate de către angajator și pentru acestea să se fi plătit CAS.

Ultima condiție nu este suficientă pentru valorificarea veniturilor în discuție, cele trei condiții fiind necesar a fi întrunite cumulativ. În plus, legea prevede expres condiția ca sporurile să fi avut caracter permanent.

Această decizie este obligatorie pentru instanțele de judecată, potrivit art. 330⁷ alin. (4) din Codul de procedură civilă din 1865 și art. 517 alin. (4) din Legea nr. 134/2020 privind Codul de procedură civilă, ca și art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010, spre deosebire de considerentele unor hotărâri ale instanței supreme de respingere ca inadmisibile a sesizărilor privind modul de interpretare a art. 165 din Legea nr. 263/2010.

Totodată, această decizie este ulterioară deciziei nr. 19/2011 pronunțată de către a ÎCCJ-Completul competent să judece recursul în interesul legii, care vizează strict veniturile obținute în acord global, în considerentele căreia s-a statuat că „Or, constatând aplicarea principiului contributivității, instanța de judecată nu creează norme juridice noi, după cum nu le ignoră pe cele existente, ci aplică o normă

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

juridică existentă, cu valoare de principiu, unor situații particulare, în care este lipsit de relevanță juridică caracterul temporar și variabil al unor venituri, câtă vreme, pentru acestea, au fost reținute sume reprezentând contribuții la fondul de pensii.”.

În plus, acordul global a reprezentat o formă de retribuire, conform art. 12 alin. (1) lit. a) din Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii nr. 57/1974, iar nu un simplu spor sau un venit sporadic.

Așadar, analizând condițiile în care sporurile și alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, înregistrate în carnetul de muncă sau în adeverințele eliberate de unități, pot fi luate în considerare la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public, în interpretarea și aplicarea prevederilor art. 2 lit. e) și art. 164 alin. (2) și (3) din Legea nr. 19/2000, care sunt similare celor cuprinse în art. 165 alin. (2) din Legea nr. 165/2010, instanța supremă a apreciat, prin decizia nr. 19/2012, că nu este suficientă condiția plății contribuției de asigurări sociale, fiind necesară îndeplinirea a încă unei condiții, și anume includerea veniturilor în baza de calcul al pensiilor conform legislației anterioare.

În acest sens, considerentele deciziei sunt lipsit de echivoc: „Prin urmare, aplicarea principiului contributivității impune luarea în calcul a sporurilor și veniturilor suplimentare utilizate la determinarea punctajelor medii anuale pentru perioade anterioare Legii nr. 19/2000, în măsura în care acestea au făcut parte din baza de calcul al pensiilor, au fost înregistrate în carnetul de muncă sau rezultă din adeverință, conform legislației în vigoare, și s-a plătit contribuția de asigurări sociale.”

Nici modul de dezlegare a acestei probleme de drept și nici dispozițiile art. 165 alin. (2) din Legea nr. 165/2010, în sine, care prevăd expres că „La determinarea punctajelor lunare, pe lângă salariile prevăzute la alin. (1) se au în vedere și sporurile cu caracter permanent care, după data de 1 aprilie 1992, au făcut parte din baza de calcul a pensiilor conform legislației anterioare” nu este posibil a fi ignorate sau înlăturate pe baza considerentelor unor decizii ulterioare ale instanței supreme, prin care s-au respins, ca inadmisibile, cereri de dezlegare tocmai a acestor chestiuni de drept.

În sfârșit, împrejurarea că prin Legea nr. 127/2019 se reglementează diferit baza de calcul a pensiei, respectiv se prevede, la art. 152, că la determinarea punctajelor lunare, pentru perioadele anterioare datei de 1 aprilie 2001, se utilizează venitul total lunar realizat, brut sau net, după caz, asupra căruia s-a datorat, potrivit legii, contribuția la bugetul asigurărilor sociale de stat pune în evidență (prin modul diferit de reglementare a acestei chestiuni), că optica legiuitorului a fost în trecut alta, fiind necesară, pentru a fi valorificate veniturile totale lunare realizate, fără

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

niciun fel de condiționări în afara plății CAS, de o intervenție legislativă. Acest demers presupune în sine că legislația anterioară nu permitea valorificarea tuturor veniturilor care intră în venitul total realizat, ci doar a celor expres indicate de art. 165 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010.

În ceea ce privește adeverințele în care sunt înscrise doar veniturile brute, nedefalcate pe categoriile din care se compun, s-a apreciat că acestea nu pot fi valorificate deoarece o atare modalitate de întocmire nu permite verificarea condițiilor anterior menționate pentru fiecare venit sau spor în parte. În plus, nu corespund cerințelor de formă impuse de art. 127 alin. (2) din HG nr. 257/2011.

Prin solicitarea unor noi adeverințe de la angajator, prin care acesta să defalce veniturile sau să adauge mențiuni privind plata CAS, se ajunge la schimbarea unui element determinant în emiterea deciziei de pensie/de respingere a cererii de recalculare a pensiei atacate în instanță, respectiv la sancționarea casei de pensii fără a exista nicio culpă a acesteia, întrucât obligația sa este de a se raporta, cu ocazia soluționării cererii administrative, strict la documentele depuse de către solicitant. Cu alte cuvinte, fără a se putea reține în sarcina intimatei săvârșirea unei greșeli în emiterea deciziei contestate în instanță, întrucât aceasta ar fi corectă raportat la adeverința depusă de către titularul cererii de pensionare/recalculare pensie, decizia atacată și, eventual, sentința primei instanțe ar fi anulată/schimbată, pe baza modificării în apel a înseși stării de fapt care a stat la baza emiterii actului atacat. Pe astfel de temeuri noi, casa de pensii ar urma a fi obligată și la plata unor cheltuieli de judecată nejustificate.

Ca urmare, un asemenea demers contravine naturii judecătii la fond, care este, în esență, tot o cale de atac, în cadrul căreia se analizează temeinicia și legalitatea unui act juridic, analiză care trebuie să se raporteze la situația existentă la data emiterii actului, inclusiv sub aspectul documentelor pe care s-a întemeiat.

Deși la nivelul Curții de Apel Brașov practica judiciară este unanimă în sensul opiniei majoritare expuse (nu și la tribunalele din circumscripție), apreciem că se impune discutarea în acest cadru a chestiunilor de drept menționate dată fiind împrejurarea că nici în prezent jurisprudența nu este unitară la nivel de țară, fapt relevant inclusiv de frecvența și continuitatea sesizărilor adresate ÎCCJ pentru dezlegarea modului de interpretare a prevederilor art. 165 din Legea nr. 263/2010 (reflectat în considerentele deciziilor nr. 6/2019, nr. 57/2019 și nr. 71/2021, pronunțate de către ÎCCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept).

În sensul celor de mai sus indicăm, cu titlu de exemplu, următoarele hotărâri judecătorești definitive: dec. civ. nr. 470/06.07.2020, dos. civ. nr. 2809/62/2019 al Curții de Apel Brașov; dec. civ. nr. 365/03.03.2022, dos. civ. nr. 2719/62/2020 al

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Curții de Apel Brașov; dec. civ. nr.605/20.05.2021, dos. civ. nr. 2718/62/2020 al Curții de Apel Brașov; dec. civ. nr.1493/23.11.2021, dos. civ. nr.1124/62/2020 al Curții de Apel Brașov; dec. civ. nr.517/29.04.2021, dos. civ. nr.4320/62/2019 al Curții de Apel Brașov; dec. civ. nr.976/26.10.2020, dos. civ. nr.1927/119/2019 al Curții de Apel Brașov.

Opinia judecătorului redactor

Adeverințele în care sunt înscrise doar veniturile brute, nedefalcate pe categoriile din care se compun, nu pot fi valorificate întrucât nu este posibilă verificarea condițiilor impuse de art. 165 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010 și a celor ce decurg din aplicarea deciziei nr. 19/2012 a ÎCCJ, anterior menționată, pentru fiecare venit sau spor în parte.

În plus, astfel de adeverințe nu corespund cerințelor de formă impuse de art. 127 alin. (2) din HG nr. 257/2011. Or, indiferent care ar fi soluția cu privire la îndreptățirea beneficiarilor legii la valorificarea oricăror venituri pentru care s-a achitat contribuția de asigurări sociale cu ocazia stabilirii punctajului mediu anual, acest drept material se poate valorifica doar cu respectarea unei proceduri, care impune depunerea la casa de pensii teritorială a unor adeverințe doveditoare.

Acestea trebuie să îndeplinească anumite cerințe de formă, printre care se regăsește condiția de a fi menționate sporurile în mod separat, cu indicarea denumirii și a temeiului acordării. Nicio normă legală și nicio decizie obligatorie a ÎCCJ nu permite ignorarea sau încălcarea acestor norme legale.

În ceea ce privește fondul problemei, se observă că nu există un text de lege expres ori o decizie cu caracter obligatoriu a instanței supreme conform căroră, înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 127/2019, veniturile suplimentare obținute în perioada anterioară datei de 01.04.2001 care nu au caracter permanent și nu au intrat în baza de calcul a pensiei trebuiau valorificate dacă s-a achitat contribuția la asigurările sociale, ca unică cerință de valorificare. În sens contrar există art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 și decizia ÎCCJ nr. 12/2012. În nicio decizie a instanței supreme nu s-a statuat, prin dispozitiv, că prevederile legale anterior menționate pot fi înlăturate în aplicarea principiului contributivității.

Prin intermediul prevederilor art. 165 din Legea nr. 283/2010 legiuitorul a conturat modul de aplicare concretă a principiului contributivității, enunțat în Capitolul 1 „Dispoziții generale” din același act normativ (prin art. 2 lit. c).

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Opinia formatorilor INM

Problema ridicată privește modul de interpretare și aplicare a prevederilor art. 165 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010 și a dispozițiilor art. 127 alin. (1) din H.G. nr. 257/2011 în litigiile privind stabilirea/recalcularea pensiei prin valorificarea veniturilor suplimentare față de salariile brute sau nete înscrise în carnetul de muncă, obținute în perioada anterioară datei de 01.04.2001. Se ridică, astfel, două întrebări distincte:

- a) Pot fi valorificate, în vederea stabilirii/recalculării pensiei, veniturile care nu au avut caracter permanent?
- b) Poate fi valorificat, în același scop, venitul brut încasat, fără defalcarea sa pe elementele componente?

Cu privire la prima întrebare, problema o constituie veniturile ce au fost încasate ca sporuri fără caracter permanent, și cu privire la care fostul angajator a emis adeverințele ce menționează plata contribuțiilor de asigurări sociale. Dificultatea soluționării acesteia privește compatibilitatea cu principiul contributivității, care ar impune obligația de valorificare a oricărui element salarial pentru care au fost reținute și virate în mod efectiv contribuții de asigurări sociale.

Problema a fost în mod repetat ridicată în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție, care s-a pronunțat în cuprinsul Deciziei nr. 19 din 10 decembrie 2012 publicată în Monitorul Oficial nr. 51 din 23 ianuarie 2013, dar care a respins ca inadmisibile sesizări ale instanțelor de judecată privind modul de interpretare a prevederilor art. 165 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010 printr-o serie de decizii, cele mai recente fiind Decizia nr. 57/2019, publicată în Monitorul Oficial, nr. 192 din 10.03.2020 și Decizia nr. 71/2021, publicată în Monitorul Oficial, nr. 1156 din 6.12.2021.

Chestiunile avute în vedere au privit măsura în care, la stabilirea punctajului lunar (și ulterior, implicit, al celui anual și mediu anual pentru determinarea cuantumului pensiei), să se aibă în vedere nu doar veniturile expres și limitativ prevăzute în anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și apoi în anexa nr. 15 la Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010, ci și unele venituri care nu au fost indicate în aceste acte normative, dar pentru care angajatorul a achitat efectiv contribuția de asigurări sociale conform legislației în vigoare la acea dată.

Observăm însă că art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 face referire expresă la sporurile cu caracter permanent, arătând că „La determinarea punctajelor

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

lunare, pe lângă salariile prevăzute la alin. (1) se au în vedere și sporurile cu caracter permanent care, după data de 1 aprilie 1992, au făcut parte din baza de calcul a pensiilor conform legislației anterioare și care sunt înscrise în carnetul de muncă sau sunt dovedite cu adeverințe eliberate de unități, conform legislației în vigoare”.

Aceasta se conturează ca fiind o excepție de la principiul contributivității, consacrat la art. 2 lit. e) din Legea nr. 19/2000 și, ulterior, la art. 2 lit. c) din Legea nr. 263/2010, în sensul că sporurile cu caracter sporadic nu pot fi valorificate în vederea stabilirii ori a recalculării pensiei, chiar dacă asupra acestora s-a plătit contribuția de asigurări sociale, în măsura în care nu au făcut parte din baza de calcul a pensiilor. Potrivit art. 127 alin. (1) din H.G. nr. 257/2011, sporurile cu caracter permanent care se pot valorifica la stabilirea și/sau recalcularea drepturilor de pensie, potrivit prevederilor art. 165 alin. (2) din lege, sunt cele prevăzute în anexa nr. 15, anexă care enumeră, de asemenea, exclusiv sporuri cu caracter permanent.

Decizia nr. 19/2011 pronunțată de către Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii - nu ar putea fi utilizată ca argument în sensul valorificării tuturor sporurilor cu caracter nepermanent, deoarece aceasta privea retribuirea în acord global, un concept juridic diferit de un simplu spor sau un venit sporadic. Dispozițiile art. 12 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 57/1974 prevăd modul de retribuire după cantitatea și calitatea muncii, în timp ce sporurile sunt reglementate ca fiind acele sume de bani acordate prin raportare la retribuirea tarifară (de încadrare) înscrisă în carnetul de muncă.

Apreciem că legea condiționează luarea în calcul la stabilirea și recalcularea pensiei a sporurilor și veniturilor suplimentare nu doar de plata contribuției de asigurări sociale pentru acestea, ci și de includerea lor în baza de calcul al pensiei, conform legislației în vigoare la momentul respectiv. Principiul contributivității cunoaște astfel și derogări; ca urmare, nu pot fi valorificate veniturile care nu au făcut parte din baza de calcul a pensiei, chiar dacă în adeverințele emise de către fostul angajator există mențiunea ca s-a plătit contribuția de asigurări sociale.

Cea de-a doua problemă vizează cazul în care în adeverința emisă de angajator sunt înscrise venituri totale brute, fără indicarea elementelor componente, ori lipsite de mențiuni privind plata contribuției de asigurări sociale. Este evident că aceste adeverințe nu corespund cerințelor impuse de art. 165 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010, precum și de art. 127 alin. (2) din H.G. nr. 257/2011. Dar întrebarea care se ridică este în ce măsură instanța va putea solicita modificarea/completarea acestor adeverințe, cu consecința anulării deciziei Casei de Pensii și a obligării

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

acesteia la plata unor cheltuieli de judecată, cu toate că decizia fusese corectă, raportat la adeverința ce îi fusese prezentată la momentul emiterii acesteia.

Apreciem că instanța trebuie să realizeze o analiză a legalității deciziei Casei de Pensii prin raportare la elementele de fapt din momentul emiterii acesteia; cum Casa de Pensii a emis decizia în mod corect raportat la adeverința incompletă depusă de către titularul cererii de pensionare/recalculare pensie, instanța nu ar putea interveni solicitând ea însăși completări ale adeverinței inițiale.

1. Cu majoritate, participanții la întâlnire au agreat că, în aplicarea principiului contributivității, și veniturile lipsite de caracter permanent care nu au intrat în baza de calcul a pensiei potrivit legislației anterioare și pentru care s-au plătit contribuțiile de asigurări sociale pot fi valorificate în vederea stabilirii / recalculării pensiei.

În opinie minoritară, s-a apreciat că veniturile nepermanente care nu au intrat în baza de calcul a pensiei, conform legislației în vigoare la data la care au fost acordate, nu pot fi valorificate în vederea stabilirii / recalculării pensiei.

1. Cu majoritate, participanții au apreciat că este necesară defalcarea venitului brut încasat pe elementele componente, conform dispozițiilor art. 127 din H.G. nr. 257/2011.

În cadrul dezbaterilor au fost exprimate opinii în sensul aplicării extensive, necircumstanțiată, a principiului contributivității, fiind evocate considerentele deciziilor ÎCCJ care fac referire la raportul dintre aplicarea acestui principiu și dispozițiile legale care au limitat sfera tipurilor de venituri care pot fi incluse în baza de calcul a pensiei (decizia ÎCCJ nr. 19/2012 care trimite la considerentele deciziei ÎCCJ nr. 19/2011, în care instanța supremă a reținut că „dispozițiile pct. VI din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 pot fi înlăturate, întrucât intră în contradicție atât cu prevederile anterioare din același act normativ, cât și cu Legea nr. 19/2000, deoarece încalcă principiul fundamental al contributivității anterior datei de 1 aprilie 2001”). Pe de altă parte, au fost exprimate și rezerve cu privire la soluția care consideră, cu caracter general, că toate sporurile ar putea fi incluse în baza de calcul, fără a lua în considerare și alte aspecte. Totodată, discuțiile au vizat limitele și modalitatea în care instanțele judecătorești verifică în practică

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

informațiile privind drepturile salariale nevalorificate anterior la stabilirea pensiei și pentru care au fost plătite contribuțiile de asigurări sociale.

Referitor la punctul 2, s-a menționat că defalcarea venitului brut încasat previne valorificare ulterioară a aceluiași spor.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

2. Perioada pentru care se acordă sumele rezultate ca urmare a revizuirii drepturilor de pensie

Problema de drept¹⁵: Interpretarea și aplicarea prevederilor art. 107 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263 /2010 cu privire la perioada pentru care se acordă sumele rezultate ca urmare a revizuirii drepturilor de pensie.

Materia: civil

Subcategoria: litigii de muncă și asigurări sociale

Acte normative incidente: art. 107 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263 /2010

Cuvinte cheie: revizuire, drepturi de pensie, prescripție extinctivă

Prezentarea problemei juridice, cu arătarea situației de fapt:

Prin sentința nr. 2981/02.12.2021, pronunțată de Tribunalul Gorj- Secția conflicte de muncă și asigurări sociale în dosarul nr. 2992/95/2021, a fost admisă contestația formulată de contestatorul I.P., în contradictoriu cu pârâta Casa Județeană de Pensii Gorj, și a fost obligată pârâta să emită o decizie de revizuire a drepturilor de pensie ale reclamantului cu luarea în considerare a unui stagiou complet de cotizare de 20 de ani, și să plătească reclamantului diferențele de pensie rezultate începând cu data de 05.08.2016.

Ca stare de fapt, instanța a reținut următoarele:

Reclamantul I.P. a fost înscris la pensie pentru limită de vârstă în baza Legii nr. 3/1977, prin decizia nr. 49511/23.02.1989 emisă de Casa Județeană de Pensii Hunedoara, drepturile de pensionare fiind stabilite începând cu data de 1 aprilie 1989.

Prin decizia nr. 110851/27.01.1998, dosarul a fost transferat la Casa Județeană de Pensii Gorj.

Conform prevederilor O.U.G. nr. 4/2005, aprobată prin Legea nr. 78/2005, coroborate cu prevederile H.G. nr. 1550/2004 și H.G nr. 1456/2005, a fost recalculată pensia reclamantului prin decizia nr. 110851/09.01.2006, începând cu data de 30.06.2005, cu aplicarea unui stagiou complet de cotizare de 30 de ani.

¹⁵ Tribunalul Gorj/Curtea de Apel Craiova

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Reclamantul este nemulțumit de faptul că, la operațiunea de recalculare a pensiei în temeiul O.U.G. nr. 4/2005, pârâta a utilizat un stagiu de cotizare de 30 de ani, și nu de 20 de ani, astfel cum a stabilit Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia în interesul legii nr. 11/2015.

În acest sens, reclamantul a depus la Casa Județeană de Pensii Gorj cererea înregistrată sub nr. 34335/05.08.2019 (filele 52-54 din dosar), ce reprezintă, raportat la obiectul solicitării, o cerere de revizuire a drepturilor de pensie.

În privința acestei cereri, pârâta a emis adresa nr. 34335/19.08.2019 (fila 51 din dosar), prin care a comunicat reclamantului că a beneficiat de recalcularea drepturilor de pensie în temeiul O.U.G nr. 100/2008 și art. 169 din Legea nr. 263/2010, astfel că nu este îndreptățit la recalcularea drepturilor de pensie.

Ca stare de drept, instanța a reținut următoarele: art. 107 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul public de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare; art. 1, art. 2 și art. 4 alin. (1) din O.U.G. nr. 4/2005, aprobată prin Legea nr. 78/2005; art. 1 din H.G. nr. 1550/2004; art. 2 alin. (1) și (3) din anexa la H.G. 1550/2004; art. 9 alin. (1), art. 11 alin. (1) și art. 14 alin. (1) - (3) din Legea nr. 3/1977; Decizia în interesul legii nr. 11/2015 a Înaltei Curți de Justiție și Casație.

În temeiul O.U.G. nr. 4/2005 aprobată prin Legea nr. 78/2005 și H.G. nr. 1550/2004, persoanele pensionate pentru limită de vârstă în temeiul Legii nr. 3/1977, care lucraseră efectiv în grupa I de muncă 20 de ani și îndeplineau condiția vârstei legale de pensionare, conform art. 14 alin. (1), (2) sau (3) din Legea nr. 3/1977, beneficiau de recalcularea drepturilor de pensie cu utilizarea unui stagiu complet de cotizare de 20 de ani.

În concluzie, a reținut instanța că reclamantul se încadrează în această categorie, întrucât este beneficiar al pensiei pentru limită de vârstă cu vechime integrală în baza Legii nr. 3/1977, în temeiul deciziei nr. 49511/23.02.1989, și a lucrat 25 de ani și 5 de zile în grupa I de muncă, astfel cum s-a reținut prin decizia anterior menționată și, în consecință, se impune obligarea pârâtei la emiterea unei decizii de revizuire a drepturilor de pensie ale reclamantului cu luarea în considerare a unui stagiu complet de cotizare de 20 de ani, în loc de 30 de ani.

În ceea ce privește cererea reclamantului de acordare a diferențelor dintre pensia cuvenită și pensia încasată, instanța a constatat că, potrivit art. 107 alin. (2) din Legea nr. 263/2010, sumele rezultate în urma aplicării prevederilor art. 107 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 se acordă în cadrul termenului general de prescripție, care, potrivit prevederilor art. 2517 din Codul civil este de 3 ani.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

Având în vedere că cererea de revizuire a drepturilor de pensie a fost formulată de reclamant la data de 5 august 2019, aplicând prevederile legale enunțate anterior, instanța a obligat pârâta să plătească reclamantului diferențele de pensie rezultate începând cu data de 05.08.2016.

Opinia judecătorului raportor

Se apreciază că interpretarea corectă a prevederilor art. 107 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010 cu privire la perioada pentru care se acordă sumele rezultate ca urmare a revizuirii drepturilor de pensie este cea reținută în sentința prezentată.

Astfel, sumele rezultate în urma revizuirii drepturilor de pensie conform prevederilor art. 107 alin. (1) se acordă sau se recuperează, după caz, în cadrul termenului general de prescripție, calculat de la data constatării diferențelor, iar data constatării diferențelor este reprezentată de data formulării cererii de revizuire de către pensionar sau data emiterii deciziei de revizuire din oficiu de către casa teritorială de pensii.

Prin urmare, sumele rezultate se acordă pentru o perioadă de 3 ani anteriori datei formulării cererii de revizuire de către pensionar sau datei emiterii deciziei de revizuire din oficiu de către casa teritorială de pensii, după caz.

Opinia formatorilor INM

Problema ridicată privește perioada pentru care se acordă sumele rezultate în urma revizuirii drepturilor de pensie. Astfel, art. 107 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial nr. 852 din 20 decembrie 2010, prevede că „Sumele rezultate în urma aplicării prevederilor alin. (1) și (11) se acordă sau se recuperează, după caz, în cadrul termenului general de prescripție, calculat de la data constatării diferențelor”. Potrivit prevederilor art. 2517 din Codul civil, termenul general de prescripție este de 3 ani. Examinând constituționalitatea dispozițiilor art. 107 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010, prin Decizia nr. 439 din 9 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial nr. 597 din 7 august 2015, Curtea Constituțională a constatat că revizuirea apare ca o modalitate de punere de acord a cuantumului pensiei cu dispozițiile legale în vigoare la momentul stabilirii pensiei.

În opinia prezentată, data constatării diferențelor este data formulării cererii de revizuire de către pensionar sau data emiterii deciziei de revizuire din oficiu de către casa teritorială de pensii. Nu a fost prezentat un punct de vedere contrar, iar

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

din examenul jurisprudențial rezultă că majoritatea instanțelor din țară au aceeași abordare.

În unanimitate a fost agreată opinia INM, în sensul că data constatării diferențelor este data formulării cererii de revizuire de către pensionar adresată casei de pensii sau data emiterii deciziei de revizuire din oficiu de către casa teritorială de pensii.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

2. Competența materială a instanțelor în cazul litigiilor privind contestațiile împotriva ordinelor de încetare a plății indemnizației pentru limită de vârstă prevăzute de art. 49 din Legea nr. 96/2006

Problema de drept¹⁶: natura juridică a indemnizației pentru limită de vârstă (ILV) prevăzută de art. 49 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și senatorilor. Competența de soluționare a contestațiilor formulate împotriva ordinelor de încetare a plății acestei indemnizații, emise de Parlamentul României - Camera Deputaților sau Senatul - în baza art. I din Legea nr. 7/2021. Competență materială

Materia: drept civil

Subcategoria: litigii de muncă și asigurări sociale

Acte normative incidente: art. 49 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și senatorilor, Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ

Cuvinte-cheie: indemnizație pentru limită de vârstă, competență materială, ordin de încetare a plății indemnizației pentru limită de vârstă

Prezentarea problemei juridice, cu arătarea situației de fapt:

Chestiunea de drept a format obiectul unor conflicte de competență la ÎCCJ (practica majoritară fiind în sensul stabilirii competenței materiale de soluționare în favoarea tribunalelor - completuri specializate în conflicte de muncă și asigurări sociale, ex. dosar nr. 410/45/2021) și a fost luată în discuție cu ocazia Seminarului online de „Drept administrativ” din 28 octombrie 2021 - unde s-a emis opinia conform căreia natura juridică a indemnizației pentru limită de vârstă este cea a unui drept de asigurări sociale iar competența aparține completelor de asigurări sociale din cadrul tribunalelor. Problema de drept subzistă în condițiile în care există și posibilitatea de a nu se crea conflicte de competență.

Cu toate acestea, nu s-a identificat jurisprudență din care să rezulte și opinia secțiilor de asigurări sociale din cadrul curților de apel.

În fapt, reclamantii au exercitat o funcție de demnitate publică în Parlamentul României, astfel că, odată cu încetarea mandatului de deputat/senator și îndeplinirea condițiilor legale cu privire la vârsta de pensionare, au dobândit dreptul

¹⁶ Tribunalul Vaslui/Curtea de Apel Iași

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

la indemnizația pentru limită de vârstă (ILV) prevăzută de art. 49 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor.

Indemnizația pentru limită de vârstă le-a fost acordată prin ordine emise de Secretarul General al Camerei Deputaților/Senatului.

Potrivit art. 49 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și senatorilor, anterior abrogării acestuia prin din Legea nr.7/2021:

„Dreptul la indemnizația pentru limită de vârstă

(1) Deputații și senatorii care îndeplinesc condițiile vârstei standard de pensionare, eşalonate, după caz, în anexele nr. 5 și 6 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, sau ale vârstei standard reduse în conformitate cu prevederile aceleiași legi sau ale altor legi speciale au dreptul, la încetarea mandatului, la indemnizație pentru limită de vârstă, dacă nu sunt realeși pentru un nou mandat.

(2) Deputații și senatorii beneficiază de indemnizația pentru limită de vârstă de la data la care li se acordă drepturile de pensie pentru limită de vârstă, dar nu mai devreme de data încetării mandatului aflat în derulare.

(3) Cuantumul indemnizației pentru limită de vârstă prevăzut la alin. (1) se acordă în limita a 3 mandate și se calculează ca produs al numărului lunilor de mandat cu 0,55% din indemnizația brută lunară aflată în plată. Cuantumul net al indemnizației pentru limită de vârstă nu poate fi mai mare decât venitul net corespunzător unei indemnizații brute lunare a unui deputat sau senator aflat în exercițiul mandatului.

(4) Pentru mandate incomplete, indemnizația pentru limită de vârstă se calculează proporțional cu perioada de mandat efectiv exercitată, dar nu mai puțin de un mandat parlamentar.

(5) Pe perioada exercitării unui nou mandat, plata indemnizației pentru limită de vârstă se suspendă, urmând a fi reluată, la încetarea acestuia, în cuantumul recalculat prin valorificarea perioadei de mandat exercitat după suspendare.

(6) Indemnizația pentru limită de vârstă se actualizează din oficiu, în fiecare an, cu rata medie anuală a inflației, indicator definitiv, cunoscut la data de 1 ianuarie a fiecărui an în care se face actualizarea și comunicat de Institutul Național de Statistică. Dacă în urma actualizării rezultă o indemnizație pentru limită de vârstă mai mică, se menține indemnizația pentru limită de vârstă aflată în plată.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

(7) Indemnizația pentru limită de vârstă se cumulează cu orice tip de pensie stabilită în sistemul public de pensii sau în alt sistem de pensii neintegrat sistemului public, precum și cu orice alte venituri realizate.

(8) Indemnizația pentru limită de vârstă reprezintă venit din altă sursă, în înțelesul Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

(9) Cuantumul indemnizației pentru limită de vârstă se suportă din bugetul de stat, prin bugetul Camerei Deputaților și al Senatului, și se plătește de acestea.

(10) Cererea pentru acordarea indemnizației pentru limită de vârstă se depune la Secretariatul general al Camerei Deputaților sau al Senatului, după caz.

(11) Modul de aplicare a prevederilor prezentului articol se stabilește prin norme metodologice**), aprobate de Birourile permanente ale celor două Camere ale Parlamentului.”

Prin art. I din Legea nr. 7/2021 pentru modificarea Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, art. 49 a fost abrogat, sens în care prin ordine emise de Parlamentul României, s-a dispus încetarea plății indemnizației pentru limită de vârstă.

Beneficiarii acestor indemnizații au contestat ordinele de încetare prin cereri adresate tribunalelor, fie la secțiile/completurile de contencios administrativ, fie la cele de asigurări sociale.

Cu toate acestea, au susținut că, în ceea ce privește natura juridică a litigiului, indemnizația pentru limită de vârstă prevăzută de art. 49 din Legea nr. 96/2006 are caracterul unui drept la pensie, reprezentând o contraprestație socială acordată de lege foștilor parlamentari după împlinirea vârstei standard de pensionare, pentru activitatea desfășurată în perioada ocupării funcției de demnitate publică.

Prin expunerea de motive ce a justificat introducerea în Legea nr. 96/2006 a art. 49, legiuitorul a asimilat indemnizația pentru limită de vârstă unui drept de pensie, reținându-se că: *„Neavând calitatea de angajați, parlamentarii nu beneficiază de prevederile art. 10 din Codul muncii. Prin urmare, indemnizația de parlamentar conform Legii nr. 96/2006 nu reprezintă salariu și la aceasta nu se adaugă sporurile prevăzute de legislația muncii, afectând astfel valoarea punctului de pensie. (...) acordarea dreptului la indemnizație pentru limită de vârstă apare ca o necesitate ce își are esența în statutul de parlamentar care impune anumite criterii specifice activității îndeplinite de parlamentari, în exercitarea mandatului. Interdicțiile impuse deputaților și senatorilor în exercitarea altor funcții*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

incompatibile cu atribuțiile ce decurg din statutul parlamentarului pe perioada exercitării mandatului similare celor impuse magistraților, justifică instituirea indemnizației pentru limită de vârstă.”

Ca atare, indemnizația pentru limită de vârstă are un caracter mixt (substitutiv și compensatoriu), pe de o parte în considerarea încetării veniturilor salariale ca urmare a ocupării unei funcții de demnitate publică, iar pe de altă parte, în considerarea numeroaselor restricții și incompatibilități impuse pe perioada mandatului.

Totodată, întrucât indemnizația pentru limită de vârstă se suportă din bugetul statului, prin bugetele Senatului și Camerei Deputaților și se acordă doar pentru parlamentarii care îndeplinesc condițiile vârstei standard de pensionare stabilite de Legea nr. 263/2010 și doar de la data încetării mandatului, natura juridică a acesteia este mai apropiată de dreptul de pensie, prin O.U.G. nr.59/2017 legiuitorul însuși calificând expres indemnizația pentru limită de vârstă ca fiind o pensie de serviciu.

Așadar, fiind inclusă în categoria drepturilor de asigurări sociale, contestațiile formulate în legătură cu refuzul acordării acestei prestații sociale sunt de competența secțiilor civile ale tribunalelor, completul specializat în dreptul muncii și asigurărilor sociale în temeiul art. 139 din Legea nr. 127/2019 privind sistemul public de pensii coroborat cu cele ale art. 152 și art. 153 din Legea nr. 263/2010.

În opoziție, Parlamentul, în calitate de intimat, susține că indemnizația pentru limită de vârstă nu este un drept de asigurări sociale care să atragă competența jurisdicției asigurărilor sociale, ci constituie un beneficiu specific calității de fost parlamentar, care se achită din bugetul de stat, prin bugetul Camerei Deputaților și al Senatului.

Trimiterea la dispozițiile Legii nr. 263/2010 din cuprinsul art. 49 din Legea nr. 96/2006 s-a făcut strict pentru stabilirea momentului de la care parlamentarii pot beneficia de o astfel de indemnizație, fără ca acest lucru să transforme acest drept în unul de asigurări sociale; indemnizația pentru limită de vârstă care a fost prevăzută de art. 49 din Legea nr. 96/2006 nu a fost identică cu vreo pensie sau alt drept de natura asigurărilor sociale reglementate de Legea nr. 263/2010 și nici de actuala lege a pensiilor, respectiv Legea nr. 127/2019.

Pentru corecta calificare a obiectului prezentei cauze trebuie reținut faptul că ordinele de încetare a plății indemnizațiilor pentru limită de vârstă acordate reclamantilor în baza Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor - emise de Secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului României - au natura unor acte administrative cu caracter individual, în sensul prevederilor art. 2

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

lit. c) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare.

Relevant în considerarea naturii juridice de acte administrative individuale este și faptul că reclamantii au formulat plângerile prealabile pentru revocarea ordinelor de încetare a plății indemnizațiilor pentru limită de vârstă în temeiul art. 7 alin. (l) din Legea nr. 554/2004.

Potrivit dispozițiilor art. 10 alin. (3) din Legea nr. 544/2004, modificată prin Legea nr. 212/2018: „Reclamantul persoană fizică sau juridică de drept privat se adresează exclusiv instanței de la domiciliul sau sediul său. Reclamantul autoritate publică, instituție publică sau asimilată acestora se adresează exclusiv instanței de la domiciliul sau sediul pârâtului.”

Cum în cauză, reclamantii, persoane fizice s-au adresat instanței de la domiciliu iar obiectul cauzei constă în „anulare act administrativ”, obiectul litigiului atrage competența specială de soluționare a cauzei în favoarea Secției de contencios administrativ și fiscal a instanței de judecată competente material și teritorial.

Acordarea pensiei pentru limita de vârstă emisă baza Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice se suportă și se acordă din Bugetul asigurărilor sociale de stat care are la bază veniturile și cheltuielile sistemului public de pensii.

Sistemul public de pensii are la bază:

a) principiul unicității, potrivit căruia statul organizează și garantează sistemul public de pensii bazat pe aceleași norme de drept, pentru toți participanții la sistem;

b) principiul obligativității, potrivit căruia persoanele fizice și juridice au, conform legii, obligația de a participa la sistemul public de pensii, drepturile de asigurări sociale exercitându-se corelativ cu îndeplinirea obligațiilor;

c) principiul contributivității, conform căruia fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public de pensii, drepturile de asigurări sociale cuvenindu-se în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite;

d) principiul egalității, prin care se asigură tuturor participanților la sistemul public de pensii, contribuabili și beneficiari, un tratament nediscriminatoriu, între persoane aflate în aceeași situație juridică, în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege;

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

e) principiul repartiției, pe baza căruia fondurile de asigurări sociale se redistribuie pentru plata obligațiilor ce revin sistemului public de pensii, conform legii;

f) principiul solidarității sociale, conform căruia participanții la sistemul public de pensii își asumă reciproc obligații și beneficiază de drepturi pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor asigurate prevăzute de lege;

g) principiul autonomiei, bazat pe administrarea de sine stătătoare a sistemului public de pensii, conform legii;

h) principiul imprescriptibilității, potrivit căruia dreptul la pensie nu se prescrie;

i) principiul incesibilității, potrivit căruia dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial.

2. Ordinul privind acordarea indemnizației pentru limită de vârstă în baza Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată.

Conform art. 42 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor: „(1) Deputații și senatorii primesc, pe durata exercitării mandatului de parlamentar, o indemnizație lunară, stabilită prin lege. (2) Indemnizația se primește de fiecare parlamentar de la data intrării în exercițiul mandatului, sub condiția validării, și până la data încetării mandatului. (3) Indemnizația lunară are regimul juridic prevăzut de lege pentru salariu, cu reducerile și majorările prevăzute de lege, de regulamentele celor două Camere și de acte normative emise în aplicarea legii. (4) Indemnizațiile lunare sunt impozabile în condițiile legii. Acestea vor fi actualizate, în aceleași procente, odată cu indexările salariale acordate personalului din sistemul bugetar sau prin alte prevederi legale. (5) Pe perioada reținerii sau arestării preventive plata indemnizației deputatului sau senatorului, precum și plata celorlalte drepturi se suspendă, cu excepția sumei forfetare alocate funcționării biroului parlamentar. Drepturile suspendate, aferente perioadei reținerii sau arestării preventive, vor fi plătite dacă printr-o hotărâre judecătorească definitivă se pronunță achitarea respectivului deputat sau senator. (6) Indemnizația lunară a deputaților și senatorilor se cumulează cu pensia sau cu alte venituri și se supune impozitului pe venit, conform legii.”

Indemnizația acordată pentru limită de vârstă în baza Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată, nu are caracterul unei pensii, ci doar a unei indemnizații pentru limită de vârstă.

Dacă acordarea pensiei pentru limită de vârstă emisă în baza Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice este un drept câștigat, acordat din

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Bugetul asigurărilor de stat, acordarea indemnizației pentru limită de vârstă în baza Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată, este un drept compensatoriu, de recunoaștere a activității depuse de senatori și deputați în cadrul procesului de legiferare, drept ce este acordat din bugetul Senatului României și al Camerei Deputaților și care are la origine finanțarea din bugetul național.

Dreptul deputaților și al senatorilor la indemnizația pentru limită de vârstă a fost consfințit prin dispozițiile Capitolului IX „Indemnizația pentru limită de vârstă” din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49/22.02.2016 - reglementare legală care a fost instituită în temeiul Legii nr. 357/2015 pentru completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 975/29.12.2015.

În practică s-au conturat mai multe orientări jurisprudențiale:

A. Într-o interpretare (sentința civilă nr. 134/16.09.2021, dosar nr. 410/89/2021, Curtea de Apel Iași - Secția contencios administrativ și fiscal), s-a apreciat că: „Fiind vorba despre o indemnizație acordată foștilor parlamentari ca urmare a împlinirii limitei de vârstă de pensionare stabilită potrivit legii, aceste sume pot fi asimilate drepturilor prevăzute de Legea nr. 263/2010 (la care de altfel se făcea trimitere în cuprinsul art. 49 din Legea nr. 96/2006), indiferent de denumirea pe care legiuitorul a acordat-o acestora.

În sprijinul acestei concluzii se poate adăuga argumentul că aceste sume nu au menirea de a acoperi o contraprestație în muncă efectuată în prezent, cum se întâmplă în cazul veniturilor de natură salarială sau împrejurarea că însuși legiuitorul a încadrat aceste venituri în rândul celor asimilate pensiei, respectiv în conținutul O.U.G. nr. 59/2017 privind modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu unde, la art. VI, a fost modificat fostul art. 49 din Legea nr. 96/2006 care reglementa indemnizația pentru limita de vârstă a parlamentarilor.

În aceste condiții, aplicabile prezentei spețe nu sunt dispozițiile din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, ci cele speciale cuprinse de Legea nr. 263/2010 în care, la art. 153 alin. (1) lit. k) se arată că „tribunalele soluționează în primă instanță litigiile privind: (...) l) alte drepturi și obligații născute în temeiul prezentei legi”, raționament întărit și de prevederile art. 154 din același act normativ, atât timp cât pensiile de serviciu stabilite prin acte normative cu caracter special, nu sunt scoase de sub incidența Legii nr. 263/2010.”

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

În același sens, prin încheierea din 23.06.2021 - dosar nr. 1399/108/2021, Tribunalul Arad, Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale; încheierea din 23.06.2021 - dosar nr. 649/112/2021, Tribunalul Bistrița-Năsăud, Secția I civilă; încheierea din 30.06.2021 - dosar nr. 796/100/2021, Tribunalul Maramureș, Secția a II-a civilă de contencios administrativ și fiscal; sentința civilă nr. 214/06.07.2021, dosar nr. 905/54/2021 - Curtea de Apel Craiova, Secția contencios administrativ și fiscal; sentința civilă nr. 233/03.09.2021, dosar nr. 989/54/2021 - Curtea de Apel Craiova, Secția contencios administrativ și fiscal; sentința civilă nr. 53/04.08.2021, dosar nr. 405/84/2021 - Curtea de Apel Cluj, Secția a III-a contencios administrativ și fiscal, s-a reținut, în esență, că indemnizația pentru limită de vârstă prevăzută de art. 49 din Legea nr. 96/2006 face parte din categoria drepturilor de asigurări sociale, contestațiile formulate în legătură cu refuzul acordării acestei prestații sociale sunt de competența secțiilor civile ale tribunalelor, completul specializat în dreptul muncii și asigurărilor sociale în temeiul art. 139 din Legea nr. 127/2019 privind sistemul public de pensii, coroborat cu cele ale art. 152 și art. 153 din Legea nr. 263/2010.

În susținerea acestei opinii, s-a invocat și Decizia RIL nr. 27/04.12.2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție prin care s-a reținut că: *„În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 5 alin. (4) și art. 9 din Legea nr. 8/2006, competența în soluționarea litigiilor având ca obiect contestația îndreptată împotriva deciziei de încetare a plății indemnizației prevăzute de art. 1 alin. (1) din Legea nr. 8/2006, formulată de membrii uniunilor de creatori care au și statut de pensionari din sistemul pensiilor militare de stat și alte drepturi de asigurări sociale din domeniul apărării naționale, ordinii publice și securității naționale revine tribunalului, în complet specializat de litigii de asigurări sociale.”*

Argumente suplimentare în sensul acestei opinii constau în cele statuate prin Decizia nr. 2366/08.05.2019 a ÎCCJ - Secția de contencios administrativ și fiscal - regulator de competență, în care ÎCCJ, reținând că obiectul cauzei era reprezentat de anularea unui ordin emis de Secretarul General al Senatului prin care se respinsese cererea de acordare a unei astfel de indemnizații, a apreciat că litigiul este unul de asigurări sociale, că în cauză se contestă modalitatea în care emitentul ordinului a aplicat prevederile referitoare la stabilirea pensiilor prin Legea nr. 96/2006, că împrejurarea că emitentul ordinului de respingere a cererii de acordare a ILV nu este de natură a atrage de plano competența instanței de contencios administrativ, întrucât o astfel de competență specială intervine doar în cazurile și condițiile expres prevăzute de legiuitor și că Legea nr. 96/2006 nu face trimitere la legea contenciosului administrativ.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

B. O opinie distinctă cu privire la natura juridică a ILV se regăsește în sentința civilă nr. 112/29.06.2021 - Curtea de Apel Iași, Secția contencios administrativ și fiscal (ROLII.RO), prin care s-a reținut că „prin art. 49 alin. (8) din Legea nr. 96/2006, s-a stabilit că indemnizația pentru limită de vârstă este supusă impozitului pe venit și contribuției de asigurări sociale de sănătate. În raport de prevederile art. 114 alin. (1) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, potrivit cărora veniturile din alte surse sunt orice venituri identificate ca fiind impozabile, care nu se încadrează în categoriile prevăzute la art. 61 lit. a)-h), altele decât veniturile neimpozabile în conformitate cu prezentul titlu, și ale art. 49 alin. (8) din Legea nr. 96/2006, rezultă că indemnizația deputatului pentru limită de vârstă reprezintă venit din altă sursă.

Din această perspectivă, având în vedere că obiectul litigiului de față îl constituie anularea ordinului de încetare a plății indemnizației pentru limită de vârstă a unui fost deputat, în cadrul unui raport de muncă sui generis și cu privire la un venit din altă sursă în accepțiunea Codului fiscal, Curtea apreciază că, în baza dispozițiilor art. 269 alin. 2 din Codul muncii și art. 95 pct. 1 C.proc.civ., competența materială de soluționare a cererii reclamantului aparține unui complet specializat în litigii de muncă din cadrul Tribunalului Iași.”

C. Într-o altă interpretare (sentința civilă nr. 204/03.06.2021, dosar nr. 700/89/2021, Tribunalul Vaslui - complet specializat în contencios administrativ), s-a reținut că: „Potrivit art. 10 al. 1 din Legea nr. 554/2004, „Litigiile privind actele administrative emise sau încheiate de autoritățile publice locale și județene, precum și cele care privesc taxe și impozite, contribuții, datorii vamale, precum și accesorii ale acestora de până la 3000000 de lei se soluționează în fond de tribunalele administrativ-fiscale, iar cele privind actele administrative emise sau încheiate de autoritățile publice centrale, precum și cele care privesc taxe și impozite, contribuții, datorii vamale, precum și accesorii ale acestora mai mari de 3000000 de lei se soluționează în fond de secțiile de contencios administrativ și fiscal ale curților de apel, dacă prin lege organică specială nu se prevede altfel”.

De asemenea, Tribunalul reține că, potrivit dispozițiilor art. 10 alin. (3) din același act normativ: „Reclamantul persoană fizică sau juridică de drept privat se adresează exclusiv instanței de la domiciliul sau sediul său”.

Constatănd că actul contestat a fost emis de o autoritate publică centrală, în speță Camera Deputaților, tribunalul reține că instanța competentă a soluționa în primă instanță această cauză este curtea de apel de la domiciliul reclamantului, respectiv Curtea de Apel Iași.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Tribunalul nu poate primi susținerea reclamantului, prin apărător, cu privire la competența unui complet specializat în litigii de asigurări sociale, întrucât prezentul litigiu nu se circumscrie niciunui dintre litigiile enumerate de art. 153 și 154 din Legea nr. 263/2010.

Art. 154 prevede că cererile îndreptate împotriva CNPP sau împotriva caselor teritoriale de pensii, având ca obiect drepturile de pensie, indemnizații și pensii de serviciu prevăzute prin legi cu caracter special, se adresează instanței în a cărei rază teritorială își are domiciliul reclamantul. Mai mult, potrivit art. 117 din același act normativ, prevederile legii referitoare la stabilirea și modificarea drepturilor de pensie, la încetarea, suspendarea și reluarea plății acestora, precum și la recuperare, se aplică și indemnizațiilor/pensiilor de serviciu acordate prin legi speciale, a căror stabilire și plată se află, potrivit legii, în competența materială a caselor teritoriale de pensii.

Cum stabilirea și plata indemnizațiilor pentru limită de vârstă a parlamentarilor nu intră în competența materială a caselor teritoriale de pensii, ci a Parlamentului României prin camerele sale, tribunalul reține că legea pensiilor și competența materială de soluționare a litigiilor prevăzute de această lege nu se aplică în prezenta cauză.”

*

În același sens, prin sentința civilă nr. 1131/30.09.2021, dosar nr. 720/89/2021, Tribunalul Vaslui-complet conflicte de muncă și asigurări sociale - s-a apreciat că:

„Obiectul cererii îl reprezintă contestația împotriva ordinelor emise individual pentru fiecare dintre reclamanții contestatori de către Senat, respectiv Camera Deputaților, ordine prin care s-a dispus, în temeiul Legii nr. 7/2021, încetarea plății „indemnizației pentru limită de vârstă”, instituită anterior prin Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor.

Esențială pentru stabilirea competenței materiale este stabilirea naturii juridice a „indemnizației pentru limită de vârstă” prevăzută inițial în art. 49 din Legea nr. 96/2006.

Contrar susținerii reclamanților, instanța apreciază că natura juridică a „indemnizației” nu este cea a unei pensii sau a unui drept de asigurări sociale.

Pensiile reprezintă „prestații de asigurări sociale”, care se cuvin unui „asigurat” în cadrul unui sistem de asigurări sociale, ca urmare a survenirii unui risc asigurat.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Esențiale în mecanismul juridic al asigurării în general sunt compensarea riscurilor prin organizarea unei mutualități și aplicarea legilor statisticii. Toate sistemele de asigurări (inclusiv de asigurări sociale) presupun existența unei mutualități, adică a formării unui fond de asigurare pe baza contribuțiilor asiguraților, din care fond se compensează efectele patrimoniale ale producerii unor riscuri asigurate. (Pentru definiții din literatura juridică și economică a „asigurării” și principiilor asigurării: *Irina Sferdian „Dreptul asigurărilor” - Ediția a 2-a Editura C.H. Beck - filele 12, 13, 19*).

Nici asigurările sociale nu sunt organizate în afara acestor repere de bază. (Pentru trăsăturile raporturilor juridice de asigurări sociale a se vedea *Alexandru Țiclea - „Dreptul securității sociale”- Editura Universul juridic 2009 fila 19*).

De obicei, dreptul la o prestație (echivalentul în sistemul asigurărilor sociale a „indemnizării” sau „despăgubirii”) se cuvine, pe lângă survenirea riscului asigurat, dacă asiguratul a contribuit la fondul de asigurări sociale. Cu toate acestea, caracteristic asigurărilor sociale, există și prestații necontributive (spre deosebire de asigurările comerciale reglementate de Legea nr. 32/2000). Chiar și pentru obținerea acestora este imperios necesară existența calității de asigurat în cadrul unui sistem de asigurări sociale.

În sistemul de asigurări sociale de pensii, Legea nr. 263/2010 este actul normativ general care reglementează sistemul de pensii publice. Articolul 3, care cuprinde definițiile termenilor cuprinde, la litera k), definiția legală: „prestații de asigurări sociale - veniturile de înlocuire acordate la intervenirea riscurilor asigurate sub formă de pensii, ajutoare sau alte tipuri de prestații prevăzute de prezenta lege, pentru pierderea totală ori parțială a veniturilor asigurate”.

Pe lângă pensiile limitativ enumerate la capitolul IV (pensia pentru limită de vârstă, pensia anticipată, pensia anticipată parțială, pensia de invaliditate, pensia de urmaș), legea mai enumeră limitativ, în articolele 121- 130, restul prestațiilor (biletele pentru tratament balnear, ajutorul de înmormântare).

Există o indemnizație, limitativ prevăzută de Legea nr. 263/2010, distinct de dreptul de pensie (indemnizația pentru însoțitor a pensionarilor de invaliditate încadrați în gradul I de invaliditate, care se suportă de la bugetul de stat - art. 77 alin. 2 din Legea nr. 263/2010). Legea nu o include în prestațiile de asigurări sociale, întrucât are o natură juridică distinctă (o formă de asistență socială, motiv pentru care nu se poate cumula cu indemnizația de însoțitor a persoanei cu handicap grav conform art. 42 alin. 2 din Legea nr. 448/2006 privind protecția drepturilor persoanelor cu handicap) și se plătește de la bugetul de stat, nu de la bugetul fondului de pensii.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

Pe lângă sistemul de asigurări sociale de pensii, celelalte sisteme de asigurări sociale din România sunt: sistemul de asigurări sociale de sănătate, sistemul de asigurări sociale de șomaj, asigurări pentru accidente și boli profesionale. Pentru toate acestea există obligația plății unor contribuții la un fond, există o „mutualitate”, un sistem de asigurări sociale.

Bugetul de stat (din care se plătește indemnizația în discuție) nu reprezintă o mutualitate în cadrul unui sistem de asigurări sociale. Bugetele de asigurări sociale sunt distincte chiar prin lege (articolele 2² și 3 din Legea nr. 16/2021 - Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2021). Bugetul de stat este reglementat prin lege distinctă - Legea nr. 15/2021 - Legea bugetului de stat pe anul 2021.

„Indemnizația pentru limită de vârstă” nu se regăsește în niciunul dintre aceste sisteme de asigurări sociale.

Legea nr. 96/2006 nu oferă nicio definiție din care să rezulte caracterul de „pensie de serviciu” acestei „indemnizații”. Dimpotrivă, alin. (7) al art. 49 dispunea că: „Indemnizația pentru limită de vârstă se cumulează cu orice tip de pensie stabilită în sistemul public de pensii sau în alt sistem de pensii neintegrat sistemului public, precum și cu orice alte venituri realizate.” Aceasta, întrucât sumele încasate cu titlu de „indemnizație” nu se cuveneau în vreun sistem de pensii, ci reprezentau un „venit” („alte venituri”). Dacă legea ar fi asimilat indemnizația cu o pensie ar fi folosit expresia „alte pensii”.

Pensiile așa-zis „speciale” (care nu sunt acordate în cadrul Legii nr. 263/2010 din fondul de pensii constituit pe baza principiului contributivității, ci din bugetul de stat prin bugetele diferitelor ministere) nu permit cumulul cu pensia de asigurări sociale, ci dreptul de opțiune între aceste categorii de pensii.

Sistemul de securitate socială cuprinde, pe lângă sistemele de asigurări sociale și asistența socială. Beneficiile de asistență socială se acordă persoanelor aflate în nevoie și cuprind și unele beneficii acordate în bani „indemnizații” (ex. indemnizația pentru persoana cu handicap grav sau indemnizația de însoțitor). Din prevederile art. 49 ale Legii nr. 96/2006 nu rezultă că „indemnizația pentru limită vârstă” s-ar acorda prin raportare la criteriul nivelului veniturilor fostului parlamentar sau a stării de nevoie cauzată din alte cauze (de exemplu, o invaliditate sau un handicap).

Prin urmare, „indemnizația pentru limită de vârstă” reprezintă un beneficiu pecuniar acordat „din bugetul de stat, prin bugetul Camerei Deputaților și al Senatului” în considerarea exercitării unei demnități publice sub o dublă condiție: atingerea unei vârste de pensionare (cea din sistemul public) și neîncasarea unei indemnizații de parlamentar ca urmare a exercitării acestei calități. Faptul că una

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

dintre condiții este atingerea vârstei de pensionare în sistemul public nu transformă natura juridică a „indemnizației” în „pensie”.

O situație asemănătoare o reprezintă indemnizațiile participanților la revoltele populare anterioare anului 1990, instituite prin Legea nr. 341/2004 (așa numitele „indemnizații de revoluționar”) care se suportau conform art. 13¹ „de la bugetul de stat, prin bugetele Ministerului Muncii, Familiei și Egalității de Șanse, Ministerului Apărării, Ministerului Internelor și Reformei Administrative și Serviciului Român de Informații.”

Articolul 5 alin. (1) lit. m) institua „acordarea unei indemnizații lunare, adăugată (s.n.) la pensia pentru limită de vârstă, echivalentă cu un coeficient de 0,6, calculat conform prevederilor art. 4 alin. (2);”

În cazul acestor indemnizații, tocmai datorită naturii lor distincte de un drept de pensie, fiindcă legiuitorul a dorit ca plata să se facă prin intermediul caselor de pensii prin Legea nr. 346/2006 a introdus expres art. 4³, care în alin. (2), a prevăzut că „Reglementările prevăzute de legislația privind pensiile, proprie fiecărui plătitor, referitoare la stabilire, plată, modificare, suspendare, reluare, încetare, expertizare, revizuire, contestare și recuperare a sumelor încasate necuvenit, se aplică și indemnizațiilor prevăzute de lege, dacă aceasta nu dispune altfel.” Această prevedere expresă, derogatorie, vizând procedura și competența de soluționare a actelor privind calculul și plata indemnizațiilor de revoluționar lipsește în cazul indemnizațiilor foștilor parlamentari.

Și Curtea Constituțională a considerat, referitor la indemnizația de revoluționar, că are „un caracter reparatoriu, iar legiuitorul are deplina competență de a stabili condițiile și criteriile de acordare a acesteia, în temeiul art. 61 alin. (1) din Legea fundamentală”. În acest sens este Decizia nr. 193 din 2 aprilie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 416 din 10 iulie 2013.” (paragraful 21 din Decizia 419/2019 a Curții Constituționale, reluat ulterior în alte decizii: de ex. 114/2017, 296/2019).

În cazul indemnizațiilor pentru limită de vârstă ale foștilor parlamentari, legiuitorul nu a instituit reglementări derogatorii, astfel încât se aplică dreptul comun.

Prin urmare, având în vedere că „indemnizația pentru limită de vârstă” nu are caracterul unui drept de asigurări sociale, ci al unui beneficiu pecuniar *sui generis*, că actele de dispoziție privind încetarea plății indemnizației contestate în cauză sunt acte administrative cu caracter individual emise de către „Senat”, respectiv „Camera Deputaților” - „autorități publice centrale” în sensul prevederilor art. 10 din Legea

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

nr. 554/2004 - Legea contenciosului administrativ, competență material este, în temeiul prevederilor art. 96 punctul 1 Cod procedură civilă, coroborat cu art. 10 alin. (1) din Legea nr. 554/2004, Curtea de Apel - Secția de contencios administrativ și fiscal. Întrucât contestatorii au domiciliul în județul Vaslui, în temeiul art. 10 alin. (3) din Legea nr. 554/2004 competența teritorială aparține Curții de Apel Iași.”

Opinia judecătorului redactor este în sensul opiniei invocate la punctul B.

Indemnizația pentru limită de vârstă reglementată de dispozițiile art. 49 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată nu are natura unui drept de asigurări sociale.

Legea nr. 96/2006 nu oferă o calificare juridică a noțiunii de „indemnizație pentru limită de vârstă” dar din dispozițiile legale care reglementează condițiile de acordare și modalitatea de plată rezultă că indemnizația pentru limită de vârstă de care beneficiază deputații și senatori excede noțiunii de „alt drept de asigurare socială”.

Suma este acordată și plătită lunar de către Camera Deputaților sau Senat, la data de 15 a lunii curente pentru drepturile aferente lunii anterioare iar bugetul din care sunt susținute aceste indemnizații este bugetul de stat, prin bugetul Camerei Deputaților și al Senatului.

În sistemul de asigurări sociale de pensii, Legea nr. 263/2010 este actul normativ general care reglementează sistemul de pensii publice, definiția legală a noțiunii de „prestații de asigurări sociale” fiind cea de veniturile de înlocuire acordate la intervenirea riscurilor asigurate sub formă de pensii, ajutoare sau alte tipuri de prestații prevăzute de prezenta lege, pentru pierderea totală ori parțială a veniturilor asigurate.

Pe lângă sistemul de asigurări sociale de pensii, celelalte sisteme de asigurări sociale din România sunt: sistemul de asigurări sociale de sănătate, sistemul de asigurări sociale de șomaj, asigurări pentru accidente și boli profesionale. Pentru toate acestea sisteme de asigurări există obligația plății unor contribuții la fond, există o „mutualitate”, un sistem de asigurări sociale.

Or, indemnizația pentru limită de vârstă reglementată de Legea nr. 96/2006 nu are configurația unui venit de înlocuire suportat dintr-un buget de asigurări.

Calificarea juridică a indemnizațiilor pentru limită de vârstă a făcut obiect al analizei de constituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 393/2004, reglementarea

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

indemnizației pentru aleșii locali având aceeași configurație juridică ca cea de care beneficiază deputații și senatorii.

Prin Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor legii pentru completarea Legii nr. 303/2004 și a reținut: „41. În continuare, Curtea reține că, pe lângă această critică punctuală a autorului obiecției de neconstituționalitate, tot prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, indemnizația pentru limită de vârstă reglementată de legea analizată reprezintă o prestație pecuniară la care statul se obligă și a cărei natură juridică este incertă. Faptul că exigibilitatea dreptului la indemnizație este dată de împlinirea vârstei standard de pensionare o apropie de natura juridică a unei pensii; după modul său de calcul - din moment ce se ajunge la un quantum procentual maxim de aproximativ 80% din valoarea indemnizației unui primar, viceprimar, președinte sau vicepreședinte de consiliu județean - natura sa juridică se apropie de cea a unei pensii de serviciu acordate în virtutea îndeplinirii unei funcții publice cu un statut deosebit/special. Cu alte cuvinte, suplimentul aferent pensiei de serviciu ar fi acordat sub forma indemnizației pe lângă pensia contributivă la care persoana ar avea dreptul; însă acel supliment al pensiei de serviciu are un rol completator, în sensul că din însumarea pensiei contributive și a suplimentului se ajunge la un procent de aproximativ 80% din valoarea unei indemnizații în plată. Or, în cazul de față, quantumul procentului maxim din valoarea indemnizației unui primar, viceprimar, președinte sau vicepreședinte de consiliu județean este de aproximativ 80% din cel al unei indemnizații corespondente aflate în plată, iar indemnizația pentru limită de vârstă astfel stabilită poate fi cumulată cu o pensie contributivă sau una de serviciu. De aceea, indemnizația pentru limită de vârstă, prin prisma reglementării analizate, ar putea fi calificată drept un beneficiu cu caracter de gratificare/răsplată/recompensă a alesului local; totuși, raportarea indemnizației pentru limită de vârstă la momentul împlinirii vârstei standard de pensionare, precum și denumirea dată acestora demonstrează faptul că indemnizația nu ar avea caracter de gratificare și s-ar afla în strânsă legătură cu dreptul la pensie. În consecință, Curtea reține că noțiunea folosită nu se integrează, din punct de vedere conceptual, în sistemul normativ, drept pentru care, atunci când legiuitorul recurge la utilizarea unor noțiuni cu caracter inovator în cuprinsul actelor normative, trebuie să le definească chiar în cuprinsul acestora. În acest sens, Curtea a statuat că o noțiune legală poate avea un conținut și înțeles autonom diferit de la o lege la alta, cu condiția ca legea care utilizează termenul respectiv să îl și definească (a se vedea Decizia nr. 390 din 2 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 532 din 17 iulie 2014, paragraful 31).

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

50. De asemenea, Curtea reține că statutul juridic al aleșilor locali nu poate fi comparat cu cel al magistraților, care, în considerarea activității lor profesionale, beneficiază de pensie de serviciu. De principiu, pensiile de serviciu se acordă unor categorii socioprofesionale supuse unui statut special, respectiv persoanelor care în virtutea profesiei, meseriei, ocupației sau calificării își formează o carieră profesională în acel domeniu de activitate și sunt nevoite să se supună unor exigențe inerente carierei profesionale asumate atât pe plan profesional, cât și personal (pentru dezvoltări, a se vedea Decizia nr. 873 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010). Or, nu se poate susține că o persoană care deține calitatea de ales local își formează o carieră profesională în această funcție; așadar, aleșii locali nu reprezintă o categorie socioprofesională care să urmărească dezvoltarea unei cariere ca ales local, ci ei sunt aleși în cadrul unității administrativ-teritoriale respective pentru a gestiona problemele comunității locale. Alegerea este o opțiune a electoratului, și nu a persoanei care candidează, ceea ce înseamnă că alegerea nu ține de resortul subiectiv al acesteia din urmă. Or, o carieră profesională se formează și se dezvoltă distinct de alegerile pe care le face corpul electoral de la un moment dat.”

De asemenea, s-a mai reținut în opinia concurentă la Decizia 22/20 ianuarie 2016 că: „Prin reglementarea și acordarea în consecință a unei indemnizații pentru limită de vârstă anumitor categorii de aleși locali, legiuitorul trebuie să țină seama de exigențele constituționale ale art. 47 alin. (2) și să îi stabilească o natură juridică distinctă de cea a unei pensii contributive sau de serviciu. În lipsa unei configurații juridice precise, astfel cum reiese din prezenta lege, această formă de indemnizare ar putea fi calificată drept pensie de serviciu, ceea ce ar pune în discuție, pe de o parte, rațiunea acordării sale și, pe de altă parte, rațiunea acordării pensiilor de serviciu, care sunt bazate în mod exclusiv pe existența unei cariere profesionale, aspect străin exercitării funcțiilor aferente categoriei aleșilor locali. Așadar, în măsura în care indemnizația pentru limită de vârstă este calificată ca având natura sau configurația juridică a unei pensii de serviciu, ar rezulta o negare a rațiunilor care stau la baza sistemului de pensii publice, indiferent că acestea sunt contributive sau de serviciu, iar legiuitorul nu ar avea competența constituțională de a o reglementa în acest fel. În aceste condiții, legiuitorul ar acționa *ultra vires* în contra textului constituțional al art. 47 alin. (2) și, așadar, al rațiunilor care stau la baza pensiilor de serviciu.

În schimb, în măsura în care este delimitată în mod clar această formă de indemnizare față de pensiile de serviciu pentru a nu intra în coliziune cu rațiunea care stă la baza acordării acestora, legiuitorul are competența, în virtutea art. 61

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

alin. (1) din Constituție, să reglementeze indemnizații care să recompenseze activitatea ce a fost depusă în slujba comunității locale.”

Prin Decizia nr. 581 din 20 iulie 2016 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, Curtea Constituțională, analizând dacă în procesul de legiferare după controlul de constituționalitate s-au respectat considerentele deciziei nr 22 din 20 ian 2016 a reținut, printre altele:

„51. De aceea, Curtea constată că este opțiunea legiuitorului să stabilească diverse categorii de indemnizații care nu intră în sfera de reglementare a art. 47 alin. (2) din Constituție. În privința categoriei persoanelor alese de corpul electoral, respectiv Președintele României, parlamentari și aleși locali, ține, de asemenea, de dreptul exclusiv al legiuitorului de a acorda astfel de indemnizații, acesta având competența, în temeiul art. 61 alin. (1) din Constituție, de a le reglementa numai în privința uneia sau alteia dintre cele trei subcategorii enumerate. Însă, atunci când decide că indemnizația se acordă unei subcategorii, în cadrul acesteia legiuitorul nu poate face nicio diferențiere cu privire la îndreptățirea unora sau altora dintre persoanele din cadrul subcategoriei respective de a beneficia de dreptul la indemnizație decât cu încălcarea art. 16 alin. (1) din Constituție.

55. Curtea apreciază că cele de mai sus demonstrează intenția legiuitorului de a considera că prestația la care statul se obligă are practic regimul unei pensii de serviciu. Astfel, modul de calcul al indemnizației, vârsta persoanei la care aceasta devine îndreptățită la încasarea ei, faptul că stagiile contributive realizate ca urmare a mandatului electiv nu se iau în considerare pentru pensia contributivă, precum și faptul că finanțarea sa se realizează asemenea suplimentului acordat de stat la pensia de serviciu (dintr-un alt buget decât cel al asigurărilor sociale de stat) sunt elemente care califică indemnizația pentru limită de vârstă drept o pensie de serviciu deghizată. Or, prin Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016, paragraful 50, Curtea a statuat că "pensiile de serviciu se acordă unor categorii socioprofesionale supuse unui statut special, respectiv persoanelor care în virtutea profesiei, meseriei, ocupației sau calificării își formează o carieră profesională în acel domeniu de activitate și sunt nevoite să se supună unor exigențe inerente carierei profesionale asumate atât pe plan profesional, cât și personal (pentru dezvoltări, a se vedea Decizia nr. 873 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010). (...) Prin urmare (sn.) nu se poate susține că o persoană care deține calitatea de ales local își formează o carieră profesională în această funcție; așadar, aleșii locali nu reprezintă o categorie socioprofesionă care să urmărească dezvoltarea unei cariere ca ales local, ci (...) sunt aleși în cadrul unității administrativ-teritoriale respective pentru a gestiona problemele comunității locale. Alegerea este o opțiune a

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

electoratului, și nu a persoanei care candidează, ceea ce înseamnă că alegerea nu ține de resortul subiectiv al acesteia din urmă. Or, o carieră profesională se formează și se dezvoltă distinct de alegerile pe care le face corpul electoral de la un moment dat.”

Or, aceste statuări asupra naturii juridice a indemnizației pentru limită de vârstă reglementată de modificările la Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali sunt aplicabile și în ipoteza indemnizației prevăzute de dispozițiile art. 49 din Legea nr. 96/2006, indemnizația pentru limită de vârstă fiind un beneficiu acordat de legiuitor care să recompenseze activitatea ce a fost depusă în slujba comunității și care nu intră în sfera de reglementare a art. 47 alin. (2) din Constituție potrivit cu care „(2) Cetățenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de șomaj și la alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege. Cetățenii au dreptul și la măsuri de asistență socială, potrivit legii.”

Concluzionând, având în vedere că: „indemnizația pentru limită de vârstă” nu are caracterul unui drept de asigurări sociale, ci a unui beneficiu pecuniar *sui generis*, că actele de dispoziție privind încetarea plății indemnizației contestate în cauză sunt acte administrative cu caracter individual emise de către Senat, respectiv Camera Deputaților - „autorități publice centrale” în sensul prevederilor art. 10 din Legea nr. 554/2004 - Legea contenciosului administrativ, competență material este, în temeiul prevederilor art. 96 punctul 1 Cod procedură civilă, coroborat cu art. 10 alin. (1) din Legea nr. 554/2004, Curtea de Apel - Secția de contencios administrativ și fiscal.

Opinia judecătorilor Secției pentru conflicte de muncă și asigurări sociale a Curții de Apel Iași

Opinia unanimă însușită de judecătorii Curții de Apel Iași, prezenți la ședința secției, după discuțiile purtate a fost în sensul celei prezentate de judecătorul redactor.

Rezumatul soluției însușite cu majoritate de judecătorii participanți la întâlnirea trimestrială a judecătorilor:

În urma centralizării punctelor de vedere exprimate de judecători, cu majoritate, a fost însușit punctul de vedere exprimat la punctul b) din referatul înaintat de Tribunalul Vaslui.

„Indemnizația pentru limită de vârstă” nu are caracterul unui drept de asigurări sociale, ci a unui beneficiu pecuniar *sui generis*. Actele de dispoziție privind

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Încetarea plății indemnizației contestate în cauză sunt acte administrative cu caracter individual emise de către Senat, respectiv Camera Deputaților - „autorități publice centrale” în sensul prevederilor art. 10 din Legea nr. 554/2004 - Legea contenciosului administrativ, prin urmare competență materială este, în temeiul prevederilor art. 96 punctul 1 Cod procedură civilă, coroborat cu art. 10 alin. (1) din Legea nr. 554/2004, Curtea de Apel - Secția de contencios administrativ și fiscal.

Argumente:

Esențială pentru stabilirea competenței materiale este stabilirea naturii juridice a „indemnizației pentru limită de vârstă” prevăzută inițial în art. 49 din Legea nr. 96/2006.

Legea nr. 96/2006 nu oferă nicio definiție din care să rezulte caracterul de „pensie de serviciu” acestei „indemnizații”. Dimpotrivă, alin. (7) al art. 49 dispunea că: „Indemnizația pentru limită de vârstă se cumulează cu orice tip de pensie stabilită în sistemul public de pensii sau în alt sistem de pensii neintegrat sistemului public, precum și cu orice alte venituri realizate.” Aceasta, întrucât sumele încasate cu titlu de „indemnizație” nu se cuveneau în vreun sistem de pensii, ci reprezentau un „venit” („alte venituri”). Dacă legea ar fi asimilat indemnizația cu o pensie ar fi folosit expresia „alte pensii”.

Suma este acordată și plătită lunar de către Camera Deputaților sau Senat, la data de 15 a lunii curente, pentru drepturile aferente lunii anterioare iar bugetul din care sunt susținute aceste indemnizații este bugetul de stat, prin bugetul Camerei Deputaților și Senatului.

În sistemul de asigurări sociale de pensii, Legea nr. 263/2010 este actul normativ general care reglementează sistemul de pensii publice, definiția legală a noțiunii de „prestații de asigurări sociale” fiind cea de veniturile de înlocuire acordate la intervenirea riscurilor asigurate sub formă de pensii, ajutoare sau alte tipuri de prestații prevăzute de prezenta lege, pentru pierderea totală ori parțială a veniturilor asigurate.

Pe lângă sistemul de asigurări sociale de pensii, celelalte sisteme de asigurări sociale din România sunt: sistemul de asigurări sociale de sănătate, sistemul de asigurări sociale de șomaj, asigurări pentru accidente și boli profesionale. Pentru toate aceste sisteme de asigurări există obligația plății unor contribuții la fond, există o „mutualitate”, un sistem de asigurări sociale.

Or, indemnizația pentru limită de vârstă reglementată de Legea nr. 96/2006 nu are configurația unui venit de înlocuire suportat dintr-un buget de asigurări.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Calificarea juridică a indemnizațiilor pentru limită de vârstă a făcut obiect al analizei de constituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 393/2004, reglementarea indemnizației pentru aleșii locali având aceeași configurație juridică ca cea de care beneficiază deputații și senatorii. Considerentele Deciziilor Curții Constituționale nr. 22 din 20 ian. 2016, respectiv nr. 581 din 20 iulie 2016 sprijină concluzia că indemnizația pentru limită de vârstă prevăzută de dispozițiile art. 49 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată nu are natura unui drept de asigurări sociale, ci reprezintă „un beneficiu acordat de legiuitor care să recompenseze activitatea ce a fost depusă în slujba comunității și care nu intră în sfera de reglementare a art. 47 alin. (2) din Constituție”.

Opinia formatorilor INM

Problema ridicată vizează natura juridică a indemnizației pentru limită de vârstă prevăzută de art. 49 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și senatorilor, cu consecința determinării competenței de soluționare a contestațiilor formulate împotriva ordinelor de încetare a plății acestei indemnizații.

Există, astfel, două opțiuni:

- Indemnizațiile să fie socotite un drept de asigurare socială. În consecință, contestațiile formulate în legătură cu refuzul acordării acestei prestații sociale ar fi de competența secțiilor civile ale tribunalelor, completul specializat în dreptul muncii și asigurărilor sociale;

- Indemnizațiile să fie considerate un beneficiu specific calității de fost parlamentar, fiind acordate în baza unor acte administrative cu caracter individual în sensul prevederilor art. 2 lit. c) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004. În consecință, contestațiile ar fi de competența Secției de contencios administrativ și fiscal a instanței de judecată competente material și teritorial.

Se observă mai întâi că în cuprinsul art. 49 din Legea nr. 96/2006 (în prezent abrogat) se prevede drept condiție îndeplinirea vârstei standard de pensionare, făcându-se astfel expresă referire la dispozițiile Legii nr. 263/2010. Totuși, trimiterea vizează exclusiv determinarea momentului de la care parlamentarii pot beneficia de o astfel de indemnizație, fără ca aceasta să conducă, în mod automat, la concluzia potrivit căreia indemnizația în discuție are natura juridică a unui drept de asigurări sociale, asimilat drepturilor prevăzute de Legea nr. 263/2010.

Dimpotrivă, natura juridică a acestor indemnizații trebuie căutată în însăși substanța acestora. Indemnizațiile în discuție nu se regăsesc în niciunul dintre

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

sistemele de asigurări sociale. Chiar dacă facem abstracție de principiul necontributivității, de la care și alte drepturi de asigurări sociale derogă, observăm că indemnizațiile prevăzute de art. 49 din Legea nr. 96/2006 nu sunt nici pensii de serviciu, deoarece pensiile de serviciu se acordă unor categorii socioprofesionale, or aleșii publici nu urmează o carieră profesională în aceste funcții.

Absența caracterului de pensie al acestor indemnizații decurge și din cuprinsul art. 49 alin. (7) din Legea nr. 96/2006, care prevede că „Indemnizația pentru limită de vârstă se cumulează cu orice tip de pensie stabilită în sistemul public de pensii sau în alt sistem de pensii neintegrat sistemului public, precum și cu orice alte venituri realizate.” Legiuitorul nu face, așadar, referire la „alte pensii”, ci la „alte venituri”, tocmai pentru a statornați faptul că acestea nu constituie drepturi de asigurări sociale.

Menționăm, de asemenea, sursa acestor indemnizații, care este bugetul de stat, prin bugetul Camerei Deputaților și al Senatului, din nou o sursă improprie drepturilor de asigurări sociale.

Când legiuitorul, în considerarea naturii juridice distincte a anumitor venituri, a înțeles totuși să le supună procedurii și competenței de soluționare a actelor privind calculul și plata indemnizațiilor legislației pensiilor, a făcut-o în mod expres, spre exemplu în cuprinsul Legii nr. 347/2006 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989 nr. 341/2004. Indemnizația pentru limită de vârstă a foștilor parlamentari nu este supusă unei astfel de asimilări.

Apreciem, în concluzie, că indemnizația în discuție nu constituie un drept de asigurări sociale, ci are o natură juridică distinctă; în consecință, competența de soluționare a cauzelor privind acordarea acestora revine Secției de contencios administrativ și fiscal a instanțelor competente material și teritorial.

În unanimitate, participanții au agreat opinia INM, în sensul că indemnizația prevăzută de art. 49 din Legea nr. 96/2006 constituie un beneficiu specific al calității de fost parlamentar, neavând natura juridică a unui drept de asigurări sociale.

În cadrul dezbaterilor s-a precizat că soluția este susținută și de considerentele deciziei Curții Constituționale nr. 261 din 5 mai 2022 (publicată în M.Of. nr. 570 din 10.06.2022) - parag. 75.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

3. **Data de la care se acordă diferențele de drepturi de pensie ca urmare a aplicării indicelui de corecție prevăzut de art. 170 din Legea nr. 263/2010 în interpretarea dată de Curtea Constituțională prin decizia nr. 702/2019**

Problema de drept¹⁷: Data de la care se acordă diferențele de drepturi de pensie ca urmare a aplicării indicelui de corecție prevăzut de art. 170 din Legea nr. 263/2010 în interpretarea dată de Curtea Constituțională prin decizia nr. 702/2019

Materia: drept civil

Subcategoria: litigii de muncă și asigurări sociale

Acte normative incidente: art. 170 din Legea nr. 263/2010; art. 104, art. 105, art. 107 din Legea nr. 263/2010, art. 141 alin. 2 din H.G. nr. 257/2011

Cuvinte cheie: indice de corecție, drepturi de pensie, prescripție

Prezentarea problemei juridice, cu arătarea situației de fapt:

Urmare a publicării în monitorul oficial a Deciziei nr. 702/2019 a Curții Constituționale, casele de pensii au procedat la emiterea din oficiu de decizii de revizuire a drepturilor de pensie în cazul beneficiarilor pensiilor de invaliditate stabilite sub imperiul Legii nr. 19/2000 și devenite pensii pentru limită de vârstă după intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010. Indicele de corecție aplicat este cel din anul în care pensia de invaliditate devine pensie pentru limită de vârstă iar diferențele de drepturi de pensie sunt acordate de la 10.02.2020, data publicării deciziei în Monitorul Oficial. Împotriva deciziilor de revizuire a drepturilor de pensie sunt formulate contestații privind data de la care sunt acordate diferențele de drepturi bănești. Indicele de corecție nu este aplicat în cazul în care pensia de invaliditate s-a stabilit în baza Legii nr. 3/1977, instanțele fiind sesizate cu cereri de recalculare a pensiilor în baza deciziei nr. 729/2019.

Dispoziții legale aplicabile: Legea nr. 263/2010

Art. 104 - (1) În sistemul public de pensii, pensiile se cuvin de la data îndeplinirii condițiilor prevăzute de prezenta lege, în funcție de categoria de pensie solicitată. (2) Pensiile se stabilesc prin decizie a casei teritoriale de pensii, emisă în condițiile prevăzute de prezenta lege, și se acordă de la data înregistrării cererii. (3)

¹⁷ Curtea de Apel Iași

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

În funcție de elementele specifice fiecărei categorii de pensie, pensiile se acordă și de la o altă dată, după cum urmează:

Art. 105 „(1) Prin derogare de la prevederile Codului Civil referitoare la termenul de prescripție, drepturile de pensii stabilite/recalculate în condițiile prezentei legi se plătesc de la data acordării înscrisă în decizia emisă de casa teritorială de pensii, cu excepția pensiei anticipate și a pensiei anticipate parțiale, care se plătesc de la data încetării calității de asigurat.

Art. 105 a fost modificat de Punctul 6, articolul unic din Legea nr. 188 din 21 august 2020, publicată în Monitorul Oficial nr. 767 din 21 august 2020 iar motivarea în expunere de motive la lege este aceea că „termenul general de prescripție, de 3 ani, nu trebuie să se aplice drepturilor de pensie.”

Art. 107 (1) În situația în care, ulterior stabilirii și/sau plății drepturilor de pensie, se constată diferențe între sumele stabilite și/sau plătite și cele legal convenite, casa teritorială de pensii operează, din oficiu sau la solicitarea pensionarului, modificările ce se impun, prin decizie de revizuire. (2) Sumele rezultate în urma aplicării prevederilor alin. (1) și (1¹) se acordă sau se recuperează, după caz, în cadrul termenului general de prescripție, calculat de la data constatării diferențelor. (2¹) Prin excepție de la prevederile alin. (2), în cazul unei erori materiale, de calcul sau al oricărei greșeli de redactare, omisiuni sau mențiuni greșite, intervenite în procesul administrativ de evaluare, prelucrare și redactare a datelor în vederea emiterii deciziei de pensionare sau a datelor înscrise în aceasta ori în sistemul electronic de punere în plată a deciziei, termenul general de prescripție nu se aplică pentru recuperarea de către beneficiarul dreptului la pensie a sumelor neplătite de către casa teritorială de pensii competentă.

Dispozițiile art. 2¹ au fost introduse în Legea nr. 263/2010 prin Legea nr. 113 din 28 aprilie 2021 în vigoare din 02.05.2021, în expunerea de motive invocându-se situații în care nu se pot valorifica drepturile pensionarilor deoarece intervine prescripția cu toate că eroarea aparține organului administrativ iar în concret se prezintă o situație particulară în care casa de pensii nu a „procesat corect modificarea statutului de pensionar pentru limită de vârstă” iar la momentul operării modificărilor drepturile de pensie au fost acordate pentru ultimii 3 ani.

Art. 170 (1) Pentru persoanele înscrise la pensie începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi, la punctajul mediu anual determinat în condițiile art. 95 se aplică un indice de corecție calculat ca raport între 43,3% din câștigul salarial mediu brut realizat și valoarea unui punct de pensie în vigoare la data înscrierii la pensie, actualizată cu rata medie anuală a inflației pe anul 2011. (2) Începând cu anul 2013, câștigul salarial mediu brut realizat, prevăzut la alin. (1), este cel definitiv, cunoscut

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

în anul precedent celui în care se deschide dreptul la pensie pentru anul calendaristic anterior, comunicat de Institutul Național de Statistică. (3) Indicele de corecție se aplică o singură dată, la înscrierea inițială la pensie.

Decizii ale Curții Constituționale:

- Decizia nr. 702/2019: „Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de N.G., S.S., M.C., F.M., E.G., A.C., M.C. și N.B. în dosarele nr. 4.210/109/2017, nr. 4.696/109/2017, nr. 5.425/109/2017, nr. 6.984/109/2017, nr. 6.342/109/2017, nr. 8.068/109/2017, nr. 8.212/109/2017 și nr. 8.332/109/2017 ale Curții de Apel Pitești - Secția I civilă, respectiv de E.H. în Dosarul nr. 3.457/108/2017 al Curții de Apel Timișoara - Secția litigii de muncă și asigurări sociale și constată că sintagma "înscrierea inițială la pensie" din cuprinsul art. 170 alin. (3) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice este constituțională, în ceea ce privește beneficiarii pensiilor de invaliditate, în măsura în care se interpretează că se referă la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă prin aplicarea, pentru prima oară, a condițiilor de vârstă legală de pensionare și stagiul complet de cotizare prevăzute de Legea nr. 263/2010.

Definitivă și general obligatorie. Decizia se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, Curții de Apel Pitești - Secția I civilă și Curții de Apel Timișoara - Secția litigii de muncă și asigurări sociale și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 31 octombrie 2019.”

„ 22. Față de cele mai sus arătate, Curtea Constituțională reține că, prin dispozițiile art. 170 din Legea nr. 263/2010, legiuitorul a prevăzut aplicarea unui indice de corecție la punctajul mediu anual pentru persoanele înscrise la pensie începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi. Din expunerea de motive la Legea nr. 263/2010 nu reies în mod evident motivele care au justificat această soluție legislativă. Acestea sunt însă clarificate în expunerea de motive la Legea nr. 3/2013 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 93 din 14 februarie 2013, în care s-a reținut că: "Art. 170 din Legea nr. 263/2010 cuprinde reglementări privind stabilirea unui indice de corecție pentru categoriile de pensionari ale căror drepturi au fost stabilite începând cu 1 ianuarie 2011. Indicele de corecție este determinat în raport de anumiți indicatori ce urmează a fi comunicați de Institutul Național de Statistică. Conform legislației anterioare, punctajul mediu anual se determină prin împărțirea numărului de puncte rezultat din însumarea punctajelor

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

anuale realizate de asigurat în perioada de cotizare la numărul de ani corespunzător stagiului complet de cotizare; stagiul complet de cotizare conform legislației în vigoare în perioada 1 aprilie 2001 - 1 ianuarie 2011 era cuprins între 25 - 28 ani pentru femei și între 30 - 32 ani pentru bărbați. Conform legislației în vigoare, punctajul mediu anual se determină în mod similar cu precizarea că, stagiul complet de cotizare, conform legislației în vigoare, este cuprins între 28 - 35 de ani pentru femei și între 32 - 35 ani pentru bărbați. Raportând numărul de puncte realizate de asigurat la un stagiul complet de cotizare mai mare rezultă un punctaj mediu anual mai mic și, pe cale de consecință un quantum al pensiei mai mic."

23. Prin urmare, Curtea reține că indicele de corecție prevăzut de art. 170 din Legea nr. 263/2010 reprezintă o măsură prin care legiuitorul a urmărit să compenseze consecințele negative în ceea ce privește quantumul pensiei pe care condițiile referitoare la stagiul complet de cotizare reglementate de Legea nr. 263/2010 le au în raport cu cele stabilite prin Legea nr. 19/2000.

26. În ceea ce îi privește pe autorii excepției însă, Curtea observă că aceștia au obținut o pensie de invaliditate în temeiul Legii nr. 19/2000, dar îndeplinirea condițiilor pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă a avut loc după intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010, fiind supuși condițiilor de stagiul complet de cotizare prevăzute de această lege. Prin urmare, aceștia nu beneficiază de aplicarea indicelui de corecție prevăzut de art. 170 din Legea nr. 263/2010, întrucât înscrierea inițială la pensie s-a făcut potrivit legislației anterioare, care nu prevedea acordarea acestui beneficiu.

27. În consecință, Curtea constată că se creează o diferență de tratament juridic între persoanele care au obținut inițial o pensie de invaliditate potrivit Legii nr. 19/2000 în raport cu persoanele care au obținut același tip de pensie în temeiul Legii nr. 263/2010, din perspectiva condițiilor de calcul al pensiei pentru limită de vârstă stabilită, care se acordă, în ambele situații, în condițiile Legii nr. 263/2010.

33. Prin urmare, Curtea reține că solicitarea acordării pensiei de invaliditate înaintea împlinirii condițiilor de stagiul și vârstă necesare acordării pensiei pentru limită de vârstă nu a reprezentat o manifestare de voință a asiguratului pentru obținerea dreptului la pensie în condiții mai favorabile, ci este consecința unor evenimente imprevizibile, cu efecte negative asupra capacității de muncă a persoanei în cauză.

34. Mai mult, Curtea observă că la data stabilirii pensiei pentru limită de vârstă, potrivit Legii nr. 263/2010, atât pentru persoanele care au obținut pensie de invaliditate în temeiul Legii nr. 19/2000, cât și pentru cele care au obținut același tip de pensie în temeiul Legii nr. 263/2010, se va avea în vedere stagiul complet de

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

cotizare prevăzut de această din urmă lege. Așa fiind, persoanele care au obținut pensie de invaliditate potrivit legislației anterioare nu beneficiază de niciun avantaj obținut în temeiul Legii nr. 19/2000, astfel încât excluderea acestora de la aplicarea indicelui de corecție prevăzut de art. 170 din Legea nr. 263/2010 nu este justificată în mod obiectiv și rațional.

35. În concluzie, având în vedere cele mai sus reținute, Curtea constată că, în ceea ce privește persoanele care au obținut pensie de invaliditate în temeiul Legii nr. 19/2000, interpretarea sintagmei "la înscrierea inițială la pensie", cuprinsă în conținutul art. 170 alin. (3) din Legea nr. 263/2010, în sensul că acestora nu li se acordă indicele de corecție prevăzut la alin. (1) al aceluiași articol de lege cu prilejul stabilirii pensiei pentru limită de vârstă în condițiile de stagiul de cotizare și vârstă legală de pensionare prevăzute de Legea nr. 263/2010 creează un tratament juridic diferit, care nu este susținut de o justificare obiectivă și rezonabilă, fiind astfel contrar prevederilor constituționale care consacră egalitatea în drepturi a cetățenilor. Prin urmare, Curtea apreciază că această sintagmă legală este constituțională doar în măsura în care se interpretează că pentru persoanele care au obținut pensie de invaliditate potrivit Legii nr. 19/2000 înscrierea inițială la pensie se referă la momentul când stabilirea pensiei a avut loc pentru prima oară în condițiile Legii nr. 263/2010, respectiv atunci când a fost acordată pensia pentru limită de vârstă."

- Decizia Curții Constituționale nr. 670 din 19 octombrie 2021: În considerentele deciziei Curții Constituționale nr. 670 din 19 octombrie 2021 publicată în Monitorul Oficial nr. 1157 din 6 decembrie 2021, se rețin în legătură cu efectele deciziei 702/2019 următoarele:

„Curtea observă, mai departe, că, a statuat că sintagma „înscrierea inițială la pensie” din cuprinsul art. 170 alin. (3) din Legea nr. 263/2010 (Decizia nr. 702 din 31 octombrie 2019, anterior menționată) și, respectiv sintagma „la data înscrierii inițiale la pensie” din cuprinsul art. IV alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 263/2010 (Decizia nr. 43 din 20 ianuarie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 269 din 17 martie 2021) care este criticată și în cauza de față, este constituțională, în ceea ce privește beneficiarii pensiilor de invaliditate, în măsura în care se interpretează că se referă la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă prin aplicarea, pentru prima oară, a condițiilor de vârstă legală de pensionare și stagiul complet de cotizare prevăzute de Legea nr. 263/2010. Ca efect al acestor decizii, începând cu data de 1 ianuarie 2011 beneficiază de indicele de corecție prevăzut de art. 170 din Legea nr. 263/2010 și titularii pensiilor pentru limită de vârstă transformate din pensii de invaliditate deschise în baza Legii nr. 19/2000.”

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

„Cu referire la efectele prezentei decizii pentru viitor, Curtea observă că pensia anticipată parțială a autoarei excepției a fost stabilită în perioada de activitate a Legii nr. 19/2000 și nu a putut fi transformată în pensie pentru limită de vârstă în baza acestei legi, transformare care s-ar fi realizat în condiții mai avantajoase decât cele în care această operațiune s-a realizat, adică în regimul Legii nr. 263/2010. Prin urmare, situația pensiilor anticipate parțiale stabilite în baza Legii nr. 19/2000 și transformate în pensii pentru limită de vârstă în baza Legii nr. 263/2010 este categoric diferită de situația pensiilor anticipate parțiale deschise în baza Legii nr. 19/2000 și transformate în pensii pentru limită de vârstă tot în baza Legii nr. 19/2000. Prin admiterea excepției de neconstituționalitate în cauza de față, titularii pensiilor anticipate parțiale deschise în temeiul Legii nr. 19/2000 și transformate în pensii pentru limită de vârstă în baza Legii nr. 263/2010 și cei ai pensiilor pentru limită de vârstă deschise după 1 ianuarie 2011 „netransformate” din alte categorii de pensie beneficiază de tratament juridic similar sub aspectul modalității de determinare a cuantumului pensiei. Totodată, Curtea subliniază că ipoteza analizată nu se referă la aplicarea aceluiași tratament pentru, pe de o parte, titularii pensiilor anticipate parțiale deschise înainte de 1 ianuarie 2011 și transformate în pensii pentru limită de vârstă tot înainte de această dată și, pe de altă parte, a titularilor pensiilor pentru limită de vârstă sau pensii anticipate deschise după 1 ianuarie 2011.”

Decizii ale Înaltei Curți de Casație și Justiție:

- Decizia nr. 70 din 11 oct. 2021 „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 170 alin. (3) din Legea nr. 263/2010, data acordării indicelui de corecție este cea la care stabilirea pensiei a avut loc pentru prima oară în condițiile Legii nr. 263/2010, chiar dacă aceasta este anterioară zilei de 10 februarie 2020, când Decizia nr. 702 din 31 octombrie 2019 pronunțată de Curtea Constituțională a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 96”.

În considerentele deciziei s-au reținut următoarele: „Instanța de sesizare a apreciat că soluția cu privire la problema de drept este cea potrivit căreia indicele de corecție prevăzut de art. 170 din Legea nr. 263/2010 se acordă la data trecerii pensionarului de la pensia de invaliditate la cea pentru limită de vârstă prin aplicarea, pentru prima oară, a condițiilor de vârstă legală de pensionare și stagiul complet de cotizare, prevăzute de Legea nr. 263/2010, în acest fel asigurându-se respectarea interpretării pe care Curtea Constituțională a oferit-o sintagmei „înscrisere inițială la pensie”, dispozițiile art. 107 alin. (2) din Legea nr. 263/2010

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

urmând însă a se aplica în ceea ce privește diferențele de pensie rezultate ca urmare a aplicării indicelui de corecție.

Din această perspectivă au fost emise adrese către toate curțile de apel, care au procedat la verificări ale jurisprudenței la nivelul instanțelor judecătorești situate în circumscripțiile lor teritoriale și au comunicat Înaltei Curți de Casație și Justiție că au identificat hotărâri judecătorești în materia care face obiectul sesizării de față; analiza acestora relevă că instanțele naționale abordează diferit momentul de la care trebuie să fie acordat indicele de corecție; în schimb, practica este unitară în ceea ce privește prescripția dreptului dezbătut.

De aceea, cerințele de admisibilitate a mecanismului de preîntâmpinare a jurisprudenței neunitare, prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, sunt îndeplinite în ceea ce privește dezlegarea momentului de la care trebuie acordat indicele de corecție.

Ele nu sunt însă întrunite în ceea ce privește prescrierea dreptului dezbătut, așa încât un răspuns la această chestiune nu este util nici instanței de trimitere, nici celorlalte instanțe naționale.

Așadar, instituirea, prin dispozițiile art. 170 din Legea nr. 263/2010, a indicelui de corecție reprezintă o măsură prin care legiuitorul a urmărit să compenseze consecințele negative asupra cuantumului pensiei pe care condițiile referitoare la stagiul complet de cotizare reglementate de Legea nr. 263/2010 le-au produs, în raport cu cele stabilite de Legea nr. 19/2000.

Intrarea în vigoare a dispozițiilor art. 170 din Legea nr. 263/2010 a avut loc la 1 ianuarie 2013, iar prin acte normative distincte s-au stabilit periodic diferite valori ale indicelui de corecție.

Prin Decizia nr. 702 din 31 octombrie 2019, Curtea Constituțională, notând că aspectele criticate privesc sintagma „la înscrierea inițială la pensie” din cuprinsul art. 170 alin. (3) din Legea nr. 263/2010, a admis excepția de neconstituționalitate invocată și a constatat că sintagma „înscrierea inițială la pensie” din art. 170 alin. (3) din Legea nr. 263/2010 este constituțională, în ceea ce privește beneficiarii pensiilor de invaliditate, în măsura în care se interpretează în sensul că se referă la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă prin aplicarea, pentru prima oară, a condițiilor de vârstă legală de pensionare și stagiul complet de cotizare prevăzute de Legea nr. 263/2010.

Ca efect al publicării deciziei instanței de contencios constituțional, instanțele au aplicat indicele de corecție, însă au abordat diferit problematica datei de la care acesta urmează să fie acordat.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

De aceea, chestiunea de drept supusă dezlegării impune stabilirea acestui moment, prin evaluarea efectelor deciziei Curții Constituționale și stabilirea întinderii lor în timp (...)

Se cuvine subliniat că decizia de interpretare a unei norme legale face corp comun cu textul interpretat, în al cărui conținut este integrată (...)

De aceea, chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită pune în realitate problema producerii în timp a efectelor Deciziei nr. 702 din 31 octombrie 2019 a Curții Constituționale, cu alte cuvinte, a câmpului ei de aplicare (...)

De aceea, și situațiile în curs de desfășurare (*facta pendentia*) cad sub influența efectelor unor astfel de decizii, întrucât în cazul celor din urmă dreptul nu a fost validat, în mod definitiv, până la momentul publicării deciziei Curții Constituționale.

De altfel, în afara dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituția României, instanțele care au apreciat că ziua de 10 februarie 2020, când Decizia nr. 702 din 31 octombrie 2019 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 96, constituia și momentul de la care urmau să aplice indicele de corecție nu au prezentat niciun alt argument pentru care, anterior publicării, au păstrat interpretarea neconstituțională a normei.

Prin urmare, dacă prin dispozițiile art. 170 din Legea nr. 263/2010 s-a instituit dreptul la aplicarea indicelui de corecție, cererea de revizuire a pensiei în raport cu acesta, formulată de pensionarii ale căror pensii de invaliditate au devenit pensii pentru limită de vârstă și stagiu complet de cotizare conform Legii nr. 263/2010, nu le poate fi refuzată prin menținerea până la 10 februarie 2020 a unei interpretări statuate deja ca fiind una neconstituțională, ipoteza contrară conducând practic la aplicarea textului într-o formă afectată de viciul de neconstituționalitate.”

Soluții juridice posibile cu argumente în susținerea fiecăreia

A. Într-o opinie diferențele de drepturi de pensie, rezultate din aplicarea indicelui de corecție prevăzut de art. 170 din Legea nr. 263/2010 se plătesc de la data acordării indicelui de corecție.

S-a reținut că, în raport de statuările Curții Constituționale, în condițiile în care decizia interpretativă a Curții Constituționale nr. 702/2019 era aplicabilă la data emiterii deciziei de revizuire nr. 105011/27.01.2021, aceasta guverna toate efectele actului emis, contestatoarea fiind îndreptățită la acordarea indicelui de corecție, iar

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

diferențele de sume rezultate trebuiau acordate de la data înscrierii inițiale la pensie, 25.07.2018.

În condițiile în care indicele de corecție reprezintă un instrument remediu prevăzut de Legea 263/2010, însăși finalitatea urmărită prin Decizia 702/2019 a Curții Constituționale este denaturată, dacă valoarea indicelui de corecție este determinată potrivit anului înscrierii inițiale la pensie, dar beneficiul bănesc aferent este acordat doar ulterior, din anul 2020. În spiritul deciziei nr.702/2019 este că indicele de corecție ajustează drepturile de pensie de la data înscrierii inițiale la pensie și, în consecință, diferențele datorate se și plătesc de la aceeași dată, nicio prevedere normativă neinstituind acordarea drepturilor de la data publicării deciziei Curții Constituționale, decizie care are doar rol interpretativ (Decizia nr. 85/2022 a Curții de Apel Iași).

B. Într-o altă opinie, diferențele de drepturi de pensie sunt acordate în condițiile dispozițiilor art. 107 alin. (2) din Legea nr. 263/2010, dar modalitatea de calcul al termenului de prescripție este diferită (trei ani înainte de emiterea deciziei de revizuire, trei ani înainte de data publicării în Monitorul Oficial al deciziei Curții Constituționale 702/2019 -10.02.2020, sau trei ani înainte de data formulării cererii de chemare în judecată).

„Faptul că, în speță, aplicarea dispozițiilor art. 170 alin. 3 din Legea nr. 263/2010 care a determinat revizuirea drepturilor de pensie ale intimatului-reclamant s-a făcut prin intermediul deciziei nr. 702/2019 a Curții Constituționale, ce a interpretat aceste dispoziții legale, nu poate fi de natură a conduce la o altă concluzie sub aspectul acordării diferențelor de pensie rezultate din revizuire, câtă vreme decizia Curții Constituționale nu dă naștere la drepturi noi, ci chiar legea interpretată prin această decizie este cea care produce efecte.

Prin urmare, sunt pe deplin aplicabile dispozițiile art. 107 alin. 2 din Legea nr. 263/2010, ce reglementează, în mod specific revizuirii, că diferențele rezultate în urma revizuirii drepturilor de pensie se acordă în interiorul termenului general de prescripție calculat de la data constatării diferențelor, fiind astfel legală și temeinică sentința primei instanțe prin care s-a stabilit că data acordării diferenței dintre pensia stabilită prin decizia de revizuire nr._____/26.05.2020 și pensia încasată este data de 10 februarie 2017, iar pârâta a fost obligată, în consecință, la plata către reclamant a diferențelor dintre pensia stabilită prin decizia nr._____/26.05.2020 și pensia încasată, pentru perioada 10 februarie 2017-09 februarie 2020.” (Decizia nr 2112/2021 Curtea de Apel București)

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

*

„În ceea ce privește soluția primei instanțe de admitere a excepției prescripției pretențiilor apelantului anterioare datei de 12.06.2017, instanța reține că aceasta este temeinică și legală.

Astfel, având în vedere obiectul contestației deduse judecării în cadrul prezentului dosar, respectiv solicitarea apelantului privind revizuirea drepturilor sale de pensie cu aplicarea indicelui de corecție de 1,07, începând cu data de 25.06.2015, cerere având un evident caracter patrimonial, instanța reține că dreptul la acțiune al apelantului este supus termenului de prescripție de 3 ani, prevăzut de dispozițiile art. 2517 Cod civil.

Or, față de data sesizării instanței de către apelant cu contestația dedusă judecării, respectiv 12.06.2020, în mod corect a reținut instanța de fond că pretențiile apelantului contestator vizând perioada anterioară datei de 12.06.2017 sunt prescrise” (Decizia 254/2021 Curtea de Apel Oradea).

Opinia judecătorului raportor:

Până la publicarea deciziei nr. 702/2019 a Curții Constituționale, indicele de corecție nu a fost aplicat în cazul beneficiarilor de pensie de invaliditate/anticipată cu drepturi de pensie deschise sub imperiul Legii nr. 19/2000, devenite/transformate în pensii pentru limită de vârstă sub imperiul Legii nr. 263/2010, apreciindu-se că înscrierea inițială la pensie, în cazul acestora, este data emiterii deciziei prin care s-a stabilit dreptul de pensie de invaliditate/anticipată.

Decizia nr. 70/2021 a ÎCCJ a interpretat dispozițiile art. 170 alin. (3) din Legea nr. 263/2010, în sensul că data acordării indicelui de corecție este cea la care stabilirea pensiei a avut loc pentru prima oară în condițiile Legii nr. 263/2010, chiar dacă aceasta este anterioară zilei de 10 februarie 2020.

Aplicarea indicelui de corecție de la data la care se stabilește pentru prima dată pensia în condițiile Legii nr. 263/2010 presupune aplicarea indicelui prevăzut pentru anul în care sunt îndeplinite condițiile de vârstă pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă.

Cu titlu de exemplu, în cazul unui pensionar cu pensie de invaliditate devenită pensie pentru limită de vârstă în anul 2014, se va aplica indicele de 1,07 iar diferențele de pensie se acordă de către Casele Județene de Pensii de la data publicării deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial, respectiv data de 10.02.2020.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Acordarea de către casa de pensii a diferențelor de drepturi de pensie începând cu data publicării deciziei Curții Constituționale este susținută pe argumente vizând asimilarea situației interpretării constituționale a dispozițiilor art. 170 cu situațiile de modificare legislative care impun recalculări și pe inexistența dreptului anterior publicării deciziei Curții Constituționale.

Cu privire la mecanismul recalculării drepturilor de pensie, în considerentele deciziei ÎCCJ nr. 70 din 16 octombrie 2017 se rețin următoarele: „99. În acest context, recalcularea pensiei este operația tehnico-juridică de stabilire a unui nou quantum al pensiei ca urmare a apariției unei situații juridice neavute în vedere de organul competent la stabilirea inițială a pensiei și emiterea unei prime decizii de pensionare.”

Art. 134 din H.G. nr. 257/2011 reglementează recalcularea pensiei, din economia textului rezultând că pensia poate fi recalculată, la cerere, prin adăugarea veniturilor și/sau a stagiilor de cotizare nevalorificate la stabilirea acesteia sau din oficiu, în cazul recalculării drepturilor de pensie conform prevederilor art. 169¹.

În cazul recalculării la cerere, drepturile se acordă începând cu luna următoare formulării cererii de recalculare. În ipoteza recalculării pensiei ca urmare a modificărilor legislative (art. 169¹, 169², art. 56, art. 56¹, art. 57 din Legea nr. 263/2010) legiuitorul a prevăzut expres data de la care se acordă drepturile recalculate.

Or, ca urmare a deciziei Curții Constituționale se impune o recalculare a pensiei, asimilabilă ipotezelor în care legiuitorul a înțeles să modifice condițiile de acordare a drepturilor de pensie, iar în lipsa unei dispoziții exprese cu privire la data de la care se acordă drepturile recalculate, devin aplicabile dispozițiile articolului 105 din Legea nr. 263/2010 așa cum a fost modificat prin Legea nr. 188/2020 „(1) Prin derogare de la prevederile Codului Civil referitoare la termenul de prescripție, drepturile de pensii stabilite/recalculate în condițiile prezentei legi se plătesc de la data acordării înscrisă în decizia emisă de casa teritorială de pensii, dată stabilită prin decizia nr. 70/2021 a ÎCCJ a fi cea la care stabilirea pensiei a avut loc pentru prima oară în condițiile Legii nr. 263/2010.

Ipoteza care a generat necesitatea reevaluării drepturilor de pensie stabilite sub imperiul Legii nr. 19/2000 și devenite pensii pentru limită de vârstă în condițiile Legii nr. 263/2010, nu se circumscrie ipotezelor clasice de revizuire a pensiilor (constatarea diferențelor între drepturile stabilite și cele plătite). Decizia nr. 702/2019 a Curții Constituționale este o decizie de neconstituționalitate sub rezervă de interpretare, respectiv sub rezerva unei interpretări constructive. Reglementarea indicelui de corecție nu a suferit modificări, dar ca urmare a deciziei Curții

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Constituționale, înțelesul constituțional al noțiunii „înscrisere inițială la pensie” a determinat extinderea categoriei de beneficiari ai normei, care trebuie aplicată în interpretarea obligatorie, aceea că se referă la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă prin aplicarea, pentru prima oară, a condițiilor de vârstă legală de pensionare și stagiul complet de cotizare prevăzute de Legea nr. 263/2010, deci și în ipotezele în care exista o decizie anterioară de înscriere la pensie.

În cazurile în care, după data publicării în Monitorul Oficial a Deciziei nr. 702/2019, casele de pensii au emis decizii de revizuire a drepturilor de pensie, în limitele investiției instanței date de actul care se contestă și de motivele de contestație formulate, aplicarea dispozițiilor 107 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 nu fac obiect al disputei, singurul aspect contestat fiind data de la care pensionarul este îndreptățit la diferențele de drepturi de pensie.

Dispozițiile art. 107 alin. (2) prevăd următoarele: „Sumele rezultate în urma aplicării prevederilor alin. (1) și (1') se acordă sau se recuperează, după caz, în cadrul termenului general de prescripție, calculat de la data constatării diferențelor.

Termenul general de prescripție de 3 ani, se calculează regresiv începând cu „data constatării diferențelor”. În mod obișnuit casele de pensii stabilesc debitele/drepturile ce se acordă pensionarului începând cu data emiterii deciziei de revizuire. În aplicarea dispozițiilor art. 170 în interpretarea dată de Curtea Constituțională drepturile de pensie recalculat sunt acordate începând cu data publicării deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial.

În aplicarea dispozițiilor art. 107 alin. (3) se impune a se stabili data de început a termenului de prescripție respectiv „data constatării diferențelor”.

Reținerea datei constatării diferențelor ca fiind data emiterii deciziei de revizuire este susținută de dispozițiile art. 141 alin. (2) din H.G. nr. 257/2011 ce face referire la deciziile de debit (ipoteza recuperării) dar care își găsesc aplicare și în ipotezele de acordare a diferențelor „Termenul general de prescripție curge potrivit dreptului comun de la data constatării prejudiciului creat prin plăți necuvenite, respectiv de la data emiterii deciziei prevăzute la alin. (1)”. Interpretarea este rațională având în vedere faptul că drepturile de pensii se stabilesc prin decizii emise de casele de pensii, acte supuse controlului de legalitate și care stabilesc întinderea drepturilor cuvenite titularului pensiei. Până la momentul emiterii unei noi decizii, de recalculare sau de revizuire, nu există fundamentul reținerii îndreptățirii la un quantum diferit al pensiei.

În această modalitate de calcul al termenului de prescripție, care curge de la data emiterii deciziei de revizuire, se observă că aceeași cauză a revizuirii, comună

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

categoriilor de pensionari la care fac referire deciziile Curții Constituționale, va determina însă acordarea de drepturi pentru perioade diferite, în funcție de momentul la care organul administrativ va emite decizia de revizuire.

Pe de altă parte, stabilirea drepturilor de pensie prin aplicarea indicelui de corecție nu presupune o reevaluare proprie caselor de pensii, ci are loc în respectarea efectelor obligatorii ale deciziei Curții Constituționale. Beneficiul plener al deciziei Curții Constituționale este recunoscut, în această interpretare doar în ipoteza pensionarilor cu pensii devenite/transformată în pensii pentru limită de vârstă cu trei ani înainte de momentul emiterii deciziei de revizuire. În cazul celor care au îndeplinit condițiile de vârstă pe parcursul anilor 2013 - 2017, diferențele de pensie, care vor fi mai mici, indice de corecție fiind mai mic, se vor calcula și plăti doar pentru ultimii trei ani, calculați de la momentul la care se emite decizia de revizuire.

Pornind de la premisa că instituirea, prin dispozițiile art. 170 din Legea nr. 263/2010, a indicelui de corecție reprezintă o măsură prin care legiuitorul a urmărit să compenseze consecințele negative asupra cuantumului pensiei pe care condițiile referitoare la stagiul complet de cotizare reglementate de Legea nr. 263/2010 le-au produs, în raport cu cele stabilite de Legea nr. 19/2000 și reținând considerentele deciziei nr. 702/2019 care au determinat interpretarea constituțională a dispozițiilor art. 170 alin. (3) se impune concluzia că data acordării indicelui de corecție trebuie să coincidă cu data de la care se plătesc diferențele de drepturi de pensie.

Analiza incidenței art. 107 alin. (2¹) - „Prin excepție de la prevederile alin. (2), în cazul unei erori materiale, de calcul sau al oricărei greșeli de redactare, omisiuni sau mențiuni greșite, intervenite în procesul administrativ de evaluare, prelucrare și redactare a datelor în vederea emiterii deciziei de pensionare sau a datelor înscrise în aceasta ori în sistemul electronic de punere în plată a deciziei, termenul general de prescripție nu se aplică pentru recuperarea de către beneficiarul dreptului la pensie a sumelor neplătite de către casa teritorială de pensii competentă.

Dispozițiile art. 107 alin. (2¹) au intrat în vigoare la 02.05.2021 fiind aplicabile situațiilor născute după această dată, nu și pentru trecut.

Pe de altă parte, admiterea unei excepții de neconstituționalitate ce are drept consecință interpretarea obligatorie a unei dispoziții legale, nu poate fi circumscrisă domeniului de aplicare a dispozițiilor art. 107 alin. (2¹) care se referă la erori materiale, de calcul sau al oricărei greșeli de redactare, omisiuni sau mențiuni greșite, intervenite în procesul administrativ de evaluare, prelucrare și redactare a

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

datelor în vederea emiterii deciziei de pensionare sau a datelor înscrise în aceasta ori în sistemul electronic de punere în plată a deciziei.

Opinia formatorilor INM

Conform Deciziilor Curții Constituționale nr. 702/2019 și nr. 670/2021, sintagma „înscrierea inițială la pensie” se referă la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă prin aplicarea pentru prima oară a condițiilor de vârstă legală de pensionare și stagiului complet de cotizare prevăzute de Legea nr. 263/2010.

Prin această soluție, Curtea are în vedere înlăturarea oricăror diferențe de tratament juridic, nejustificate în mod obiectiv și rațional, între persoanele care au obținut un alt tip de pensie decât pensia pentru limită de vârstă (de invaliditate, anticipată parțială) potrivit Legii nr. 19/2000, în raport cu persoanele care au obținut același tip de pensie în temeiul Legii nr. 263/2010, din perspectiva condițiilor de calcul al pensiei pentru limită de vârstă, care se acordă în ambele situații în condițiile Legii nr. 263/2010. Dacă sintagma „înscrierea inițială la pensie” s-ar interpreta în sensul datei stabilirii altei pensii decât pensia pentru limită de vârstă, persoanele care au obținut o astfel de pensie în condițiile Legii nr. 19/2000 ar fi dezavantajate în raport cu persoanele care au obținut o astfel de pensie sub imperiul Legii nr. 263/2010, prima categorie de persoane neputând beneficia de indicele de corecție prevăzut la art. 170 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, chiar dacă pensia pentru limită de vârstă li se stabilește în condițiile acestei legi. În consecință, în considerarea argumentelor pe care le prezintă în considerente, Curtea apreciază că sintagma „înscrierea inițială la pensie” se referă la momentul când stabilirea pensiei a avut loc pentru prima oară în condițiile Legii nr. 263/2010, respectiv atunci când a fost acordată pensia pentru limită de vârstă.

Ulterior, prin Decizia nr. 70/2021 Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că „în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 170 alin. (3) din Legea nr. 263/2010, data acordării indicelui de corecție este cea la care stabilirea pensiei a avut loc pentru prima oară în condițiile Legii nr. 263/2010”. ÎCCJ a subliniat că Decizia Curții Constituționale nr. 702/2019 este o decizie de interpretare a unei norme legale, care face corp comun cu textul interpretat, în al cărui conținut este integrată.

Mai mult, ÎCCJ a arătat că „dacă prin dispozițiile art. 170 din Legea nr. 263/2010 s-a instituit dreptul la aplicarea indicelui de corecție, cererea de revizuire a pensiei în raport cu acesta, formulată de pensionarii ale căror pensii de invaliditate au devenit pensii pentru limită de vârstă și stagiul complet de cotizare conform Legii

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

nr. 263/2010, nu le poate fi refuzată prin menținerea până la 10 februarie 2020 a unei interpretări statuate deja ca fiind una neconstituțională, ipoteza contrară conducând practic la aplicarea textului într-o formă afectată de viciul de neconstituționalitate”.

Cu privire la termenul de prescripție aplicabil, sunt relevante dispozițiile art. 107 din Legea nr. 263/2010, potrivit căroră:

„(1) În situația în care, ulterior stabilirii și/sau plății drepturilor de pensie, se constată diferențe între sumele stabilite și/sau plătite și cele legal convenite, casa teritorială de pensii operează, din oficiu sau la solicitarea pensionarului, modificările ce se impun, prin decizie de revizuire.

(2) Sumele rezultate în urma aplicării prevederilor alin. (1) și (1¹) se acordă sau se recuperează, după caz, în cadrul termenului general de prescripție, calculat de la data constatării diferențelor.

(2¹) Prin excepție de la prevederile alin. (2), în cazul unei erori materiale, de calcul sau al oricărei greșeli de redactare, omisiuni sau mențiuni greșite, intervenite în procesul administrativ de evaluare, prelucrare și redactare a datelor în vederea emiterii deciziei de pensionare sau a datelor înscrise în aceasta ori în sistemul electronic de punere în plată a deciziei, termenul general de prescripție nu se aplică pentru recuperarea de către beneficiarul dreptului la pensie a sumelor neplătite de către casa teritorială de pensii competentă.

Ne aflăm în situația în care, ulterior stabilirii și/sau plății drepturilor de pensie, se constată diferențe între sumele stabilite și/sau plătite și cele legal convenite, pentru că sumele legal convenite erau diferite în urma interpretării date de Curtea Constituțională sintagmei „înscierea inițială la pensie”.

Pe de altă parte, alin. (2¹) prevede că termenul general de prescripție nu se aplică pentru recuperarea de către beneficiarul dreptului la pensie a sumelor neplătite de către casa teritorială de pensii competentă în cazul unei erori materiale, de calcul sau al oricărei greșeli de redactare, omisiuni sau mențiuni greșite, intervenite în procesul administrativ de evaluare, prelucrare și redactare a datelor în vederea emiterii deciziei de pensionare sau a datelor înscrise în aceasta ori în sistemul electronic de punere în plată a deciziei. Or, dacă interpretarea Curții Constituționale face corp comun cu textul interpretat și data acordării indicelui de corecție este cea la care stabilirea pensiei a avut loc pentru prima oară în condițiile Legii nr. 263/2010, înseamnă că neluarea în calcul a acestui indice, în situațiile în care trebuia să fie luat în calcul, potrivit interpretării analizate mai sus, reprezintă o „eroare materială, de calcul sau orice greșeală de redactare, omisiune sau mențiune

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

greșită, intervenită în procesul administrativ de evaluare, prelucrare și redactare a datelor în vederea emiterii deciziei de pensionare”.

Totuși, dispozițiile alin (2¹) ale art. 107 nu se aplică decât începând cu data intrării lor în vigoare, respectiv 02.05.2021.

Prin urmare, pentru perioada anterioară se aplică termenul general de prescripție reglementat de alin. (2), care începe să curgă de la „data constatării diferențelor”. Având în vedere că diferențele la care face referire alin. (1) pot fi constatate cel mai devreme la data publicării deciziei Curții Constituționale nr. 702/2019, respectiv 10.02.2020, iar până la intrarea în vigoare a textului alin. (2¹) este o perioadă mai mică de 3 ani, precum și cele statuate de Decizia nr. 70/2021 a ÎCCJ conform căroră „dacă prin dispozițiile art. 170 din Legea nr. 263/2010 s-a instituit dreptul la aplicarea indicelui de corecție, cererea de revizuire a pensiei în raport cu acesta, formulată de pensionarii ale căror pensii de invaliditate au devenit pensii pentru limită de vârstă și stagiu complet de cotizare conform Legii nr. 263/2010, nu le poate fi refuzată prin menținerea până la 10 februarie 2020 a unei interpretări statuate deja ca fiind una neconstituțională, ipoteza contrară conducând practic la aplicarea textului într-o formă afectată de viciul de neconstituționalitate”, rezultă că devine irelevantă stabilirea modalității de calcul a termenului de prescripție al dreptului la acțiune pentru perioada 10.02.2020-02.05.2021.

Cu majoritate, participanții au agreeat că diferențele de drepturi de pensie sunt acordate în condițiile dispozițiilor art. 107 alin. (2) din Legea nr. 263/2010, dar modalitatea de calcul al termenului de prescripție este diferită:

- ***în opinie majoritară, trei ani înainte de emiterea din oficiu a deciziei de revizuire sau de data formulării cererii de revizuire adresată casei de pensii;***
- ***în opinie minoritară, trei ani anteriori publicării în Monitorul Oficial a deciziei Curții Constituționale nr. 702/2019, respectiv de la data de 10.02.2020.***

În cadrul dezbaterilor, într-o opinie minoritară, s-a susținut că diferențele de drepturi de pensie, rezultate din aplicarea indicelui de corecție prevăzut de art. 170 din Legea nr. 263/2010, se plătesc, în condițiile art. 105, de la data la care stabilirea pensiei pentru limită de vârstă a avut loc în condițiile Legii nr. 263/2010. Astfel, publicarea în Monitorul Oficial a deciziei Curții Constituționale nr. 670/2021 a fost interpretată în practică, de către casele de pensii, ca un eveniment legislativ nou, iar în ceea ce privește mecanismul concret de corecție - prin recalculare sau revizuire, aplicarea principiului nediscriminării, la care fac referire și considerentele deciziei

***Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!***

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate” Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978

Curții Constituționale și decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție, ar justifica acordarea acestor drepturi de la data îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă, prin urmare pe calea mecanismului recalculării în condițiile art. 105 din Legea nr. 263/2010.

De asemenea, în cadrul discuțiilor s-a precizat că, în ipoteza în discuție, nu suntem în prezența unei erori materiale, pentru a fi aplicabile dispozițiile art. 107 alin. (2¹) din Legea nr. 263/2010. Soluția contrară ar lăsa fără domeniu de aplicare dispozițiile art. 107 alin. (2) care instituie termenul de prescripție în care se acordă sau, după caz, se recuperează diferențele dintre sumele plătite și cele legal datorate.

S-a mai susținut că dispozițiile art. 105 din Legea nr. 263/2010 consacră regula privind data recalculării drepturilor de pensie în cazurile stabilite de lege, iar în art. 107 sunt stabilite dispoziții aplicabile ipotezei revizuirii drepturilor de pensie ca urmare a constatării unor diferențe între sumele stabilite și/sau plătite și cele legal cuvenite.

Discuțiile au vizat și condițiile în care se realizează în practică aplicarea dispozițiilor art. 107 alin. (2) din Legea nr. 263/2010, sub aspectul necesității invocării excepției prescripției de către casele de pensii.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

4. Indicele de corecție în cazul deciziilor de pensie pentru limită de vârstă emise după emiterea unei decizii de pensie anticipată (parțială) (ne)pusă în plată

Problema de drept¹⁸: Indicele de corecție în cazul deciziilor de pensie pentru limită de vârstă emise după ce fusese emisă o decizie de pensie anticipată (parțială) (ne)pusă în plată

Materia: drept civil

Subcategoria: litigii de muncă și asigurări sociale

Acte normative incidente: art. 170 alin. (3) din Legea nr. 263/2010

Cuvinte cheie: indice de corecție, pensie anticipată, pensie pentru limită de vârstă

În practică s-au conturat următoarele orientări jurisprudențiale:

Într-o primă opinie, s-a considerat că, în cazul pensiilor pentru limită de vârstă deschise ulterior acordării beneficiului pensiei anticipate (parțiale), indicele de corecție rămâne cel stabilit la data acordării sau stabilirii pensiei anticipate (parțiale). S-au avut în vedere, în acest sens, faptul că, potrivit dispozițiilor art. 170 alin. (3) din lege, indicele de corecție se aplică o singură dată, la înscrierea inițială la pensie, apreciindu-se că în ipoteza de lucru propusă, înscrierea inițială la pensie este dată de acordarea pensiei anticipate (parțiale), întrucât transformarea pensiei anticipate parțiale în pensie pentru limita de vârstă se face prin eliminarea diminuării prevăzute la art. 65 alin. (4) și prin adăugarea perioadelor asimilate și a eventualelor stagii de cotizare realizate în perioada de suspendare a plății pensiei anticipate parțiale.

Totodată, s-a reținut ca esențial faptul că sub aspectul dobândirii calității de pensionar, nu are relevanță dacă s-a pus sau nu în plată pensia anticipată parțială, astfel încât, întrucât la data stabilirii pensiei anticipate parțiale, reclamantul a beneficiat de prevederile art. 170 din Legea nr. 263/2010, la transformarea pensiei anticipate parțiale în pensie pentru limită de vârstă, reclamantul nu mai poate beneficia încă o dată de beneficiul indicelui de corecție.

¹⁸ Curtea de Apel Cluj

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

În acest sens, a se vedea decizia civilă nr.764/2021 din 26.05.2021, pronunțată în dosar nr. 1124/100/2020 al Curții de Apel Cluj; decizia civilă nr. 1605/A/2021 din 10.11.2021, pronunțată în dosar nr. 1024/117/2020* al Curții de Apel Cluj.

Într-o altă opinie, s-a considerat că se impune acordarea indicelui de corecție de la data pensionării pentru limită de vârstă chiar și în situația în care beneficiarul a fost pensionat anticipat anterior în temeiul Legii nr. 263/2010, cu acordarea indicelui de corecție specific aceluși moment. S-a considerat că această soluție se impune în raport de raționamentul ce a stat la baza dezlegărilor date de Curtea Constituțională a României nr. 670/2021, paragrafele 31-35, aplicabil *mutatis mutandis*. Astfel, s-a reafirmat principiul nediscriminării în modul de interpretare și aplicare a legii și s-a subliniat că, pentru persoane care se pensionează în aceleași condiții de vârstă standard și stagiul complet de cotizare, tratamentul juridic trebuie să fie același.

Or, această problemă se pune nu doar în situația pensiilor anticipate deschise sub imperiul Legii nr.19/2000 și care au fost transformate în pensii pentru limită de vârstă sub imperiul Legii nr. 263/2010, ci și în situația pensiilor anticipate deschise sub imperiul Legii nr. 263/2010 și care au fost transformate în pensii pentru limită de vârstă sub imperiul aceleiași legi.

Prin ipoteză, persoana A, cu stagiul complet de cotizare de x ani și vârstă standard de pensionare de y ani, care a făcut o cerere de stabilire a pensiei anticipate în favoarea sa în anul 2016, și eventual nici nu și-a pus în plată această decizie de pensionare, beneficiază la data calculării pensiei anticipate de un indice de corecție de 1,09, indice preluat automat de Casa Județeană de Pensii și în decizia de pensie pentru limită de vârstă emisă la data întrunirii condițiilor de deschidere a dreptului la pensie pentru limită de vârstă, chiar dacă la această din urmă dată, indicele de corecție este de 1,41 (prin ipoteză, anul 2021).

În schimb, persoana B, tot cu stagiul complet de cotizare de x ani și vârstă standard de pensionare de y ani, ca și persoana A (identic), dar care a făcut o cerere de stabilire a pensiei pentru limită de vârstă, fără a fi cerut anterior emiterea unei decizii de pensie anticipată (parțială), beneficiază la data calculării pensiei pentru limită de vârstă (tot anul 2021) de un indice de corecție de 1,41.

Consecința este că cele două persoane, deși, prin ipoteză, au aceeași vârstă și același stagiul complet de cotizare, vor avea pensii de limită de vârstă diferite, prin aplicarea unui indice de corecție diferit, chiar dacă ies la pensie pentru limită de vârstă în același timp.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Ca atare, se impune aplicarea raționamentului avut în vedere de Curtea Constituțională a României prin decizia sus-menționată, în sensul ca aplicarea indicelui de corecție să se facă la momentul deschiderii dreptului la pensie pentru limită de vârstă, și anume a aceluși indice de corecție de la momentul deschiderii acestui drept (2021), indiferent dacă anterior pensionarul a beneficiat sau nu de pensie anticipată stabilită în temeiul Legii nr. 263/2010 și deci, dacă în cadrul acestei decizii de pensie anticipată s-a aplicat un alt indice de corecție (corespunzător anului în care s-a deschis dreptul la pensie anticipată - parțială).

Doar în acest mod se va asigura egalitate de tratament pentru persoane aflate în situații identice și se va respecta legislația și dezlegările Curții Constituționale.

Situația este similară cu cea analizată de Curtea Constituțională, ca mecanism de producere a unei discriminări, în condițiile interpretării legii de maniera propusă în prima opinie, întrucât beneficiarii se află în situația de a li se perpetua un indice de corecție învechit și mai mic, la momentul trecerii la pensie pentru limită de vârstă, în situația în care s-au aflat în pensie anticipată parțială, comparativ cu cei care nu au cerut stabilirea pensiei anticipate (parțiale), chiar și în ipoteza în care nu au pus în plată această pensie.

Dispozițiile art. 170 alin. (3) trebuie privite ca tinzând la a nu permite aplicarea beneficiului indicelui de corecție de mai multe ori, *cumulat*, iar nu ca o impunere a respingerii aplicării indicelui de corecție de la data stabilirii pensiei pentru limită de vârstă.

Față de deciziile pronunțate de Curtea Constituțională a României în materie (nr. 702/2019 și nr. 670/2021), se consideră, în această opinie, că este imperativ a se menține o coerență a instituției juridice supuse interpretării și astfel, să se considere că deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție (HP nr. 71/2017 și nr. 29/2018) au fost invalidate în esența dezlegărilor lor în cadrul controlului de constituționalitate, impunându-se cu prioritate concluzia Curții Constituționale.

Pensia anticipată poate să nu fie pusă în plată deloc până la momentul deschiderii dreptului la pensia pentru limită de vârstă, astfel încât legarea situației pensiei pentru limită de vârstă de cea a pensiei anticipate nu are un fundament logic, ci doar unul formal, dat de faptul administrativ al alocării unui număr de dosar de pensie beneficiarului care intră în sistemul de pensii, și pentru care nu se alocă un alt număr de dosar la trecerea la pensie pentru limită de vârstă, ci se păstrează cel vechi. Este însă curioasă caracterizarea deciziei privind acordarea pensiei pentru limită de vârstă ca fiind o „modificare”, iar nu ca o „înscrisoare nouă”, în condițiile în care drepturile la pensia pentru limită de vârstă sunt acordate pentru prima dată prin acea decizie. Corectă ar fi analizarea ei ca „înscrisoare nouă”, întrucât se referă la un

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

alt tip de pensie decât cea pe care beneficiarul a avut-o anterior (cea anticipată), iar „modificarea” să privească situațiile în care tipul de pensie aflat în plată cunoaște modificări prin revizurii sau recalculări. De altfel, în practica administrativă, așa se și făceau mențiunile (la trecerea la un alt tip de pensie, se trecea „înscrisere nouă”, iar nu „modificare”), până la momentul la care această caracterizare a primit valențe financiare prin mecanismul indicelui de corecție, când casele de pensii au început a masca realitatea diferenței fundamentale și a lipsei unei legături funciare între diferitele tipuri de pensii prin bifarea situației „modificare” din partea introductivă.

În acest sens, a se vedea: decizia civilă nr. 1496/A/2021 din 01.11.2021, pronunțată în dosar nr. 3911/117/2020 al Curții de Apel Cluj, decizia civilă nr. 1731/A/2021 din 24.11.2021, pronunțată în dosar nr. 191/100/2021 al Curții de Apel Cluj, decizia civilă nr. 162/A/2021 din 08.02.2021, pronunțată în dosar nr. 1297/100/2020 al Curții de Apel Cluj

Opinia judecătorului raportor

Consider că cea de-a doua opinie se impune, față de dezlegările date de Curtea Constituțională a României prin ambele decizii menționate, referitoare la indicele de corecție. În plus, așa cum s-a arătat, integrarea acestor dezlegări făcute în cadrul controlului de constituționalitate trebuie făcută în profunzime, iar nu prin decuparea acelor situații stricte cu privire la care s-a făcut sesizarea de neconstituționalitate, întrucât interpretarea legii revine judecătorului, iar aplicarea aceluiași mecanism de interpretare este liberă și binevenită, corespunzând principiilor de drept referitoare la nediscriminare și egalitate și la protecția dreptului de proprietate.

Pot fi imaginate o întregă suită de situații în care se creează discriminări prin aplicarea indicelui de corecție în modul practicat de casele de pensii, adică prin perpetuarea celui folosit la stabilirea unei pensii anterior acordării pensiei pentru limită de vârstă, însă acestea pot fi evitate prin interpretarea propusă în cea de-a doua opinie.

În plus, pensia anticipată nu poate fixa datele privitoare la calculul pensiei pentru limită de vârstă. Dimpotrivă, pensia anticipată este, așa cum o arată denumirea, o anticipare a pensiei pentru limită de vârstă, astfel încât calculul ei, al pensiei anticipate, nu ar trebui să poată influența calculul pensiei pentru limită de vârstă. Relaționarea este inversă, în sensul că, potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (4) din lege, „cuantumul pensiei anticipate parțiale se stabilește din cuantumul pensiei pentru limită de vârstă, prin diminuarea acestuia (...)”.

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

Opinia formatorilor INM

Potrivit art. 170 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 „pentru persoanele înscrise la pensie începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi, la punctajul mediu anual determinat în condițiile art. 95 se aplică un indice de corecție calculat ca raport între 43,3% din câștigul salarial mediu brut realizat și valoarea unui punct de pensie în vigoare la data înscrierii la pensie, actualizată cu rata medie anuală a inflației pe anul 2011”. Alin. (2) prevede că „indicele de corecție se aplică o singură dată, la înscrierea inițială la pensie”.

Prin Decizia nr. 702/2019, Curtea Constituțională a statuat că „sintagma „înscrierea inițială la pensie” din cuprinsul art. 170 alin. (3) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice este constituțională, în ceea ce privește beneficiarii pensiilor de invaliditate, în măsura în care se interpretează că se referă la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă prin aplicarea, pentru prima oară, a condițiilor de vârstă legală de pensionare și stagiul complet de cotizare prevăzute de Legea nr. 263/2010”.

Prin Decizia nr. 670/2021, Curtea a stabilit că „prin admiterea excepției de neconstituționalitate în cauza de față, titularii pensiilor anticipate parțiale deschise în temeiul Legii nr. 19/2000 și transformate în pensii pentru limită de vârstă în baza Legii nr. 263/2010 și cei ai pensiilor pentru limită de vârstă deschise după 1 ianuarie 2011 „netransformate” din alte categorii de pensie beneficiază de tratament juridic similar sub aspectul modalității de determinare a cuantumului pensiei”.

Trebuie avut în vedere faptul că prin aceste Decizii Curtea Constituțională a urmărit înlăturarea oricăror diferențe de tratament juridic, nejustificate în mod obiectiv și rațional, între persoanele care au obținut un alt tip de pensie decât pensia pentru limită de vârstă (de invaliditate, anticipată parțială) potrivit Legii nr. 19/2000 în raport cu persoanele care au obținut același tip de pensie în temeiul Legii nr. 263/2010, din perspectiva condițiilor de calcul al pensiei pentru limită de vârstă, care se acordă în ambele situații în condițiile Legii nr. 263/2010.

Deși Deciziile Curții Constituționale menționate nu se referă și la situația supusă analizei, respectiv aplicarea indicelui de corecție în cazul deciziilor de pensie pentru limită de vârstă emise după ce fusese emisă o decizie de pensie anticipată (parțială) (ne)pusă în plată, interpretarea sintagmei „înscriere inițială la pensie” trebuie să fie aplicată cu același înțeles în toate situațiile în care se aplică indicele de corecție în temeiul art. 170 din Legea nr. 263/2010: „stabilirea pensiei pentru limită de vârstă prin aplicarea, pentru prima oară, a condițiilor de vârstă legală de

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

**„Justiția 2020 - Profesionalism și integritate”
Cod SIPOCA 453/MySMIS2014+ 118978**

pensionare și stagiul complet de cotizare prevăzute de Legea nr. 263/2010”. Din această perspectivă este irelevant dacă pensia anticipată parțială a fost sau nu a fost pusă în plată.

Cu majoritate, a fost agreată soluția conform căreia, în cazul pensiilor pentru limită de vârstă deschise ulterior acordării beneficiului pensiei anticipate (parțiale), indicele de corecție rămâne cel stabilit la data acordării sau stabilirii pensiei anticipate (parțiale).

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

